

Έκθεση του 2025 για την ισότητα των φύλων στην ΕΕ

Δικαιοσύνη και
Καταναλωτές

ΈΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έκθεση του 2025 για την ισότητα των φύλων στην ΕΕ

Έγγραφο του Pierre Dieumegard για τη [Ευρώπη-Δημοκρατία-Esperanto](#)

Σκοπός αυτού του «προσωρινού» εγγράφου είναι να επιτρέψει σε περισσότερους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να λάβουν γνώση των εγγράφων που παράγονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (και χρηματοδοτούνται από τους φόρους τους).

Εάν δεν υπάρχουν μεταφράσεις, οι πολίτες αποκλείονται από τη συζήτηση.

Αυτό το έγγραφο [υπήρχε μόνο στα αγγλικά](#), σε ένα αρχείο pdf. Από το αρχείο, δημιουργήσαμε ένα αρχείο, που ετοιμάστηκε από το λογισμικό Libre Office, για αυτόματη μετάφραση σε άλλες γλώσσες. Τα αποτελέσματα είναι πλέον διαθέσιμα [σε όλες τις επίσημες γλώσσες](#).

Είναι επιθυμητό η διοίκηση της ΕΕ να αναλάβει τη μετάφραση σημαντικών εγγράφων. Τα «σημαντικά έγγραφα» δεν είναι μόνο νόμοι και κανονισμοί, αλλά και οι σημαντικές πληροφορίες που απαιτούνται για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων από κοινού.

Προκειμένου να συζητήσουμε μαζί το κοινό μας μέλλον και να επιτρέψουμε αξιόπιστες μεταφράσεις, η διεθνής γλώσσα Εσπεράντο θα ήταν πολύ χρήσιμη λόγω της απλότητας, της κανονικότητας και της ακρίβειάς της.

Επικοινωνήστε μαζί μας:

[Κοντάκτο \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΑΠΑΛΛΑΓΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ.....	6
Τερματισμός της έμφυλης βίας.....	6
Έμφυλη βία στον κυβερνοχώρο.....	12
Σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία.....	15
Εμπορία ανθρώπων.....	16
Στήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας.....	17
Αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων.....	19
ΑΚΜΑΖΟΥΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ.....	21
Γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας.....	21
Γεφύρωση του χάσματος στον τομέα της φροντίδας των φύλων.....	32
Αντιμέτωπιση του μισθολογικού και συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ των φύλων.....	39
Επίτευξη ίσης συμμετοχής σε διάφορους τομείς της οικονομίας.....	42
ΟΔΗΓΩΝΤΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.....	48
Οι γυναίκες στη λήψη πολιτικών αποφάσεων.....	48
Οι γυναίκες στη λήψη οικονομικών αποφάσεων.....	55
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ.....	63
Ισότητα των φύλων σε διάφορους τομείς πολιτικής της ΕΕ.....	63
Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό της ΕΕ.....	76
Διατομεακότητα στην εφαρμογή της πολιτικής για την ισότητα των φύλων.....	80
ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.....	83
Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.....	83
Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην εξωτερική δράση της ΕΕ.....	85
Οι παγκόσμιες εταιρικές σχέσεις και οι πολυμερείς προσπάθειες της ΕΕ για την ισότητα των φύλων.....	87
Τερματισμός της έμφυλης βίας.....	89
Γυναίκες, ειρήνη και ασφάλεια.....	91
Ισότιμη συμμετοχή και οικονομική ενδυνάμωση.....	94
Συμπέρασμα.....	97
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	98

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2024 ήταν ένα σημαντικό έτος για την ισότητα των φύλων στην ΕΕ. Τον Μάιο, εγκρίθηκαν η πρώτη οδηγία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και δύο οδηγίες για την ενίσχυση του ρόλου των φορέων ισότητας. Η πρώτη εισήγαγε, μεταξύ άλλων, ορισμούς σε επίπεδο ΕΕ για ορισμένα εγκλήματα, ιδίως όσον αφορά τη βία στο διαδίκτυο. Η οδηγία εφαρμόζει, ενισχύει και συμπληρώνει την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από την ΕΕ το 2023. Αυτό είναι πολύ αναγκαίο: η πανευρωπαϊκή έρευνα σχετικά με την έμφυλη βία, η οποία διενεργήθηκε από την Eurostat, τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων και δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο του 2024,¹ δείχνει ότι η βία κατά των γυναικών εξακολουθεί να είναι διάχυτη: μία στις τρεις γυναίκες έχει υποστεί σωματική (συμπεριλαμβανομένων απειλών) ή σεξουαλική βία κατά την ενηλικίωση, μία στις έξι έχει υποστεί σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού και μία στις πέντε γυναίκες έχει υποστεί ενδοοικογενειακή βία — ειδικά σωματική ή σεξουαλική βία από τον σύντροφό της, έναν συγγενή ή άλλο μέλος του νοικοκυριού του.

Το Ευρωβαρόμετρο για τα στερεότυπα φύλου² πραγματοποιήθηκε παράλληλα με ένα έκτακτο Ευρωβαρόμετρο που επικεντρώνεται ειδικά στα στερεότυπα φύλου στο πλαίσιο της βίας κατά των γυναικών³. Ενώ σε ορισμένους τομείς (όπως στον αντίκτυπο των θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης των μητέρων στην οικογενειακή ζωή και στους ρόλους των γυναικών και των ανδρών) σημειώνονται μικρές βελτιώσεις σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, αυτό δεν συμβαίνει σε όλους τους τομείς (π.χ. όσον αφορά τη φυσική ικανότητα εκτέλεσης οικιακών εργασιών). Τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν επίσης μια αυξημένη πόλωση των απόψεων μεταξύ των νέων γυναικών και των νέων ανδρών, με τους νέους άνδρες να τείνουν να συμφωνούν περισσότερο με τις στερεότυπες απόψεις.

Το Ευρωβαρόμετρο για τα στερεότυπα φύλου δείχνει ότι οι άνθρωποι στην ΕΕ συμφωνούν ότι η ισότητα των φύλων είναι επωφελής για την κοινωνία. Τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων συμφωνούν ότι οι άνδρες θα επωφεληθούν επίσης από την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει ένα σημαντικό επίπεδο συμφωνίας με στερεότυπες δηλώσεις. Περίπου το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων θεωρεί ότι δεν είναι ελκυστικό για τις γυναίκες να εκφράζουν ισχυρές απόψεις δημόσια.

Υπάρχουν και άλλα θετικά σημάδια. Σύμφωνα με τον δείκτη ισότητας των φύλων 2024 που καταρτίστηκε από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων,⁴ η βαθμολογία για την ισότητα των φύλων σε ολόκληρη την ΕΕ ανέρχεται σε 71 από τις 100 μονάδες, σημειώνοντας

1 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gender-based-violence>

2 Το ειδικό Ευρωβαρόμετρο 545 για τους στερεότυπους των φύλων κάλυψε τις αντιλήψεις για την ισότητα των φύλων και τα γενικά στερεότυπα σχετικά με τους ρόλους και τα χαρακτηριστικά των φύλων και τις αποδεκτές συμπεριφορές· αντιλήψεις για τα έμφυλα στερεότυπα σχετικά με την οικογενειακή και επαγγελματική ζωή και αντιλήψεις για τα έμφυλα στερεότυπα στην πολιτική και σε ηγετικές θέσεις. [Διατίθεται στο διαδίκτυο](#). Σημείωση του μεταφραστή: Ο σύνδεσμος που παρέχεται είναι λανθασμένος. Το πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα διατίθεται στη διεύθυνση <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974> · αυτόματη μετάφραση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διατίθεται στη διεύθυνση <https://europokune.eu/article35/2024sp545stergen>

3 Το έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 544 κάλυψε τα έμφυλα στερεότυπα στο πλαίσιο της βίας κατά των γυναικών. [Διαθέσιμο στο διαδίκτυο](#)

4 <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024>

βελτίωση κατά 7,9 μονάδες από το 2010, με μικρή αλλά θετική πρόοδο προς την κατεύθυνση μιας «Ένωσης Ισότητας» κατά το τελευταίο έτος. Ως εκ τούτου, με τον τρέχοντα ρυθμό θα χρειαστούν περίπου 60 χρόνια για την επίτευξη της ισότητας των φύλων.

Στο πλαίσιο αυτό, η έκθεση του 2025 σχετικά με την ισότητα των φύλων στην ΕΕ προβαίνει σε απολογισμό των κύριων πρωτοβουλιών από τον Μάρτιο του 2024 έως τον Φεβρουάριο του 2025 για την προώθηση της ισότητας των φύλων στους βασικούς τομείς της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων⁵, και συγκεκριμένα:

- τερματισμός της έμφυλης βίας και αμφισβήτηση των στερεοτύπων·
- ακμάζουσα σε μια οικονομία ισότητας των φύλων·
- να ηγούνται ισότιμα σε όλους τους τομείς της κοινωνίας·
- ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και χρηματοδότηση· και
- προώθηση της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η έκθεση επικεντρώνεται στις βασικές δράσεις και τα επιτεύγματα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών στον τομέα αυτό κατά το παρελθόν έτος. Παρέχει επίσης ενθαρρυντικά παραδείγματα εθνικών πρωτοβουλιών για την ισότητα των φύλων και χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων που αποσκοπούν στην ισότητα των φύλων (σε κουτιά).

Η παρούσα έκθεση είναι η πέμπτη που καλύπτει τη στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα των φύλων 2020-2025. Εξετάζει κυρίως το τελευταίο έτος της πρώτης Επιτροπής με επικεφαλής την Πρόεδρο Von der Leyen, αν και καλύπτει επίσης τους πρώτους μήνες της δεύτερης θητείας της, η οποία ξεκίνησε την 1η Δεκεμβρίου 2024, με ένα νέο σώμα επιτρόπων, συμπεριλαμβανομένης της Επιτρόπου Ισότητας, κ. Lahbib.

Στις 5 Μαρτίου 2025, η Επιτροπή σχεδιάζει να εγκρίνει χάρτη πορείας για τα δικαιώματα των γυναικών, βασικό παραδοτέο των πολιτικών κατευθυντήριων γραμμών της προέδρου φον ντερ Λάιεν. Ο χάρτης πορείας θα καθορίσει τις βασικές αρχές για την ισότητα των φύλων για τα προσεχή έτη. Θα συμβάλει στο πλαίσιο των εργασιών για μια νέα στρατηγική για την ισότητα των φύλων και θα χρησιμεύσει ως πυξίδα για μεγαλύτερη ισότητα των φύλων στην ΕΕ. Η πρόοδος που θα σημειωθεί θα αντικατοπτρίζεται στις μελλοντικές εκδόσεις της έκθεσης για την ισότητα των φύλων. Μια νέα στρατηγική για την ισότητα των φύλων μετά το 2025 θα παρουσιάσει τις συγκεκριμένες δράσεις, μέτρα και πρωτοβουλίες που προτίθεται να αναλάβει η ΕΕ τα επόμενα χρόνια. Τόσο ο χάρτης πορείας όσο και η στρατηγική θα είναι η ευκαιρία να διατηρηθεί η δυναμική στις πολύ αναγκαίες αλλαγές πολιτικής που θα επιτρέψουν τελικά να γίνει πραγματικότητα το μακροπρόθεσμο όραμα για πλήρη ισότητα των φύλων που ορίζεται στον χάρτη πορείας.

5 Βλ. επίσης τη δικτυακή πύλη παρακολούθησης της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων, η οποία παρέχει άμεσα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με την πορεία των εργασιών όσον αφορά την επίτευξη των στόχων πολιτικής της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων, προσδιορίζει τα πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες και παρακολουθεί τις εξελίξεις με την πάροδο του χρόνου: <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/ges-monitor> Επιπλέον, βλέπε τον περιφερειακό παρατηρητή για την ισότητα των φύλων που εκπόνησε το ΚΚΕρ σε συνεργασία με τη ΓΔ REGIO, ο οποίος περιλαμβάνει δείκτη γυναικείων επιτευγμάτων (Female Achievement Index (Female Achievement Index — Female Achievement Index — Female Achievement Index — Female Achievement Index — Female Achievement Index — Female Disadvantage Index — Female Disadvantage Index — Female Disadvantage Index — Female Disadvantage Index — Female Disadvantage Index

ΑΠΑΛΛΑΓΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Η έμφυλη βία παραμένει μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της κοινωνίας μας. Οι φρικιαστικές περιπτώσεις συνεχίζουν να αποτελούν πρωτοσέλιδα και έχουν μια βαθιά απήχηση σε όλη την Ευρώπη. Υπενθυμίζουν έντονα ότι η έμφυλη βία είναι βαθιά ριζωμένη και διακονίζει την ανισότητα των φύλων. Έχει βαθύ σωματικό, ψυχολογικό και οικονομικό αντίκτυπο στα θύματα, εμποδίζοντας την ικανότητά τους να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο τερματισμός της έμφυλης βίας αποτελεί έναν από τους πυλώνες της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων 2020-2025. Το 2024, η Επιτροπή εξακολούθησε να αντιμετωπίζει το ζήτημα αυτό.

Τερματισμός της έμφυλης βίας

Στις 7 Μαΐου 2024 εκδόθηκε η οδηγία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.⁶ Τέθηκε σε ισχύ στις 14 Ιουνίου 2024 και τα κράτη μέλη έχουν προθεσμία έως τις 14 Ιουνίου 2027 για να το μεταφέρουν στην εθνική νομοθεσία και πολιτική. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τα κράτη μέλη για να διασφαλίσει την έγκαιρη και πλήρη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Η οδηγία αποτελεί ορόσημο: πρόκειται για το πρώτο ολοκληρωμένο νομικό μέσο σε επίπεδο ΕΕ που αντιμετωπίζει τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία.

Η οδηγία έχει διττό στόχο: αποσκοπεί στην καλύτερη διασφάλιση των δικαιωμάτων των θυμάτων βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας σε ολόκληρη την ΕΕ και στη μείωση της επικράτησης της βίας αυτής μακροπρόθεσμα. Ποινικοποιεί τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων, τον καταναγκαστικό γάμο και τις πιο κοινές μορφές βίας στο διαδίκτυο (μη συναινετική ανταλλαγή προσωπικού ή χειραγωγημένου υλικού, παρακολούθηση στον κυβερνοχώρο, παρενόχληση στον κυβερνοχώρο, καθώς και υποκίνηση σε ρητορική μίσους με βάση το φύλο). Προβλέπει επίσης στοχευμένα μέτρα προστασίας, στήριξης και πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τα θύματα οποιασδήποτε μορφής βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας όταν ποινικοποιούνται βάσει του εθνικού ή του ενωσιακού δικαίου. Τέλος, απαιτεί από τα κράτη μέλη να λάβουν προληπτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων ειδικών μέτρων για την πρόληψη του βιασμού και την προώθηση του κεντρικού ρόλου της συναίνεσης στις σεξουαλικές σχέσεις.

Η οδηγία βασίζεται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, της οποίας μεταφέρει στο δίκαιο της ΕΕ διατάξεις στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Η προσχώρηση της ΕΕ στη Σύμβαση έστειλε ένα ισχυρό μήνυμα στον κόσμο ότι η ΕΕ είναι σταθερή στη δέσμευσή της για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Η Επιτροπή έχει οριστεί ως το συντονιστικό όργανο της ΕΕ στο πλαίσιο της σύμβασης, πράγμα που σημαίνει ότι είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και των μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη σύμβαση.

Το 2024 η Επιτροπή έλαβε διάφορα σημαντικά μέτρα για την τήρηση και την εφαρμογή των φιλόδοξων και ολοκληρωμένων προτύπων που ορίζονται στη σύμβαση. Τον Μάιο και τον Δεκέμβριο του 2024, η Επιτροπή συμμετείχε στις εξαμηνιαίες συνεδριάσεις της επιτροπής των μερών της σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων, η ΕΕ συμμετείχε στην έγκριση συστάσεων και συμπερασμάτων προς τα συμβαλλόμενα κράτη σχετικά με την εφαρμογή της σύμβασης βάσει εκθέσεων της GREVIO, του ⁷ οργάνου ανεξάρτητων

6 Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, ΕΕ L 2024/1385 της 24.5.24.

7 <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio>

εμπειρογνομόνων που είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της σύμβασης από τα συμβαλλόμενα μέρη της.

Τον Ιανουάριο του 2025, η GREVIO δρομολόγησε τη βασική διαδικασία αξιολόγησης της εφαρμογής της σύμβασης από την ΕΕ. Η ΕΕ υποχρεούται να υποβάλει επίσημη έκθεση σχετικά με τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης βάσει ερωτηματολογίου⁸. Θα ακολουθήσει επίσκεψη αξιολόγησης τον Μάιο/Ιούνιο του 2026, κατά την οποία η GREVIO θα εκδώσει έκθεση σχετικά με τα μέτρα που έλαβε η ΕΕ για την εφαρμογή της σύμβασης. Η Επιτροπή, ως ο συντονιστικός φορέας της Ένωσης, υπεύθυνος για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων στο πλαίσιο του μηχανισμού παρακολούθησης της σύμβασης, κλήθηκε να διανεμίει το ερωτηματολόγιο στα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς, στο συντονισμό των απαντήσεών τους και στην υποβολή ενοποιημένης έκδοσης της έκθεσης της ΕΕ στην GREVIO έως τις 28 Νοεμβρίου 2025.

Το 2024, η Λετονία έκανε ένα τεράστιο βήμα προόδου στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, καθιστώντας το 39ο μέρος της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, η οποία τέθηκε σε ισχύ για τη Λετονία την 1η Μαΐου 2024.⁹ Επιπλέον, η Λετονία ανέπτυξε το πρώτο της εθνικό σχέδιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας για το 2024-2029. Το σχέδιο έχει τέσσερις κατευθύνσεις δράσης: 1) πρόληψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας· 2) παροχή και βελτίωση μέτρων στήριξης για τα θύματα βίας· (3) ενίσχυση της ευθύνης των δραστών και παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης για τη μείωση της βίαιης συμπεριφοράς· (4) θέσπιση ενιαίας και συντονισμένης πολιτικής για την καταπολέμηση και την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.

Το 2024, η Επιτροπή διοργάνωσε δύο συνεδριάσεις του δικτύου της ΕΕ για την πρόληψη της έμφυλης βίας και της ενδοοικογενειακής βίας, τον Απρίλιο και τον Νοέμβριο. Η συνάντηση του Απριλίου επικεντρώθηκε στην «Ενσωμάτωση των νέων, ιδίως των νέων ανδρών και αγοριών: Ο ρόλος της εκπαίδευσης και των ψηφιακών μέσων». Οι συμμετέχοντες από τα κράτη μέλη της ΕΕ έφεραν την εξειδικευμένη εμπειρογνώσιά τους στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνδέονται με την πρόληψη της έμφυλης βίας και της ενδοοικογενειακής βίας και αντάλλαξαν εθνικές βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της εκπαίδευσης. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στην επίσημη και άτυπη εκπαίδευση, την ψηφιακή εκπαίδευση και επιλεγμένες εκστρατείες επικοινωνίας από διάφορες χώρες. Η συνεδρίαση του Νοεμβρίου επικεντρώθηκε στις «μη συναινετικές προσωπικές εικόνες (NCII) και τη ρητορική μίσους στον κυβερνοχώρο με βάση το φύλο: ζητήματα πρόληψης μετά την έναρξη ισχύος της οδηγίας για τη βία κατά των γυναικών (οδηγία για τη βία κατά των γυναικών)». Τα κράτη μέλη της ΕΕ αντάλλαξαν εθνικές βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της πρόληψης της έμφυλης κακοποίησης και ρητορικής μίσους στον κυβερνοχώρο. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν σε προληπτικά μέτρα κατά της κατάχρησης και της ρητορικής μίσους στον κυβερνοχώρο, στη συμμετοχή επιγραμμικών πλατφορμών και μέσων ενημέρωσης, καθώς και σε μια σειρά επιλεγμένων εκστρατειών που πρότειναν οι συμμετέχοντες.

Ένα άλλο βασικό παραδοτέο το 2024 ήταν η δημοσιοποίηση των δεδομένων της έρευνας της ΕΕ για την έμφυλη βία (EU-GBV)¹⁰ για όλες τις χώρες της ΕΕ. Η Eurostat συντόνισε τη συλλογή στοιχείων σε 18 χώρες της ΕΕ, όπου η έρευνα υλοποιήθηκε από τις εθνικές στατιστικές αρχές. Η Ιταλία κοινοποίησε συγκρίσιμα στοιχεία για τους κύριους δείκτες με βάση την εθνική της έρευνα. Για 8 χώρες της ΕΕ, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) και

8 <https://rm.coe.int/questionnaire-on-legislative-and-other-measures-giving-effect-to-the-p/1680b34281>

9 Μέχρι σήμερα, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υπογράψει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και όλα εκτός από πέντε την έχουν επικυρώσει.

10 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gender-based-violence/database>

το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) συντόνισαν τη συλλογή δεδομένων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της έρευνας ΕΕ-GBV. Στις 25 Νοεμβρίου 2024 πραγματοποιήθηκε δημοσίευση στοιχείων σε επίπεδο ΕΕ από την Eurostat, τον FRA και το EIGE, συμπεριλαμβανομένης κοινής δημοσίευσης. Η έκθεση παρουσιάζει τα βασικά αποτελέσματα της έρευνας της ΕΕ για την έμφυλη βία με βάση στοιχεία και από τα 27 κράτη μέλη¹¹. Σε ολόκληρη την ΕΕ, ερωτήθηκαν 114023 γυναίκες σχετικά με τις εμπειρίες τους.¹² Η έκθεση επικεντρώνεται στην επικράτηση διαφόρων μορφών βίας κατά των γυναικών στην ΕΕ. Η έρευνα της ΕΕ για τη βία με βάση το φύλο συλλέγει επίσης συγκεκριμένα δεδομένα σχετικά με τις εμπειρίες βίας των γυναικών, μεταξύ άλλων σχετικά με τις συνέπειες της βίας και τις επαφές με διάφορες υπηρεσίες που παρέχουν βοήθεια στα θύματα, ως επιζώντες βίας. Τα βασικά αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι 1 στις 3 γυναίκες στην ΕΕ έχουν υποστεί σωματική ή σεξουαλική βία ή απειλές κατά την ενηλικίωσή τους. 1 στις 6 γυναίκες στην ΕΕ έχουν υποστεί σεξουαλική βία κατά την ενηλικίωσή τους. Όταν πρόκειται για ενδοοικογενειακή βία, το σπίτι συχνά δεν είναι ένα ασφαλές μέρος για πολλές γυναίκες, καθώς 1 στις 5 έχουν αντιμετωπίσει σωματική ή σεξουαλική βία από σύντροφο, συγγενή ή άλλο μέλος του νοικοκυριού τους. Ένα από τα κύρια ζητήματα που εντοπίστηκαν στην έρευνα είναι η μη αναφορά της βίας: παρά το γεγονός ότι η πλειοψηφία των γυναικών που έχουν βιώσει βία έχουν μιλήσει με ένα άτομο κοντά τους σχετικά με αυτό, μόνο 1 στις 5 έχουν επικοινωνήσει με έναν πάροχο υγειονομικής περίθαλψης ή κοινωνικής υπηρεσίας, και μόνο 1 στις 8 έχουν αναφέρει το περιστατικό στην αστυνομία¹³.

Το 2024, η Επιτροπή εξακολούθησε να παρέχει ειδική χρηματοδότηση για έργα προς όφελος οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και δημόσιων φορέων που υλοποιούν ειδικές δράσεις, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της καταπολέμησης της έμφυλης βίας, στο πλαίσιο του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (CERV).

Στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων της CERV Daphne για το 2024 (για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της¹⁴ βίας κατά των παιδιών), υποβλήθηκαν 498 προτάσεις, οι οποίες καλύπτουν τις τέσσερις προτεραιότητες της πρόσκλησης: (θ) μεγάλης κλίμακας και μακροπρόθεσμες διακρατικές δράσεις για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας· ΙΙ) δράσεις για την προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων και των επιζώντων έμφυλης βίας· ΙΙΙ) δράσεις για την πρόληψη της έμφυλης βίας στην ενδοοικογενειακή σφαίρα, στις στενές σχέσεις και στο διαδίκτυο, μεταξύ άλλων μέσω στοχευμένων δράσεων με τους δράστες· και ΙV) στοχευμένες δράσεις που καθιστούν τα ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών να λειτουργούν στην πράξη. Μετά την αξιολόγηση των προτάσεων, επελέγησαν 30 προτάσεις για συνολικό προϋπολογισμό 24,5 εκατ. ευρώ.

Ειδικές πρωτοβουλίες στοχεύουν στη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (CSA), ένα ειδικό έγκλημα που επηρεάζει σημαντικά την ασφάλεια και την ευημερία των παιδιών. Λαμβάνει χώρα τόσο offline όσο και online, οδηγώντας σε σωματικό, ψυχικό και συναισθηματικό τραύμα και συχνά οδηγεί σε δια βίου συνέπειες. Ενώ η CSA επηρεάζει τόσο τα κορίτσια όσο και τα αγόρια, έχει σαφή διάσταση του φύλου. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της UNICEF, 1 στα 5 κορίτσια και 1 στα 7 αγόρια βιώνουν κάποια μορφή σεξουαλικής βίας πριν από τα 18α γενέθλιά τους¹⁵. Τα κορίτσια παραμένουν τα κύρια θύματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο. Το 2023, το 97 %

11 Eurostat, FRA, EIGE (2024), έρευνα της ΕΕ για την έμφυλη βία — Βασικά αποτελέσματα. Η εμπειρία των γυναικών στην ΕΕ-27, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο. [Διατίθεται στο διαδίκτυο.](#)

12 Η έρευνα αφορά γυναίκες ηλικίας 18-74 ετών στην ΕΕ.

13 Μια επιλογή από αυτούς τους δείκτες θα αναρτηθεί στην Παρακολούθηση της Στρατηγικής για την Ισότητα των Φύλων <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/ges-monitor>.

14 <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2024-daphne?keywords=CERV-2024-DAPHNE&programmePart=>

15 <https://data.unicef.org/topic/child-protection/violence/sexual-violence/>

των διαδικτυακών αναφορών υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο που επεξεργάστηκε το Ίδρυμα Διαδικτυακής Παρακολούθησης κατέδειξαν μόνο τη σεξουαλική κακοποίηση κοριτσιών¹⁶. Όσον αφορά τους παραβάτες, αν και τα δεδομένα επιπολασμού είναι σπάνια, ορισμένες μελέτες δείχνουν ότι περίπου το 3 % του ανδρικού πληθυσμού θα μπορούσε να έχει παιδόφιλη διαταραχή¹⁷.

Η στρατηγική της ΕΕ για αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών ¹⁸ αποτελεί το βασικό πλαίσιο αναφοράς για τις δράσεις της ΕΕ στον τομέα αυτό κατά την περίοδο 2020-2025. Η στρατηγική περιλαμβάνει 8 πρωτοβουλίες, νομοθετικές και μη, για τη δημιουργία ενός ισχυρού νομικού πλαισίου και τη διευκόλυνση μιας συντονισμένης προσέγγισης μεταξύ των πολλών φορέων που συμμετέχουν στην προστασία και τη στήριξη των παιδιών — που καλύπτουν την πρόληψη, τη συνδρομή στα θύματα και τις έρευνες και τις διώξεις.

Στο πλαίσιο αυτό, οι διαπραγματεύσεις προχώρησαν καθ' όλη τη διάρκεια του 2024 σχετικά με την πρόταση κανονισμού της Επιτροπής για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Στις 6 Φεβρουαρίου 2024, η Επιτροπή πρότεινε επίσης αναδιατύπωση της οδηγίας 2011/93/ΕΕ ¹⁹ για την ενίσχυση του ποινικού δικαίου σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση και τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών. Οι αναθεωρημένοι κανόνες διευρύνουν τους ορισμούς των αδικημάτων, εισάγοντας υψηλότερες ποινές και πιο ειδικές απαιτήσεις για την πρόληψη και την παροχή βοήθειας στα θύματα.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ, ο προσωρινός κανονισμός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 2 Αυγούστου 2021, επιτρέπει στους παρόχους υπηρεσιών να συνεχίσουν τις εθελοντικές πρακτικές τους για τον εντοπισμό και την καταγγελία σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο και την αφαίρεση υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Τον Φεβρουάριο του 2024 οι συννομοθέτες συμφώνησαν να παρατείνουν τους προσωρινούς κανόνες έως τις 3 Απριλίου 2026²⁰.

Συνεχίστηκαν οι εργασίες για τη δημιουργία του δικτύου πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών (CSAPN), ²¹ το οποίο θα φέρει σε επαφή ερευνητές, επαγγελματίες πρώτης γραμμής και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη που εργάζονται στον τομέα. Η CSAPN θα έχει ως στόχο να βοηθήσει τα κράτη μέλη της ΕΕ να θέσουν σε εφαρμογή χρήσιμα, αυστηρά αξιολογημένα και αποτελεσματικά μέτρα πρόληψης, και να διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για τη μείωση του επιπολασμού της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στην ΕΕ.

Η Επιτροπή συνέχισε να συμμετέχει σε πολυμερή συνεργασία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, π.χ. υποστηρίζοντας την Παγκόσμια Συμμαχία κατά της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο (WPGA), ²² προωθώντας τη συνεργασία με παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών μέσω του φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο (EUIF) ²³ και επιδιώκοντας την επιχειρησιακή συνεργασία με την επιβολή του νόμου μέσω της

16 <https://www.iwf.org.uk/annual-report-2023/trends-and-data/unique-image-analysis/>

17 <https://www.msmanuals.com/professional/psychiatric-disorders/paraphilias-and-paraphilic-disorders/pedophilic-disorder>

18 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/protecting-children-sexual-abuse/what-eu-doing-protect-children-sexual-abuse_en

19 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A60%3AFIN>

20 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/04/29/the-council-gives-the-final-green-light-to-the-prolongation-of-a-child-sexual-abuse-protection-measure/>

21 https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/child-sexual-abuse-prevention-network-csapn_en

22 <https://www.weprotect.org/>

23 https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-union-internet-forum_en

ευρωπαϊκής πολυκλαδικής πλατφόρμας της Ευρωπόλ κατά των εγκληματικών απειλών (EMPACT)
24

Διάφορα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» στήριξαν την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Τα έργα κάλυπταν ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, από την ανάπτυξη εργαλείων για την επιβολή του νόμου, την ευαισθητοποίηση των παιδιών και των νέων, την παροχή βοήθειας στα θύματα και τους επιζώντες και τα προγράμματα πρόληψης των δραστών.

24 <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>

Στις 13-14 Ιουνίου 2024, η Λετονία και η Πορτογαλία πραγματοποίησαν σεμινάριο αμοιβαίας μάθησης στη Ρίγα με θέμα «Προκλήσεις για αλλαγή: συνεργασία με τους δράστες έμφυλης βίας και ενδοοικογενειακής βίας», στην οποία συμμετείχαν 14 άλλα κράτη μέλη και εκπρόσωποι της Επιτροπής, του EIGE και του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εργασίας με τους δράστες της ενδοοικογενειακής βίας. Εξετάσε ζητήματα όπως η προσβασιμότητα και ο σχεδιασμός υπηρεσιών για τους δράστες έμφυλης βίας και ενδοοικογενειακής βίας, ο τρόπος ενσωμάτωσης των πτυχών της ισότητας των φύλων στις υπηρεσίες αυτές και ο τρόπος αξιολόγησής τους²⁵.

Ένα από τα επιτυχημένα έργα που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του σκέλους DAPHNE το 2021 είναι το Xaji: Ενεργό Δίκτυο Νέων για την Ισότητα: προώθηση του ρόλου της νεολαίας και πρότυπο των ανδρών για την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών και την ισότητα των φύλων. Υλοποιήθηκε από την 1η Ιουνίου 2022 έως τις 30 Ιουνίου 2024 και πραγματοποίησε κατάρτιση, ανάπτυξη ικανοτήτων και ευαισθητοποίηση για τους νέους, συμπεριλαμβανομένων των εφήβων αγοριών (μεταξύ 12 και 15 ετών), με σκοπό την πρόληψη της βίας και τη συμβολή στον εντοπισμό καταχρηστικών μοτίβων και την προώθηση ισότιμων και έμφυλων συμπεριφορών και μοντέλων σχέσεων. Το έργο εκπαίδευσε σχεδόν 200 εφήβους, εκ των οποίων το 40 % ήταν αγόρια, σε 10 σχολεία στην Ισπανία (Καταλονία) και στην Πορτογαλία. Μετά την υλοποίηση του έργου, τα σχολεία δεσμεύτηκαν να επεκτείνουν την κατάρτιση για το επόμενο σχολικό έτος (2024/2025) και οι επαγγελματίες του σχολείου σε άλλα σχολεία εξέφρασαν την προθυμία τους να προσκαλέσουν την ομάδα του έργου Xaji να λάβει κατάρτιση σχετικά με τα θέματα που εξετάζει το έργο.

Η Κροατία τροποποίησε τον ποινικό της κώδικα (Επίσημη Εφημερίδα, 36/24)²⁶ για να ορίσει την έμφυλη βία ως «βία κατά μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα και μορφές βίας που πλήττουν δυσανάλογα τις γυναίκες». Οι τροπολογίες εισήγαγαν επίσης ένα νέο κακούργημα: «σοβαρή δολοφονία γυναίκας» (γυναικοκτονία). Για να διαπιστωθεί αν μια υπόθεση εμπίπτει στο έγκλημα της γυναικοκτονίας, οι κροατικές αρχές θα αξιολογήσουν κατά πόσον το θύμα έχει τραυματιστεί εκ προθέσεως λόγω του φύλου του. Επίσης, η «σοβαρή δολοφονία μιας γυναίκας» έχει προστεθεί στον κατάλογο των κακούρημάτων χωρίς παραγραφή.

25 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/who-we-work-gender-equality/mutual-learning-programme-gender-equality_en

26 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_03_36_570.html

Στο Βραβείο για τις Ευρωπαϊκές Πρωτεύουσες Ένταξης και Διαφορετικότητας το 2024, οι πόλεις της Σλοβενίας, της Ισπανίας και της Σουηδίας ήταν οι νικητές ενός ειδικού βραβείου αφιερωμένου στις αρχές που επιτρέπουν ασφαλείς κωμοπόλεις, πόλεις και περιφέρειες για τις γυναίκες σε όλη τους την πολυμορφία, μέσω της αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών. Το Χρυσό Βραβείο απονεμήθηκε στην πόλη της Λιουμπλιάνα της Σλοβενίας, για την υποστήριξη των προσπαθειών αλληλεγγύης, σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος στήριξης για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Το Silver Award απονεμήθηκε στην πόλη Miranda de Ebro της Ισπανίας, για να φέρει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους εκπαιδευτικούς, τις κοινωνικές υπηρεσίες και την κοινωνία των πολιτών μαζί με την ενεργό συμμετοχή των θιγόμενων γυναικών, για παράδειγμα μέσω μιας πρωτοβουλίας με τη συμμετοχή των αρχών επιβολής του νόμου και των κοινωνικών υπηρεσιών για την παροχή ασφαλούς στέγασης και έκτακτης ανάγκης στα θύματα. Το χάλκινο βραβείο απονεμήθηκε στον δήμο Växjö της Σουηδίας για τον στρατηγικό σχεδιασμό του όσον αφορά τη χρηματοδότηση, την υποστήριξη και την ευαισθητοποίηση, καθώς και για το ειδικό τμήμα του για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.²⁷

Στην Τσεχία, η τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα (νόμος αριθ. 40/2009 Coll.)²⁸ τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2025, η οποία επαναπροσδιορίζει το έγκλημα του βιασμού και ενισχύει τη νομική προστασία των θυμάτων ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας. Σύμφωνα με τον νέο ορισμό, κάθε περίπτωση σεξουαλικής επαφής χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος θα χαρακτηρίζεται ως βιασμός· η χρήση φυσικής δύναμης δεν είναι πλέον απαραίτητη. Περιπτώσεις όπου το «πάγωμα του θύματος» θα αναγνωρίζεται ρητά ως βιασμός. Το νομοσχέδιο βρήκε υποστήριξη τόσο από τα κυβερνητικά κόμματα όσο και από την αντιπολίτευση.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023, το βουλγαρικό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής, με τη συνδρομή των συντονιστών για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε περιφερειακό επίπεδο, ανέπτυξε μια συλλογή τοπικών πρακτικών για την πρόληψη διαφόρων μορφών βίας και την υποστήριξη των θυμάτων. Η επικεφαλίδα συλλέγει τοπικές πολιτικές και υλοποιεί μέτρα και πρωτοβουλίες, όπως μοιράζονται 21 περιφερειακές διοικήσεις, αναδεικνύοντας παράλληλα καθιερωμένες ορθές πρακτικές. Στόχος είναι η διάδοση του πλούτου της τοπικής εμπειρίας, η ενίσχυση των ανταλλαγών και η συμβολή στην επανεξέταση των υφιστάμενων πολιτικών και στη δημιουργία νέων.²⁹

Έμφυλη βία στον κυβερνοχώρο

Η έμφυλη βία στον κυβερνοχώρο εξακολουθεί να κυριαρχεί στη ζωή πάρα πολλών γυναικών και κοριτσιών σε ολόκληρη την ΕΕ. Η στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα των φύλων 2020-2025³⁰ αναγνωρίζει ότι η διαδικτυακή βία που στοχεύει τις γυναίκες έχει γίνει διάχυτη με συγκεκριμένες, κακές συνέπειες για την ψυχική και ψυχική υγεία των γυναικών. Αυτό είναι απαράδεκτο και εμπόδιο στη συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια ζωή και, ως εκ τούτου, αποτελεί απειλή για τη

27 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/av/ip_24_2285

28 <https://msp.gov.cz/web/msp/tiskove-zpravy/-/clanek/poslanci-jednomyslně-schválili-redefinici-znasilneni-kopirovat>

29 <https://www.mlsp.government.bg/uploads/41/test/2023-sbornik-s-praktiki-nasilie-po-oblasti.pdf>

30 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, COM(2020) 152 final.

δημοκρατία. Από τότε που παρουσιάστηκε η στρατηγική, το ζήτημα της έμφυλης βίας στον κυβερνοχώρο έχει γίνει ακόμη πιο διαδεδομένο.

Η έκδοση της οδηγίας για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας³¹ αποτέλεσε σημαντικό ορόσημο στην καταπολέμηση της βίας στον κυβερνοχώρο λόγω φύλου. Παρέχει ομοιόμορφους ορισμούς του ποινικού δικαίου για τις συνηθέστερες μορφές βίας στο διαδίκτυο, απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την αφαίρεση ορισμένων επιγραμμικών περιεχομένων που έχουν ποινικοποιηθεί δυνάμει της οδηγίας και την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης για τα θύματα εγκλημάτων στον κυβερνοχώρο. Η οδηγία ενθαρρύνει επίσης την αυτορρύθμιση της συνεργασίας μεταξύ των πλατφορμών, μεταξύ άλλων μέσω της θέσπισης κωδίκων δεοντολογίας.

Επιπλέον, ο νόμος για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA)³² αποτελεί κρίσιμο κανονισμό της ΕΕ σε σχέση με τις επιγραμμικές πλατφόρμες και τους σχετικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης περιεχομένου που εισάγει διακρίσεις, π.χ. της διάδοσης περιεχομένου βίας στον κυβερνοχώρο με βάση το φύλο στις επιγραμμικές πλατφόρμες.

Οι γυναίκες, ιδίως εκείνες που αντιμετωπίζουν πολλαπλές μορφές διακρίσεων, μεταξύ άλλων και στον δημόσιο βίο, αποτελούν δυσανάλογο στόχο διαφόρων ειδών έμφυλης βίας στον κυβερνοχώρο,³³ όπως η διαδικτυακή παρενόχληση, η καταδίωξη, το doxing, η μη συναινετική ανταλλαγή προσωπικών εικόνων και η χρήση βαθιάς ψεύτικων εικόνων που έχουν σχεδιαστεί για να τις βλάψουν και να τις δυσφημήσουν. Σύμφωνα με το πλαίσιο αξιολόγησης κινδύνου της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, οι πολύ μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες (VLOP) και οι μηχανές αναζήτησης (VLOSE) υποχρεούνται να εντοπίζουν, να αξιολογούν και να μετριάζουν αποτελεσματικά τους συστημικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης βίαιου περιεχομένου με βάση το φύλο, που απορρέει από τον σχεδιασμό, τη λειτουργία ή τη χρήση των υπηρεσιών τους, καθώς και από πιθανή κατάχρηση από τους χρήστες. Τα εν λόγω μέτρα μετριασμού θα πρέπει να είναι εύλογα, αναλογικά, αποτελεσματικά και προσαρμοσμένα στους συγκεκριμένους συστημικούς κινδύνους, για τον μετριασμό της σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής, κοινωνικής, πολιτικής ή οικονομικής βλάβης.

Σύμφωνα με την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, οι επιγραμμικές πλατφόρμες υποχρεούνται να δημοσιεύουν εκθέσεις διαφάνειας που περιέχουν πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές ελέγχου περιεχομένου τους. Αναφερόμενη στην οδηγία της ΕΕ για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, η εκτελεστική πράξη περιγράφει τις κατηγορίες για την αναφορά αποφάσεων ελέγχου περιεχομένου που επηρεάζουν τις γυναίκες και τα κορίτσια. Σε αυτές περιλαμβάνονται ο κυβερνοεκφοβισμός και ο εκφοβισμός, η παρενόχληση στον κυβερνοχώρο και η καταδίωξη στον κυβερνοχώρο, η παραπληροφόρηση με βάση το φύλο, η παράνομη υποκίνηση βίας και μίσους, η μη συναινετική ανταλλαγή προσωπικού υλικού, συμπεριλαμβανομένης της βαθιάς ψευδούς ή παρόμοιας τεχνολογίας³⁴. Οι πάροχοι πρέπει να δημοσιεύουν τις πρώτες εναρμονισμένες

31 Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, ΕΕ L 2024/1385 της 24.5.2024.

32 Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ), ΕΕ L 277 της 27.10.2022, σ. 1.

33 Hicks, J. (2021). Παγκόσμια στοιχεία σχετικά με την επικράτηση και τον αντίκτυπο της διαδικτυακής έμφυλης βίας. K4D Helpdesk Report. Ινστιτούτο Αναπτυξιακών Μελετών. [DOI:10.19088/K4D.2021.140](https://doi.org/10.19088/K4D.2021.140).

34 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) της Επιτροπής, της 4ης Νοεμβρίου 2024, για τον καθορισμό υποδειγμάτων σχετικά με τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων διαφάνειας των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και παροχής επιγραμμικών πλατφορμών δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, του κανονισμού C(2024) 7005 τελικό και του παραρτήματος του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) της Επιτροπής, C(2024) 7005 final.

εκθέσεις στις αρχές του 2026. Επιπλέον, η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες αναθέτει στους παρόχους να παρέχουν πρόσβαση σε δεδομένα για την έρευνα σχετικά με τον εντοπισμό, τον εντοπισμό και την κατανόηση των συστημικών κινδύνων στην ΕΕ και σχετικά με την επάρκεια, την αποδοτικότητα και τις επιπτώσεις των μέτρων μετριασμού του κινδύνου που λαμβάνουν οι πάροχοι.

Για την προστασία της ασφάλειας των γυναικών στο διαδίκτυο, η Επιτροπή βρίσκεται στη διαδικασία διευκόλυνσης της ανάπτυξης ενός νέου πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των διαδικτυακών πλατφορμών, ως ενός από τα τελευταία παραδοτέα που εξαγγέλθηκαν στη στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025.

Ο νόμος για την τεχνητή νοημοσύνη³⁵ απαγορεύει τα πολύ επιβλαβή συστήματα που μπορούν να επιτρέψουν την έμφυλη βία. Συγκεκριμένα, απαγορεύει επιβλαβείς πρακτικές ΤΝ που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαιώνιση ή τη διευκόλυνση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, όπως τα συστήματα χειραγώγησης ή εκμετάλλευσης ΤΝ για την παρακολούθηση και τη χειραγώγηση ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των κοριτσιών, με σημαντικά επιβλαβείς τρόπους. Επιπλέον, ο νόμος επιβάλλει απαιτήσεις διαφάνειας για το συνθετικά παραγόμενο περιεχόμενο, συμπεριλαμβανομένων των βαθιάς παραχάραξης.

Τέλος, με τον ορισμό τεσσάρων πλατφορμών περιεχομένου για ενήλικες ως VLOP, η Επιτροπή εξετάζει ένα φάσμα παράνομου περιεχομένου, δραστηριοτήτων και πρακτικών με διάσταση φύλου, όπως η διάδοση υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, η μη συναινετική ανταλλαγή προσωπικού ή υλικού χειραγώγησης, η εμπορία ανθρώπων και η σύγχρονη δουλεία. Το 2024, η Επιτροπή απέστειλε σε τρεις εξ αυτών (Pornhub, Stripchat και XVideos) αιτήματα παροχής πληροφοριών στο πλαίσιο της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, ζητώντας από τις εταιρείες να παράσχουν λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν για τη επιμελή αξιολόγηση και τον μετριασμό των κινδύνων που σχετίζονται με την προστασία των ανηλίκων στο διαδίκτυο, τη διάδοση παράνομου περιεχομένου και την πρόληψη και τους κινδύνους έμφυλης βίας. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης λεπτομέρειες σχετικά με τους μηχανισμούς διασφάλισης της ηλικίας που εγκρίθηκαν από τις εν λόγω πλατφόρμες. Επιπλέον, η Επιτροπή συνεργάζεται με εμπειρογνώμονες στον τομέα της ψηφιακής πορνογραφίας για να χαρτογραφήσει το νομικό πλαίσιο για τη ρύθμιση του επιγραμμικού περιεχομένου ενηλίκων σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών. Παρέχουν επίσης επισκόπηση της πορνογραφικής βιομηχανίας και δημιουργούν μια σειρά αποδεικτικών στοιχείων για τον εντοπισμό και την ανάλυση των συστημικών κινδύνων και της αποτελεσματικότητας των σχετικών μέτρων μετριασμού.

Τον Φεβρουάριο, το EIGE δημοσίευσε έκθεση στην οποία προτείνει ένα πλαίσιο μέτρησης που θα χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για τη μέτρηση του στατιστικού επιπολασμού, της συχνότητας εμφάνισης και των αναφερόμενων περιπτώσεων συγκεκριμένων μορφών βίας στον κυβερνοχώρο κατά γυναικών και κοριτσιών και για την αναφορά των δεδομένων που συλλέγονται με συγκρίσιμο τρόπο³⁶.

Το 2024, στην Εσθονία μεταφράστηκε και δημοσιεύθηκε ένας οδηγός σχετικά με τη βία στον κυβερνοχώρο για επαγγελματίες που εργάζονται με θύματα. Παρέχει πολύτιμη υποστήριξη και

35 Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 300/2008, (ΕΕ) αριθ. 167/2013, (ΕΕ) αριθ. 168/2013, (ΕΕ) 2018/858, (ΕΕ) 2018/1139 και (ΕΕ) 2019/2144 και των οδηγιών 2014/90/ΕΕ, (ΕΕ) 2016/797 και (ΕΕ) 2020/1828 (πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη) (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ).

36 EIGE (2025), Καταπολέμηση της βίας στον κυβερνοχώρο κατά των γυναικών και των κοριτσιών: Ανάπτυξη πλαισίου μέτρησης της ΕΕ, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο. [Διατίθεται στο διαδίκτυο.](#)

πρακτικές συστάσεις για την αποτελεσματική και ευαίσθητη παροχή βοήθειας στα θύματα, τη διαχείριση των κινδύνων και την αποκατάσταση του αισθήματος ασφάλειας των θυμάτων. Σχεδιασμένος για να διευκολύνει το έργο των ειδικών, αυτός ο οδηγός προσφέρει συγκεκριμένες οδηγίες και βέλτιστες πρακτικές. Ως ζωτικής σημασίας πόρος, συμβάλλει στη βελτίωση της κατανόησης των επιπτώσεων της βίας στον κυβερνοχώρο από τους επαγγελματίες και διασφαλίζει την ολοκληρωμένη υποστήριξη για κάθε άτομο που επηρεάζεται.

Σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία

Οι γυναίκες έχουν το δικαίωμα να ζουν και να εργάζονται χωρίς βία και παρενόχληση. Ωστόσο, ενώ αυτό είναι γενικά αποδεκτό, η βία και η παρενόχληση παραμένουν διάχυτες στον κόσμο της εργασίας. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της έρευνας της ΕΕ σχετικά με την έμφυλη βία, το 4,3 % των συνεχώς εργαζόμενων γυναικών είχαν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία τους τελευταίους 12 μήνες, το 12,8 % τα τελευταία πέντε χρόνια και το 30,8 % κατά την ενηλικίωση. Μόνο το 37,3 % είχε αναφέρει το επεισόδιο σε επίσημη υπηρεσία υποστήριξης ή σε αστυνομία ή αξιωματούχους στην εργασία.

Η βία κατά των γυναικών και η παρενόχληση των γυναικών στον χώρο εργασίας παρεμποδίζουν τη χειραφέτηση των γυναικών, περιορίζουν την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας και διαιωνίζουν τον επαγγελματικό διαχωρισμό λόγω φύλου. Συχνά έχει τις ρίζες της στην άνιση δυναμική της δύναμης των φύλων, στα έμφυλα στερεότυπα, στις πατριαρχικές αξίες και στις ιστορικές ανισότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Στις 25 Μαρτίου 2024, μετά από τριάνμισι έτη διαπραγματεύσεων, το Συμβούλιο συμφώνησε να καλέσει τα κράτη μέλη να κυρώσουν τη σύμβαση για τη βία και την παρενόχληση του 2019 (αριθ. 190) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας³⁷. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της διαδραμάτισαν ενεργό ρόλο στην έγκριση της σύμβασης αριθ. 190 κατά την 108η Διεθνή Διάσκεψη Εργασίας το 2019. Μέχρι στιγμής, 12 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν επικυρώσει τη σύμβαση: Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Ισπανία.

Η έμφυλη παρενόχληση στην εργασία αποτελεί επίσης πρόβλημα στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας (E & K). Για την³⁸ αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου, η υποομάδα του φόρουμ του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) με τίτλο «Ισότητα των φύλων χωρίς αποκλεισμούς», σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανέπτυξε το 2024, έναν κώδικα δεοντολογίας μηδενικής ανοχής για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής παρενόχλησης, στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ³⁹. Ο κώδικας δεοντολογίας, που εκπονήθηκε από την υποομάδα του φόρουμ EXE, αποσκοπεί στην αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας σε περιβάλλοντα έρευνας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθορίζοντας μια κοινή προσέγγιση, ορισμούς και κατάλογο αρχών για την καθοδήγηση των κρατών μελών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών και ατόμων, ώστε να δημιουργηθεί ένα ευρωπαϊκό περιβάλλον E & K απαλλαγμένο από κάθε μορφή έμφυλης βίας, με βάση τις αξίες της ισότητας των φύλων και της συμμετοχικότητας, του σεβασμού, της αξιοπρέπειας και της ασφάλειας. Για την υποστήριξη του κώδικα δεοντολογίας και των αρχών του, το έργο «Ορίζων Ευρώπη» GenderSAFE δημοσίευσε

37 Απόφαση (ΕΕ) 2024/2018 του Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2024, με την οποία καλούνται τα κράτη μέλη να κυρώσουν τη σύμβαση για τη βία και την παρενόχληση, 2019 (αριθ. 190) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΕΕ L 2024/1018 της 2.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1018/oj>

38 <https://unisafe-gbv.eu/project-news/results-from-the-largest-european-survey-on-gender-based-violence-in-academia/>

39 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6ce8aef5-70b3-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-en>

δέσμευση⁴⁰ και κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη, τους επαγγελματίες καθώς και τους σπουδαστές να συμμετάσχουν σε μια ειδική κοινότητα πρακτικής⁴¹.

Επιπλέον, το 2024, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα της Ε & Κ, διοργανώθηκε κατά τη διάρκεια των Ημερών Έρευνας και Καινοτομίας συζήτηση με θέμα «Προς έναν ΕΧΕ απαλλαγμένο από τη έμφυλη βία στην επιστήμη»⁴².

Εμπορία ανθρώπων

Η εμπορία ανθρώπων είναι έγκλημα που καταστρέφει τη ζωή των ατόμων στερώντας τους την αξιοπρέπεια, την ελευθερία και τα θεμελιώδη δικαιώματά τους. Πρόκειται συχνά για βίαιο έγκλημα που διαπράττεται από δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος.

Ένα από τα σημαντικότερα παραδοτέα της στρατηγικής της ΕΕ για την περίοδο 2021-2025 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων το 2024 ήταν η αξιολόγηση της οδηγίας της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και η έγκριση της τροποποιημένης οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων⁴³. Η τροποποιημένη οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ενισχύει περαιτέρω την πρόληψη, τη στήριξη των θυμάτων και τη διασυννοριακή συνεργασία. Δίνει έμφαση σε μια προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου, διασφαλίζοντας καλύτερη προστασία των γυναικών, των παιδιών, των ατόμων με αναπηρία και άλλων ευάλωτων ομάδων. Η τροποποιημένη οδηγία περιλαμβάνει την εκμετάλλευση της παρένθετης μητρότητας, του καταναγκαστικού γάμου και της παράνομης υιοθεσίας μεταξύ των μορφών εκμετάλλευσης. Δίνει επίσης μεγαλύτερη έμφαση στη διαδικτυακή διάσταση, θεωρώντας τη σεξουαλική εκμετάλλευση που διαπράττεται μέσω της χρήσης τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών ως επιβαρυντική περίπτωση. Επιπλέον, η εν γνώσει χρήση των υπηρεσιών που παρέχονται από θύματα εμπορίας ανθρώπων, όπως οι υπηρεσίες πορνείας, καθίσταται ποινικό αδίκημα με στόχο τη μείωση της ζήτησης που ευνοεί την εμπορία ανθρώπων. Η συλλογή δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με την εμπορία ανθρώπων με βάση ειδικούς δείκτες καθίσταται υποχρεωτική, παρέχοντας πιο ολοκληρωμένες γνώσεις και ενισχύοντας τις γνώσεις σχετικά με το φαινόμενο.

Στον τομέα της μετανάστευσης, τον Μάιο του 2024 δημοσιεύθηκε πρόσκληση⁴⁴ υποβολής προτάσεων, με προϋπολογισμό 6 εκατ. EUR στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) 2021-2027⁴⁵. Στόχος της πρόσκλησης είναι η ενίσχυση της βοήθειας, της στήριξης και της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Η πρόσκληση επικεντρώνεται στην πρόληψη, τον εντοπισμό των θυμάτων, την ευαισθητοποίηση σχετικά με την εμπορία ανθρώπων και την παροχή στήριξης στα θύματα εργασιακής και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καθώς και στα θύματα καταναγκαστικής εγκληματικότητας. Αυτό περιλαμβάνει ειδική βοήθεια και στήριξη προς τα θύματα εμπορίας ανθρώπων υπηκόων τρίτων χωρών, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών αναγκών τους, όπως η ηλικία, το φύλο, και οι σωματικές και ψυχολογικές συνέπειες της μορφής ή των μορφών εκμετάλλευσης που έχουν υποστεί.

40 <https://gendersafe.eu/the-gendersafe-pledge-for-zero-tolerance-to-gender-based-violence/>

41 <https://gendersafe.eu/community-of-practice/>

42 <https://www.youtube.com/watch?v=9-L-evh48GU>

43 Οδηγία (ΕΕ) 2024/1712 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, ΕΕ L 2024/1712 της 24.6.2024.

44 TAME-2024-TF2-AG-THB.

45 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1147 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης.

Επιπλέον, τον Νοέμβριο του 2023, το τριετές έργο VANGUARD χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο της ομάδας 3 του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» «Πολιτική ασφάλεια για την κοινωνία» με τη συνεισφορά της ΕΕ ύψους 4,5 εκατ. EUR. Το έργο αυτό αποσκοπεί στην ενίσχυση της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων (εμπορίας ανθρώπων) στη σύνδεση προηγμένων τεχνολογικών λύσεων, κατανόησης, ευαισθητοποίησης και κατάρτισης, προκειμένου να διαταράξει την αλυσίδα εμπορίας ανθρώπων σε πρώιμο στάδιο και να αντιμετωπίσει την κουλτούρα της ατιμωρησίας. Ειδικότερα, το VANGUARD θα παράσχει βελτιωμένη εικόνα πληροφοριών για την εμπορία ανθρώπων, με ιδιαίτερη έμφαση στην εμπορία ανθρώπων για σκοπούς σεξουαλικής εκμετάλλευσης, εργασιακής εκμετάλλευσης και καταναγκαστικής εγκληματικότητας.

Το επιχειρησιακό σχέδιο δράσης της EMPACT για την εμπορία ανθρώπων ⁴⁶ έχει ενισχυθεί για την αντιμετώπιση των κινδύνων εμπορίας ανθρώπων που αντιμετωπίζουν τον πρωτοφανή υψηλό αριθμό ευάλωτων ατόμων, κυρίως γυναικών και παιδιών, που αναζητούν προστασία στην ΕΕ λόγω του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Η ειδική εστίαση των επιχειρησιακών δράσεων διατηρήθηκε στο νέο επιχειρησιακό σχέδιο δράσης για την περίοδο 2024-2025 και πλέον ενσωματώνεται πλήρως σε διάφορες δράσεις, όπως η εργασιακή εκμετάλλευση, η εμπορία παιδιών ή η διαδικτυακή παρακολούθηση.

Στήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας

Εκτός από την έκδοση της οδηγίας για την καταπολέμηση της βίας κατά του φύλου τον Μάιο του 2024, η οποία καθορίζει προσαρμοσμένα μέτρα στήριξης για τα θύματα έμφυλης βίας (βλ. ενότητα «Τερματισμός της έμφυλης βίας» ανωτέρω), το 2024 σημειώθηκε πρόοδος στην αναθεώρηση της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων: στις 14 Ιουνίου, το Συμβούλιο ενέκρινε γενική προσέγγιση επί του κειμένου ⁴⁷ και, τον Απρίλιο, το Κοινοβούλιο ενέκρινε την εντολή του για την έναρξη διοργανικών διαπραγματεύσεων. Οι τριμερείς διάλογοι άρχισαν στα τέλη του 2024. ⁴⁸ Η πρόταση, που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 12 Ιουλίου 2023, αποσκοπεί στην περαιτέρω ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων εγκληματικών πράξεων στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των πλέον ευάλωτων θυμάτων, όπως των θυμάτων βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας⁴⁹. Στο πλαίσιο αυτό, αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν στην αξιολόγηση της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2022⁵⁰.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων (2020-2025), ⁵¹ η Επιτροπή επεξεργάζεται μη νομοθετικές δράσεις για τη βελτίωση των δικαιωμάτων των θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας στην ΕΕ. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν: I) την προώθηση

46 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

47 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/13/victims-rights-council-finalises-position-on-strengthened-eu-law/>

48 [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2023/0250\(COD\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2023/0250(COD))

49 Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαisiού 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

50 Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαisiού 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, SWD/2022/0179 final.

51 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων (2020-2025), COM/2020/258 final.

δομών που παρέχουν στοχευμένη και ολοκληρωμένη στήριξη σε θύματα με ειδικές ανάγκες, όπως τα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας· και ii) την υλοποίηση της εκστρατείας της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων, η οποία περιλαμβάνει ένα σκέλος της έμφυλης βίας⁵². Μια σημαντική προσθήκη στην καμπάνια είναι το βιβλίο *The Girl Who Kept Her Eyes Open*. Αυξάνει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων εγκλημάτων πολέμου (που είναι κυρίως γυναίκες και παιδιά) σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ και ενθαρρύνει τους πολίτες της ΕΕ να έχουν τα μάτια τους ανοιχτά στην κατάστασή τους. Επιπλέον, στο πλαίσιο της ομάδας 3 «Πολιτική ασφάλεια για την κοινωνία» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», χρηματοδοτούνται δύο έργα, το IMPROVE και το Iseda, συνολικού ύψους 5,7 εκατ. EUR από τη συνεισφορά της ΕΕ, με στόχο την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας από την πρόληψη μέσω της ανίχνευσης έως τη στήριξη του θύματος, με τη χρήση συνδυασμού τεχνολογικών και κοινωνικών προσεγγίσεων.

Το γερμανικό κοινοβούλιο ψήφισε νόμο⁵³ για την πρόληψη της παρενόχλησης από τους αντιπάλους των αμβλώσεων σε άμεση γειτνίαση με κέντρα παροχής συμβουλών για εγκύους και κλινικές αμβλώσεις. Ο νόμος αποσκοπεί στην αποτελεσματική προστασία των εγκύων από αυτό το αυξανόμενο είδος παρενόχλησης και στη διασφάλιση ότι μπορούν να επωφελούνται ελεύθερα από τις συμβουλευτικές υπηρεσίες και να έχουν πρόσβαση σε εγκαταστάσεις που πραγματοποιούν αμβλώσεις. Ο νόμος τέθηκε σε ισχύ στις 13 Νοεμβρίου 2024.

52 <https://victims-rights.campaign.europa.eu/en/country/all/crimes>

53 <https://dip.bundestag.de/vorgang/zweites-gesetz-zur-%C3%A4nderung-des-schwangerschaftskonfliktgesetzes/308701>

Τον Ιούλιο του 2024, η Αυστρία δημοσίευσε μια «Στρατηγική για την προστασία της βίας για τον συντονισμό και τη συνεργασία με έμφαση στην παροχή συμβουλών για τις γυναίκες που πλήττονται από βία», η οποία αναπτύχθηκε υπό την καθοδήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Γυναικών και Ισότητας σε μια συμμετοχική διαδικασία, στην οποία συμμετείχαν πάνω από 200 ενδιαφερόμενα μέρη. Στόχος της στρατηγικής είναι να στηρίξει σε πρώιμο στάδιο όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια που πέφτουν θύματα βίας. Επιπλέον, οι στρατηγικές προτεραιότητες καθορίζονται στο συνολικό θεσμικό σύστημα προστασίας και πρόληψης της βίας σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, το οποίο θα συμβάλει στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών⁵⁴.

Αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων

Στις αρχές του 2024, η Επιτροπή ολοκλήρωσε την εκστρατεία της σχετικά με την αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων. Η ⁵⁵ εκστρατεία #EndGenderStereotypes είχε ως στόχο νέους ενήλικες κυρίως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και μέσω των επηρεαστών και της προβολής στα μέσα ενημέρωσης. Η εκστρατεία αντιμετώπισε τα έμφυλα στερεότυπα σε διάφορους τομείς της ζωής, όπως οι επιλογές σταδιοδρομίας, ο επιμερισμός των ευθυνών φροντίδας και η λήψη αποφάσεων. Η εκστρατεία απονεμήθηκε από τα Forbes Social Awards 2023. Το υλικό σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ παραμένει διαθέσιμο στον ιστότοπο της εκστρατείας και μπορεί να τηλεφορτωθεί και να χρησιμοποιηθεί από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Το 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε δύο έρευνες του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τα στερεότυπα φύλου: ένα έκτακτο Ευρωβαρόμετρο σχετικά με τα έμφυλα στερεότυπα που σχετίζονται με τη βία κατά των γυναικών (Νοέμβριος) και ένα άλλο που καλύπτει τα στερεότυπα των φύλων γενικότερα (Δεκέμβριος).

Στις 25 Νοεμβρίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε τα αποτελέσματα της έρευνας του έκτακτου Ευρωβαρόμετρου, η οποία διεξήχθη με σκοπό την καλύτερη κατανόηση της στάσης της Ευρώπης έναντι της βίας και της σχετικοποίησης βίαιων ή ταπεινωτικών συμπεριφορών⁵⁶. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η πλειονότητα των Ευρωπαίων διαφωνεί με την αντικειμενοποίηση των γυναικών και τα στερεότυπα σχετικά με τη σεξουαλική βία, αλλά και ότι εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα στερεότυπα, ιδίως σε ορισμένα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, ενώ περισσότεροι από 9 στους 10 ερωτηθέντες (93 %), κατά μέσο όρο σε ολόκληρη την ΕΕ, διαφωνούν με τη δήλωση «ένας σύζυγος ή φίλος μπορεί να κάνει σεξ με τη σύζυγο ή τη φίλη του χωρίς τη συγκατάθεσή της», το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 85 % στη Δανία έως 97 % στο Λουξεμβούργο και τη Μάλτα. Ομοίως, ενώ, κατά μέσο όρο, σε ολόκληρη την ΕΕ το 92 % των ερωτηθέντων θεωρεί απαράδεκτο για έναν άνδρα να χαστούκισε περιστασιακά τη σύζυγό του/την κοπέλα του, οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να το θεωρούν απαράδεκτο από τους άνδρες (95 % έναντι 89 %) και τα ποσοστά κυμαίνονται από 87 % στη Φινλανδία έως 97 % στο Λουξεμβούργο⁵⁷.

54 <https://www.coordination-vaw.gv.at/nachrichten/gewaltschutzstrategie-zur-koordinierung-und-vernetzung-mit-fokus-auf-beratung-gewaltbetroffener-frauen-soll-beratungsnetz-sichtbarer-machen.html> και

55 https://end-gender-stereotypes.campaign.europa.eu/index_en

56 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3252>

57 Για τη Λιθουανία, το ποσοστό είναι 55 %, αλλά εξαιρείται από τον υπολογισμό του μέσου όρου ως ακραία τιμή. Το αποτέλεσμα μπορεί να οφείλεται σε ένα μεταφραστικό ζήτημα με τη λέξη «slapping» που δεν έχει ακριβή μετάφραση στα λιθουανικά και θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως μια λιγότερο σοβαρή μορφή σωματικής επιθετικότητας.

Τέλος, όσον αφορά την ευαισθητοποίηση και την αντίληψη για το ζήτημα της βίας κατά των γυναικών, περίπου 7 στους 10 ερωτηθέντες (71 %), κατά μέσο όρο, συμφωνούν ότι η ενδοσυντροφική βία κατά των γυναικών είναι «πολύ συχνή» ή «αρκετά συχνή» στη χώρα τους, ενώ μόνο το ένα τρίτο των ερωτηθέντων (33 %) απαντά το ίδιο σχετικά με την ενδοσυντροφική βία κατά των ανδρών. Και πάλι, υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών, από 91 % στη Ρουμανία έως 44 % στη Δανία, και ανά φύλο με το 78 % των γυναικών να πιστεύουν ότι η ενδοσυντροφική βία κατά των γυναικών είναι κοινή στη χώρα τους έναντι του 63 % των ανδρών.

Μια άλλη ειδική ⁵⁸ έρευνα του Ευρωβαρόμετρου διερεύνησε τις αντιλήψεις σχετικά με τα στερεότυπα που αφορούν το φύλο και τον βαθμό στον οποίο τα στερεότυπα αυτά εξακολουθούν να είναι κοινά μεταξύ των πολιτών της ΕΕ. Οι ερωτήσεις αφορούσαν τους ρόλους των φύλων και τις αποδεκτές συμπεριφορές· στερεότυπα φύλου όσον αφορά την οικογενειακή και επαγγελματική ζωή· και τα έμφυλα στερεότυπα στην πολιτική και στις ηγετικές θέσεις. Η έρευνα βασίστηκε εν μέρει σε προηγούμενες μελέτες του Ειδικού Ευρωβαρόμετρου σχετικά με την ισότητα των φύλων που διεξήχθησαν με θέμα «Ισότητα των φύλων» το 2009, ⁵⁹ το 2014 ⁶⁰ και το 2017⁶¹.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ορισμένα στερεότυπα φύλου εξακολουθούν να είναι αρκετά διαδεδομένα. Περισσότεροι από έξι στους δέκα ερωτηθέντες συμφωνούν ότι οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να λάβουν αποφάσεις με βάση τα συναισθήματά τους και περίπου τέσσερις στους δέκα συμφωνούν ότι ο σημαντικότερος ρόλος ενός άνδρα είναι να κερδίζει χρήματα (42 %, -1 ποσοστιαίες μονάδες από το 2017) και ότι ο σημαντικότερος ρόλος μιας γυναίκας είναι να φροντίζει το σπίτι και την οικογένειά της (38 %, -6 εκατοστιαίες μονάδες). Οι διαφορές στις αντιλήψεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ ανέρχονται σε 64 ποσοστιαίες μονάδες.

Τα περισσότερα στερεότυπα σχετικά με τις αποφάσεις επαγγελματικής και προσωπικής ζωής απορρίπτονται συνολικά, αλλά σημαντικές αναλογίες εξακολουθούν να έχουν στερεότυπες απόψεις σχετικά με τις κοινωνικά επιθυμητές συμπεριφορές των γυναικών. Για παράδειγμα, μόνο λίγο πάνω από το ήμισυ (51 %, + 3 ποσοστιαίες μονάδες από το 2009) συμφωνούν ότι, εάν ο μισθός του πατέρα είναι χαμηλότερος από αυτόν της μητέρας, αυτός θα πρέπει να εγκαταλείψει την εργασία για να φροντίσει τα παιδιά, εάν μια οικογένεια αποφασίσει ότι ένας γονέας πρέπει να το πράξει. Τα ευρήματα αναμειγνύονται επίσης όσον αφορά τις αντιλήψεις για τα χαρακτηριστικά φύλου στο σπίτι, με έναν στους πέντε ερωτηθέντες να συμφωνεί ότι για σημαντικές οικογενειακές αποφάσεις οι άνδρες θα πρέπει να έχουν τον τελικό λόγο και οι απόψεις διαχωρίζονται σχετικά με το αν, συνολικά, οι άνδρες είναι εκ φύσεως λιγότερο ικανοί από τις γυναίκες να εκτελούν οικιακές εργασίες (49 % «συμφωνούν» έναντι 49 % «διαφωνούν»).

58 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974>

59 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/808>

60 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2048>

61 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2154>

ΑΚΜΑΖΟΥΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΪΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Το 2024 σημειώθηκαν ορισμένες ενθαρρυντικές οικονομικές τάσεις για την ισότητα των φύλων. Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (για το 2023) έδειξαν ότι η απασχόληση των γυναικών στην ΕΕ ξεπέρασε το 70 % για πρώτη φορά. Η εξέλιξη αυτή πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της συνολικής αύξησης του ποσοστού απασχόλησης στην ΕΕ σε 75,3 %. Επιπλέον, αν και η αύξηση για τις γυναίκες ήταν χαμηλότερη από ό,τι τα προηγούμενα δύο χρόνια, ήταν υψηλότερη από την αύξηση για τους άνδρες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το χαμηλότερο χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων την τελευταία δεκαετία να ανέρχεται σε 10,2 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.) (-0,5 εκατοστιαίες μονάδες το 2023). Η εξέλιξη αυτή συνάδει με μια μακροπρόθεσμη τάση από το 2009, αν και με σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών.

Αυτή η θετική τάση αντικατοπτρίζεται και σε άλλους δείκτες χάσματος μεταξύ των φύλων. Σύμφωνα με την έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για το παγκόσμιο χάσμα μεταξύ των φύλων⁶² το 2024, η συνολική αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας αντικατοπτρίζει τη μετάβαση σε μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών, ηλικιωμένων, εργαζομένων υψηλής εκπαίδευσης, χάρη στην αύξηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, της επιδοτούμενης παιδικής μέριμνας και των πολιτικών για την οικογενειακή άδεια, των συστημάτων διατήρησης θέσεων εργασίας και της καθυστερημένης συνταξιοδότησης. Ωστόσο, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας επισημαίνει επίσης ότι η έλλειψη δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας και σε άλλες επίσημες υπηρεσίες φροντίδας, καθώς και οι μακροχρόνιες άνισες στάσεις έναντι των δραστηριοτήτων φροντίδας γενικότερα επιβαρύνουν το οικονομικό και κοινωνικό κόστος της φροντίδας κυρίως για τις γυναίκες. Αυτό μεταφράζεται σε ένα μεγάλο ανεκμετάλλευτο δυναμικό για τις οικονομίες μας, όπως επισημαίνεται π.χ. από εκτιμήσεις του EIGE που προβλέπουν ποσοστό απασχόλησης 80 % έως το 2050 εάν υπάρξουν σημαντικές βελτιώσεις στην ισότητα των φύλων⁶³.

Γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας

Σε όλα τα κράτη μέλη, τα ποσοστά απασχόλησης είναι υψηλότερα για τους άνδρες απ' ό,τι για τις γυναίκες. Ως γενικό πρότυπο, όσο χαμηλότερο είναι το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών σε μια χώρα, τόσο μεγαλύτερο είναι το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση. Το 2023, το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών ανήλθε σε 80,4 % στην ΕΕ, ενώ ήταν 70,2 % για τις γυναίκες, με αποτέλεσμα το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων να ανέρχεται σε 10,2 εκατοστιαίες μονάδες.⁶⁴

Τα ποσοστά απασχόλησης τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες αυξήθηκαν σταθερά και με αργούς ρυθμούς τα τελευταία 10 χρόνια, τα οποία διακόπηκε μόνο από την πανδημία το 2020. Ωστόσο, από το 2018 η αύξηση για τις γυναίκες τείνει να είναι ελαφρώς υψηλότερη και, ως εκ τούτου, το προκύπτον χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων μειώθηκε από 11,3 εκατοστιαίες μονάδες το 2018 και 11,0 εκατοστιαίες μονάδες το 2020 σε 10,2 εκατοστιαίες μονάδες το 2023.

Οι διαφορές μεταξύ των φύλων στην απασχόληση διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των χωρών και των περιφερειών της ΕΕ. Στο πλαίσιο της δέσμευσής του για την προώθηση της απασχόλησης

62 ΔΟΕ, *Global Gender GAP Report*, 2024. [Διατίθεται στο διαδίκτυο](#).

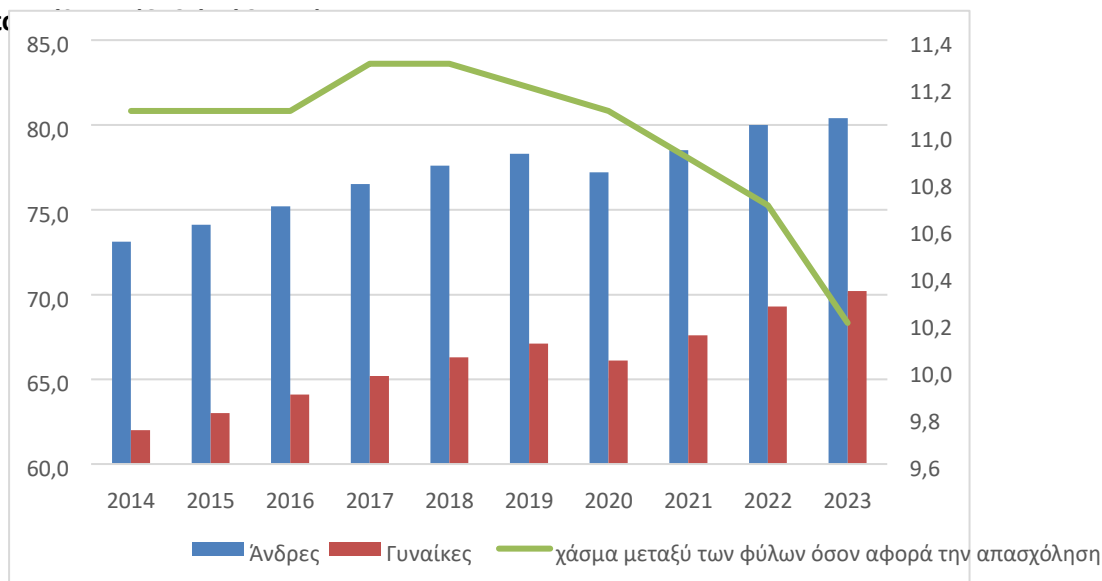
63 EIGE, *Economic Benefits of Gender Equality in the European Union (Οικονομικά οφέλη της ισότητας των φύλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση)*, 2017. [Διατίθεται στο διαδίκτυο](#).

64 Eurostat ([lfsa_ergan](#)).

χωρίς αποκλεισμούς, το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁶⁵ έχει θέσει ως στόχο την επίτευξη συνολικής αύξησης της απασχόλησης στην ΕΕ σε 78 % έως το 2030, μεταξύ άλλων με την προσπάθεια να μειωθεί τουλάχιστον κατά το ήμισυ το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων σε σύγκριση με το 2019. Το 2023, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών στην ΕΕ ήταν 75,3 %, οπότε ο στόχος για το 2030 φαίνεται να είναι εφικτός. Το 2023, το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων μειώθηκε κατά -0,5 εκατοστιαίες μονάδες, περισσότερο από ό,τι το προηγούμενο έτος.

65 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, COM(2021)102 final.

Γράφημα 1 Ποσοστά απασχόλησης ηλικίας 20–64 ετών ανά φύλο και χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση

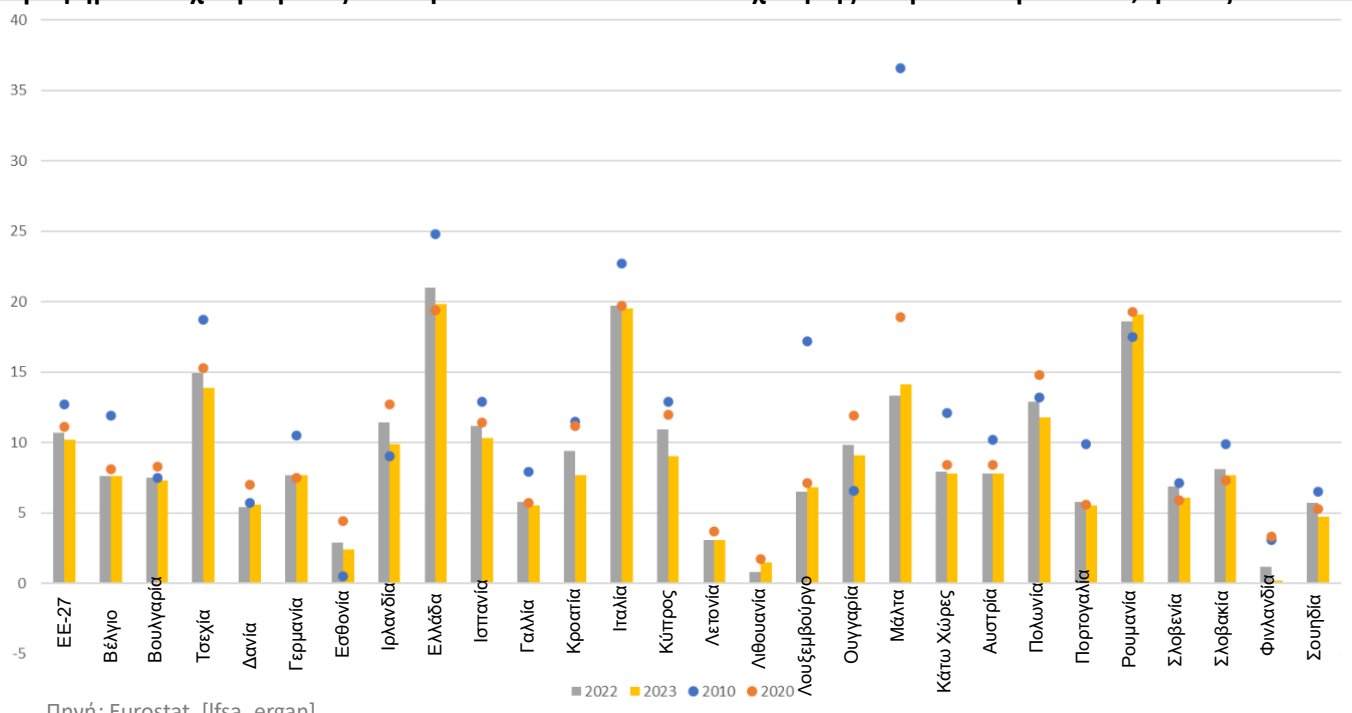

Πηγή: Eurostat, [lfsi_emp_a]

Σημείωση: Το χάσμα μεταξύ των φύλων ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του ποσοστού απασχόλησης γυναικών και ανδρών σε ποσοστιαίες μονάδες.

Το 2023, μόνο επτά κράτη μέλη της ΕΕ (Ισπανία, Πολωνία, Τσεχία, Μάλτα, Ρουμανία, Ιταλία και Ελλάδα) είχαν μεγαλύτερο χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση από ό,τι το χάσμα για την ΕΕ στο σύνολό της. Στην Ιταλία, την Ελλάδα και τη Ρουμανία τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών ήταν ιδιαίτερα χαμηλά και κάτω από το 60 % (56,5 %, 57,6 % και 59,1 % αντίστοιχα), σε σύγκριση με τα τρία τέταρτα περίπου των ανδρών (76,0 %, 77,4 % και 78,2 %, αντίστοιχα).

Γράφημα 2 Το χάσμα μεταξύ των φύλων στα ποσοστά απασχόλησης ανδρών και γυναικών, ηλικίες 20–64 ετών, 2010, 2020, 2022

Πηγή: Eurostat, [lfsa_ergan].

Η μείωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση στις περισσότερες χώρες από το 2010 αντικατοπτρίζει την αύξηση των συνολικών ποσοστών απασχόλησης, με την απασχόληση των ανδρών να αυξάνεται λιγότερο από την απασχόληση των γυναικών. Στη Μάλτα, η αύξηση για τις γυναίκες είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη, με πάνω από 32 εκατοστιαίες μονάδες σε 13 έτη, αν και το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση παραμένει υψηλό. Η αλλαγή αυτή υποστηρίχθηκε από μέτρα πολιτικής για την προσέλκυση περισσότερων γυναικών στην αγορά εργασίας, όπως οι φορολογικές ελαφρύνσεις και οι εθνικές ασφαλιστικές πληρωμές για τα έτη που λαμβάνονται για τη φροντίδα των παιδιών, τα προγράμματα κατάρτισης, η δωρεάν παιδική φροντίδα και οι δωρεάν σχολικές μεταφορές.

Υπάρχουν σημαντικές διαφορές στο χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ και παραμένουν επίμονες με την πάροδο του χρόνου. Στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της ΕΕ, το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση το 2022 (16 εκατοστιαίες μονάδες) ήταν περίπου διπλάσιο από ό,τι στις περισσότερο ανεπτυγμένες (8 εκατοστιαίες μονάδες) και στις περιφέρειες μετάβασης (9 εκατοστιαίες μονάδες). Το χάσμα ήταν πολύ μεγαλύτερο στα νότια κράτη μέλη (15 εκατοστιαίες μονάδες) απ' ό,τι στα βορειοδυτικά (7 εκατοστιαίες μονάδες) και στα ανατολικά (12 εκατοστιαίες μονάδες). Ήταν πάνω από 20 ποσοστιαίες μονάδες σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας, της νότιας Ιταλίας και των ανατολικών περιοχών της Ρουμανίας (διάγραμμα 3). Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αυξήθηκε σε σχέση με αυτό των ανδρών στις πιο ανεπτυγμένες περιφέρειες και στις περιφέρειες μετάβασης μεταξύ 2013 και 2022, καθώς και στα βορειοδυτικά κράτη μέλη. Αντιστρόφως, μειώθηκε στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες και στις νότιες χώρες όπου τα ποσοστά απασχόλησης είναι χαμηλότερα και δεν υπάρχουν υψηλής ποιότητας και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες παιδικής μέριμνας.⁶⁶

Το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση ποικίλλει σημαντικά ανά ηλικιακή ομάδα: μεταξύ των νέων ηλικίας μεταξύ 15 και 24 ετών, το χάσμα εξακολουθεί να είναι το χαμηλότερο σε 4,3 εκατοστιαίες μονάδες το 2023. Σε ορισμένες χώρες, ήταν ακόμη και αρνητική, πράγμα που σημαίνει ότι το ποσοστό απασχόλησης ήταν υψηλότερο μεταξύ των νέων γυναικών απ' ό,τι μεταξύ των νέων ανδρών (Ιρλανδία, Λιθουανία, Δανία, Φινλανδία και Εσθονία). Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών όσον αφορά το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αυτής της ηλικιακής ομάδας, οι οποίες κυμαίνονται μεταξύ 76,2 % στις Κάτω Χώρες και 13,7 % στη Ρουμανία. Για τα άτομα ηλικίας 20 έως 24 ετών αυξάνεται σε 6,3 εκατοστιαίες μονάδες και κορυφώνεται για την ηλικιακή κατηγορία 55-64 ετών στις 12,1 εκατοστιαίες μονάδες, με μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών. Αυτό επηρεάζεται από την αυξημένη μέση διάρκεια του εργασιακού βίου⁶⁷ για τους άνδρες στην ΕΕ: με 39,0 έτη αναμενόμενης διάρκειας του εργασιακού βίου για τους άνδρες και 34,7 έτη για τις γυναίκες, το χάσμα μεταξύ των φύλων ήταν 4,3 έτη το 2023, κυρίως λόγω του μεγαλύτερου μεριδίου των ανεπίσημων ευθυνών φροντίδας που ωθούσαν τις γυναίκες έξω από την αγορά εργασίας νωρίτερα από τον άνδρα. Ταυτόχρονα, το χάσμα μεταξύ των φύλων στην πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης μειώθηκε σημαντικά κατά την τελευταία δεκαετία, με την πραγματική ηλικία

66 Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης, Durán Laguna, J., D'Apice, P., Grzegorzewska, M., De Franceschi, F. et al., 9η έκθεση για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, Durán Laguna, J. (εκδότης), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024. [Διατίθεται στο διαδίκτυο.](#)

67 Ο δείκτης για τη διάρκεια του εργασιακού βίου είναι μια εκτίμηση του αριθμού των ετών που ένα άτομο, ηλικίας 15 ετών, αναμένεται να βρίσκεται στο εργατικό δυναμικό (δηλαδή να είναι απασχολούμενο ή άνεργο) καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Έχει ως στόχο να παράσχει μια διαφορετική άποψη για την αγορά εργασίας, εξετάζοντας το σύνολο του κύκλου ζωής των ατόμων του εργατικού δυναμικού και όχι τα συγκεκριμένα κράτη του κύκλου ζωής, όπως η ανεργία των νέων ή η πρόωγη αποχώρηση από το εργατικό δυναμικό.

συνταξιοδότησης να αυξάνεται στις περισσότερες χώρες μεταξύ 2014 και 2023 και για τα δύο φύλα. Συνολικά, η πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης των γυναικών αυξήθηκε περισσότερο από ό,τι των ανδρών σε 18 χώρες⁶⁸. Σε εννέα από αυτές τις χώρες⁶⁹, η πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης των γυναικών αυξήθηκε περισσότερο από ό,τι των ανδρών κατά περισσότερο από ένα έτος. Επτά χώρες έχουν χαμηλότερα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης για τις γυναίκες απ' ό,τι για τους άνδρες⁷⁰.

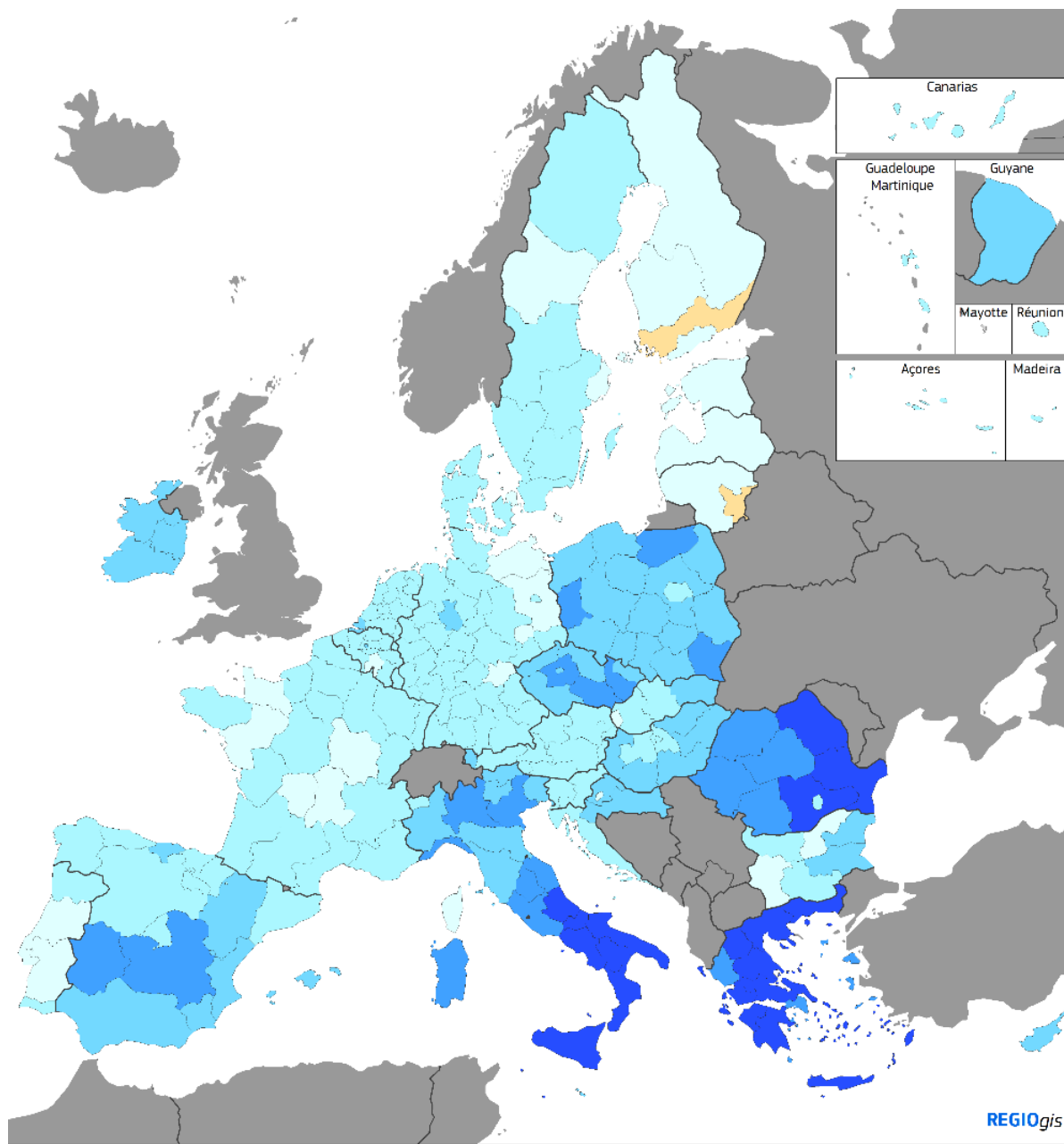
Αυτές οι διαφορές μεταξύ των φύλων είναι ακόμη ευρύτερες για τα άτομα με παιδιά — γεγονός που αντικατοπτρίζει τον δυσανάλογο αντίκτυπο της ιδιότητας του γονέα στη σταδιοδρομία των γυναικών. Το 2023, σε επίπεδο ΕΕ, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών ηλικίας 25-54 ετών με παιδιά ήταν 74,9 %, έναντι 91,9 % για τους άνδρες με παιδιά. Ως εκ τούτου, το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση ανήλθε σε 17,0 εκατοστιαίες μονάδες μεταξύ των ατόμων με παιδιά, ενώ ανήλθε σε 4 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ των ατόμων χωρίς παιδιά.

68 BE, CY, CZ, DK, EE, EL, HR, HU, ΔΗΛΑΔ'Η, IT, LT, LU, LV, NL, RO, SE, SI, SK.

69 CY, CZ, DK, EL, HR, ΔΗΛΑΔ'Η, LT, SI, SK.

70 AT, BG, CZ, HR, PL, RO, SK.

Σχήμα 3: Περιφερειακές διαφορές όσον αφορά το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων στην ΕΕ, 2022

Διαφορά μεταξύ των ποσοστών απασχόλησης γυναικών και ανδρών (ηλικίες 20-64 ετών), 2022
Ποσοστιαία διαφορά (θηλυκό — αρσενικό)

- < -20
- -20 - -15
- -15 - -10
- -10 - -5
- -5 - 0
- >= 0
- no data

ΕΕ-27 = -10,7
Πηγή: Eurostat (lfst_r_lfe2emprr)

Πηγή: Επεξεργασία της ΓΔ REGIO, βάσει της Eurostat [lfst_r_lfe2emprr]

© Eurogeographics Association for the administrative boundaries

0 500 km

Το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση είναι επίσης ευρύτερο κατά την εξέταση της απασχόλησης σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης (ΙΠΑ), ⁷¹ καθώς το ποσοστό της μερικής απασχόλησης είναι πολύ υψηλότερο μεταξύ των γυναικών από ό,τι των ανδρών (27,9 % σε σύγκριση με 7,7 % το 2023). Το χάσμα μεταξύ των φύλων στη μερική απασχόληση παρέμεινε σταθερό τα τελευταία έτη (20,6 εκατοστιαίες μονάδες το 2021 και 20,2 εκατοστιαίες μονάδες το 2022). Το 2023, οι μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των φύλων στη μερική απασχόληση καταγράφηκαν στις Κάτω Χώρες (42,3 εκατοστιαίες μονάδες), στην Αυστρία (41,8 εκατοστιαίες μονάδες), στη Γερμανία (36,9 εκατοστιαίες μονάδες) και στο Βέλγιο (27,4 εκατοστιαίες μονάδες).

Το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση εξακολουθεί να είναι υψηλό για τις μετανάστριες. Για τις γυναίκες πολίτες τρίτων χωρών, το ποσοστό απασχόλησης ήταν κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από ό,τι για τις γυναίκες υπηκόους το 2023. Το χάσμα αυτό μπορεί να αντισταθμιστεί με ένα κενό 5,7 εκατοστιαίων μονάδων για τους άνδρες πολίτες τρίτων χωρών. Το ποσοστό υπερεδίκευσης για τις μετανάστριες παρέμεινε υψηλό: Το 2023, το 42,9 % των γυναικών που έλαβαν τριτοβάθμια εκπαίδευση εκτός ΕΕ εργάζονταν σε επαγγέλματα χαμηλής ή μεσαίας ειδίκευσης, σε σύγκριση με το 36,2 % των ανδρών πολιτών τρίτων χωρών και το 21,3 % των γυναικών υπηκόων.

Εξετάζοντας την επίπτωση της μερικής απασχόλησης, ⁷² το 2023, το 17,1 % των απασχολούμενων στην ΕΕ ήταν μερικώς απασχολούμενοι. Το 2023, ο ρυθμός αύξησης της μερικής απασχόλησης (+ 2,0 %) υπερέβη τον ρυθμό αύξησης της πλήρους απασχόλησης (+ 0,8 %) για πρώτη φορά σε μια δεκαετία. Ωστόσο, το συνολικό μερίδιο της μερικής απασχόλησης μειώνεται σταδιακά.

Οι λόγοι που ανέφεραν οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης ηλικίας 25-64 ετών για τις ρυθμίσεις του χρόνου εργασίας τους δείχνουν ποιοι παράγοντες επηρέασαν αυτή την επιλογή: για τις γυναίκες η φροντίδα ενηλίκων με αναπηρία ή παιδιών είναι η πιο σημαντική (29,5 % των γυναικών με μερική απασχόληση έναντι 8,2 % των ανδρών με μερική απασχόληση)· για τους άνδρες δεν βρίσκει εργασία πλήρους απασχόλησης (18,1 % για τις γυναίκες έναντι 27,5 % για τους άνδρες).

Η σημασία της απόκτησης παιδιών δείχνει ως παράγοντα της τάσης για εργασία μερικής απασχόλησης από τον αριθμό των παιδιών των ατόμων ηλικίας 25-54 ετών: σχεδόν το ένα τρίτο (31,8 %) των απασχολούμενων γυναικών με παιδιά στην ΕΕ εργάζονταν με καθεστώς μερικής απασχόλησης το 2023, σε σύγκριση με το 5,0 % των ανδρών, με τα υψηλότερα ποσοστά στην Αυστρία (69,2 %), τις Κάτω Χώρες (67,9 %) και τη Γερμανία (65,4 %). Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο από ό,τι μεταξύ των γυναικών χωρίς παιδιά σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης. Ομοίως με ό,τι συμβαίνει για την εργασία πλήρους απασχόλησης (βλ. ετήσια έκθεση για το 2023), η κατάσταση είναι αντίθετη για τους άνδρες: το ποσοστό των ανδρών με μερική απασχόληση με παιδιά ήταν χαμηλότερο από το ποσοστό των ατόμων χωρίς παιδιά για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης (βλέπε γράφημα 4). Στις περισσότερες χώρες, ο αντίκτυπος της ιδιότητας του γονέα αντανακλάται τόσο στο ποσοστό απασχόλησης των γυναικών όσο και στο μερίδιο της μερικής απασχόλησης μεταξύ των γυναικών — με τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ιταλία να συνδυάζουν υψηλό αντίκτυπο τόσο στα ποσοστά απασχόλησης όσο και στο ωράριο εργασίας.

Αυτές οι στατιστικές δείχνουν ότι στις περισσότερες χώρες, η απόκτηση παιδιών επηρεάζει τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών και την τάση τους να εργάζονται με μερική απασχόληση σε σύγκριση με τους άνδρες.

Επιπλέον, τα εθνικά φορολογικά συστήματα ενδέχεται να αποθαρρύνουν τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας των δευτέρων εργαζομένων, οι οποίοι είναι κυρίως γυναίκες. Για παράδειγμα, η από

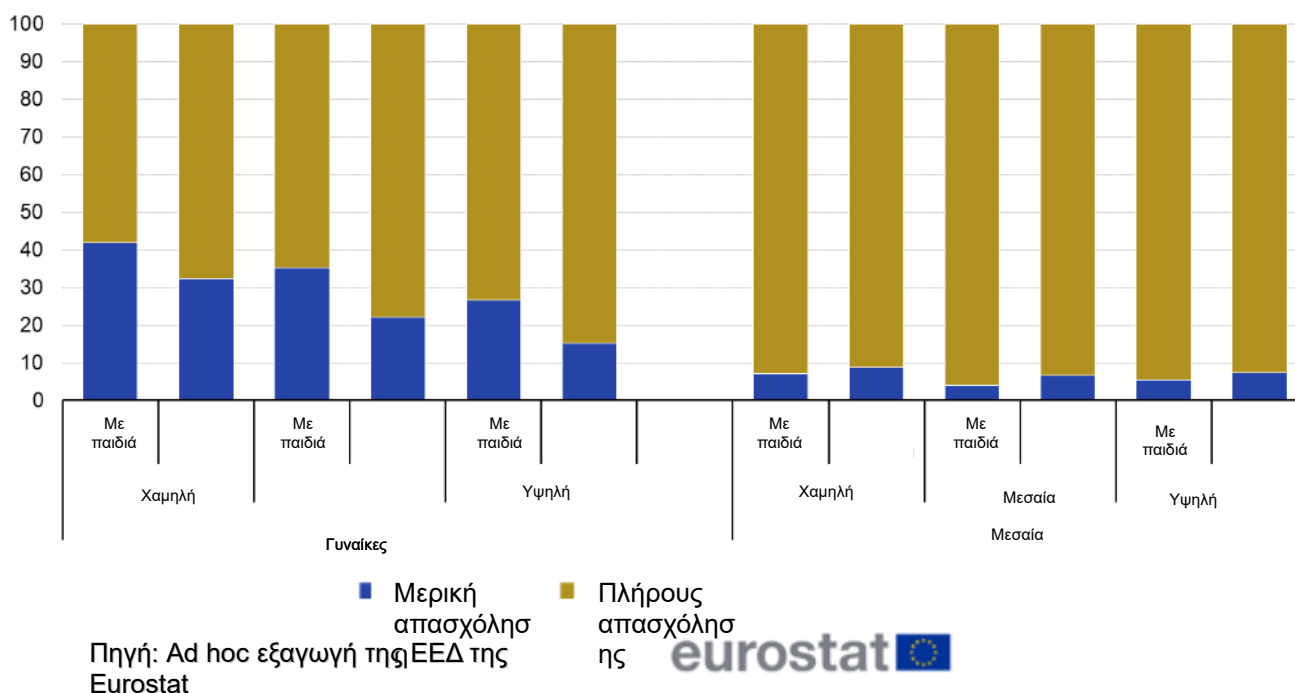
71 Κοινή έκθεση για την απασχόληση, 2025.

72 <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=612325#Highlights>

κοινού φορολόγηση μειώνει τα κίνητρα των δεύτερων εργαζομένων για εργασία ή παρατείνει το ωράριο εργασίας (π.χ. με τη μετάβαση από τη μερική απασχόληση στην απασχόληση πλήρους απασχόλησης). Το 2023, οι υψηλότερες «παγίδες αδράνειας» (όπου η απόσυρση φόρων και παροχών αποθαρρύνει σημαντικά την είσοδο των δεύτερων εργαζομένων στην αγορά εργασίας) παρατηρήθηκαν στη Λιθουανία, τη Σλοβενία, τη Δανία, το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο και τη Γερμανία.⁷³

73 Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, Κοινή έκθεση για την απασχόληση 2025 — Πρόταση της Επιτροπής, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.
[Διατίθεται στο διαδίκτυο.](#)

Μερική απασχόληση ανά φύλο, μορφωτικό επίπεδο και παρουσία παιδιών στην ΕΕ, 2023
(ηλικιακή ομάδα 25-54, ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων)

Οι περισσότερες χώρες της ΕΕ έχουν αναπτύξει στρατηγικές ή ειδικά σχέδια για να ενθαρρύνουν την ίση κατανομή των ευθυνών φροντίδας μεταξύ ανδρών και γυναικών, επιτρέποντας με τη σειρά τους στις γυναίκες να συμμετέχουν στην απασχόληση σε πιο ισότιμη βάση σε σύγκριση με τους άνδρες, ως μισθωτούς ή ως επιχειρηματίες. Η καταπολέμηση των διακρίσεων και η ισότητα των φύλων και οι ίσες ευκαιρίες αποτελούν έναν από τους βασικούς στόχους του Συμφώνου για τις Δεξιότητες. Διάφορες συμπράξεις του Συμφώνου εργάζονται για την αντιμετώπιση της ισότητας των φύλων και την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, την αναβάθμιση και την επανειδίκευση σε βασικούς τομείς της βιομηχανίας. Παραδείγματα είναι η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών και των νέων σε διαστημικές σταδιοδρομίες (διάστημα για τις γεωεταίρικές συμπράξεις⁷⁴) ή η αντιμετώπιση της έλλειψης γυναικών στους τομείς των ΤΠΕ και των STEM (συμπράξεις ψηφιακής και μικροηλεκτρονικής⁷⁵), η διασφάλιση προγραμμάτων αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για γυναίκες, νέους, μετανάστες και μειονεκτούσες ομάδες που υπερβαίνουν το ποσοστό του εργατικού δυναμικού αυτών των ομάδων κατά 20 % (τουρισμός⁷⁶) ή η επίτευξη ετήσιας αύξησης των ηγετικών θέσεων των γυναικών (Υφάσματα⁷⁷).

Η διαθεσιμότητα ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας μπορεί να ενθαρρύνει την αυξημένη συμμετοχή των γυναικών με ευθύνες φροντίδας, δεδομένου ότι τους επιτρέπει να συνδυάζουν καλύτερα την ιδιωτική και την επαγγελματική ζωή. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, εφαρμόστηκαν ευρύ φάσμα μέτρων ευελιξίας στην εργασία για την πρόληψη της μαζικής ανεργίας. Πολλοί εργοδότες έχουν διατηρήσει, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό, αυτές τις πρακτικές. Ωστόσο, πρόσφατες έρευνες⁷⁸

74 <https://www.space4geo.eu/>

75 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/microelectronics_en

76 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/tourism_en

77 https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/textiles_en

78 Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών και Chung, H., Ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας και ισότητα των φύλων στην Ευρώπη, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024. [Διατίθεται](#)

ανέδειξαν ότι οι πολιτικές τηλεργασίας, ευέλικτων ωρών εργασίας, αδειών και διακοπής της σταδιοδρομίας μπορούν να αντιταχθούν στην ισότητα των φύλων όσον αφορά τους μισθούς και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, επειδή οι γυναίκες τείνουν να τις χρησιμοποιούν συχνότερα. Εάν δεν είναι κατάλληλα σχεδιασμένοι και ενσωματωμένοι στη νοοτροπία του χώρου εργασίας, η χρήση αυτών των εργασιακών ρυθμίσεων μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες στη σταδιοδρομία. Ο άνισος καταμερισμός της οικιακής εργασίας μεταξύ ανδρών και γυναικών μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι ένας από τους λόγους της εργασίας μερικής απασχόλησης με βάση το φύλο. Επιπλέον, εάν η μερική απασχόληση θεωρηθεί σε μεγάλο βαθμό ως ρύθμιση για τις μητέρες, αυτό θα μπορούσε επίσης να αυξήσει την προκατάληψη έναντι των εργαζομένων μερικής απασχόλησης — δηλαδή ότι οι εργαζόμενοι αυτοί δεν είναι τόσο δεσμευμένοι, κινητοποιημένοι και παραγωγικοί όπως οι άλλοι εργαζόμενοι, παρά τα αποδεικτικά στοιχεία που δείχνουν το αντίθετο. Αυτό στη συνέχεια επιδεινώνεται από το γεγονός ότι οι πατέρες τείνουν αντ' αυτού να εργάζονται περισσότερες ώρες και, ως εκ τούτου, πληρούν καλύτερα το ιδανικό πρότυπο των εργαζομένων⁷⁹. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να προωθηθεί η καλύτερη υιοθέτηση των οικογενειακών αδειών και των ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας από τους άνδρες, καθώς και η πιο ισότιμη κατανομή των ευθυνών φροντίδας στο σπίτι μεταξύ των δύο φύλων.

Προκειμένου να μπορέσουν οι γονείς και τα άτομα με ευθύνες φροντίδας να εξισορροπήσουν καλύτερα την επαγγελματική και την οικογενειακή τους ζωή και να ενθαρρύνουν τον καλύτερο επιμερισμό των ευθυνών φροντίδας, η οδηγία για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής εισήγαγε την άδεια πατρότητας μετ' αποδοχών, ενίσχυσε τη γονική άδεια, εισήγαγε την άδεια φροντίδας και την επέκταση του δικαιώματος στους φροντιστές να ζητούν ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας (FWA). Οι εργαζόμενοι που ζητούν ή λαμβάνουν οικογενειακή άδεια και FWA προστατεύονται νομικά από τις διακρίσεις μέσω διαφόρων μέτρων. Η προθεσμία για τη μεταφορά των περισσότερων διατάξεων της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο ήταν η 2α Αυγούστου 2022, αλλά δόθηκε στα κράτη μέλη επιπλέον δύο έτη (έως τις 2 Αυγούστου 2024) για να μεταφέρουν στο εθνικό δίκαιο την καταβολή της αποζημίωσης για τις δύο τελευταίες εβδομάδες γονικής άδειας. Τον Ιανουάριο του 2024, η Επιτροπή προσέφυγε τρία κράτη μέλη στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μη κοινοποίηση της πλήρους μεταφοράς της οδηγίας για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής.

Το 2024, το σλοβακικό Εθνικό Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και η μη κυβερνητική οργάνωση Možnosť voroby δρομολόγησαν διαδικτυακή εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την ισότητα των φύλων. Η εκστρατεία επικεντρώθηκε στην προώθηση κοινών αξιών και στην καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων. Κατά τη διάρκεια της εκστρατείας, γνωστοί influencers δημοσίευσαν σύντομα βίντεο στο Instagram με το hashtag #spolunamtoide. Η εκστρατεία αποτελεί μέρος του έργου Προώθηση της ισότητας των φύλων και της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής στη Σλοβακία.

Η Επιτροπή εξετάζει τη νομοθεσία που έχει μεταφερθεί για να διασφαλίσει την ορθή μεταφορά των κανόνων. Στις 7 Μαρτίου 2024, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαίου για την Ισότητα δημοσίευσε τη δεύτερη έκθεσή του σχετικά με τη μεταφορά της οδηγίας για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής στα κράτη μέλη της ΕΕ. Σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, «η μεταφορά της οδηγίας WLB στο εθνικό δίκαιο είναι γενικά ικανοποιητική σε ένα μόνο κράτος μέλος, αφήνοντας 26 χώρες με σημαντικά κενά εφαρμογής. Η έρευνα δείχνει ότι τα κύρια προβλήματα προκύπτουν σε σχέση με τη γονική άδεια και/ή την αποζημίωση, τα FWA και τη νομική προστασία κατά των διακρίσεων. Υπάρχουν λιγότερα κενά στην περίπτωση της άδειας πατρότητας και της

[στο διαδίκτυο.](#)

79 Williams, J., *Unbending gender: Γιατί η οικογένεια και η εργασία συγκρούονται και τι πρέπει να κάνουμε γι' αυτό*. Oxford University Press, 1999.

αποζημίωσης, της άδειας ανωτέρας βίας και του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της οδηγίας. Η θέση σε σχέση με την άδεια των φροντιστών βρίσκεται κάπου ενδιάμεσα⁸⁰.

Γεφύρωση του χάσματος στον τομέα της φροντίδας των φύλων

Ένας από τους κύριους λόγους για τις διαφορές στα πρότυπα απασχόλησης για τις γυναίκες και τους άνδρες είναι η έμφυλη κατανομή των μη αμειβόμενων ευθυνών φροντίδας, ιδίως της μη αμειβόμενης φροντίδας όπως και για τα παιδιά.

Νέα στοιχεία που συλλέγονται από το EIGE⁸¹ επιβεβαιώνουν ότι οι γυναίκες φέρουν το μεγαλύτερο μέρος των ευθυνών φροντίδας των παιδιών. Περισσότερες από τις μισές γυναίκες με παιδιά κάτω των 12 ετών περνούν τουλάχιστον 5 ώρες φροντίδας για τα παιδιά τους την ημέρα σε σύγκριση με λιγότερους από 1 στους 3 άνδρες (56 % έναντι 26 %). Αυτό μεταφράζεται σε περίπου το 50 % των γυναικών και μόλις το 6 % των ανδρών είναι κυρίως υπεύθυνοι για την προσωπική και σωματική φροντίδα των παιδιών τους. Πράγματι, υπάρχουν εμφανείς διαφορές και στο είδος των δραστηριοτήτων που παρέχουν οι άνδρες για τα παιδιά τους: Το 38 % των ανδρών δαπανούν από 1 έως 3 ώρες την ημέρα για δραστηριότητες αναψυχής, σε σύγκριση με το 29 % των γυναικών.

Ως εκ τούτου, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι, όπως επισημάνθηκε στην προηγούμενη ενότητα, οι γυναίκες με ευθύνες παιδικής μέριμνας συμμετέχουν λιγότερο στην αμειβόμενη απασχόληση από ό,τι οι άνδρες, τείνουν να εργάζονται με μερική απασχόληση συχνότερα και υφίστανται τις μακροπρόθεσμες συνέπειες όσον αφορά τη μείωση των ευκαιριών επαγγελματικής εξέλιξης, των μισθών και των συντάξεων. Ειδικότερα, η μεγάλη πλειοψηφία των γονέων που διαμένουν στο σπίτι είναι γυναίκες (11 % των γυναικών σε σύγκριση με μόλις το 1 % των ανδρών).

Σύμφωνα με τους δείκτες για τους «στόχους της Βαρκελώνης», δηλαδή τους στόχους για τη συμμετοχή παιδιών κάτω της ηλικίας υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC) που καθορίστηκαν αρχικά από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2002 και αναθεωρήθηκαν το 2022, η συμμετοχή των παιδιών στην ΠΕΦ ήταν 37,5 % για τα παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών (από 2,3 % στη Σλοβακία και 74,7 % στη Δανία) το 2023⁸² και 93,1 % για τα παιδιά ηλικίας μεταξύ τριών ετών και ηλικίας υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2022.⁸³

80 Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών, Burri, S., De la Corte-Rodríguez, M., Böök, B. και van Hoof, F., «Η μεταφορά της οδηγίας για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής στα κράτη μέλη της ΕΕ (II) — Σημαντικές εργασίες που πρέπει να γίνουν», Burri, S. (εκδότης), Böök, B. (επιμελητής) και van Hoof, F. (επιμέλεια), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024. [Διατίθεται στο διαδίκτυο.](#)

81 Βλέπε <https://eige.europa.eu/about/projects/survey-gender-gaps-unpaid-care-individual-and-social-activities-care-1st-wave>.

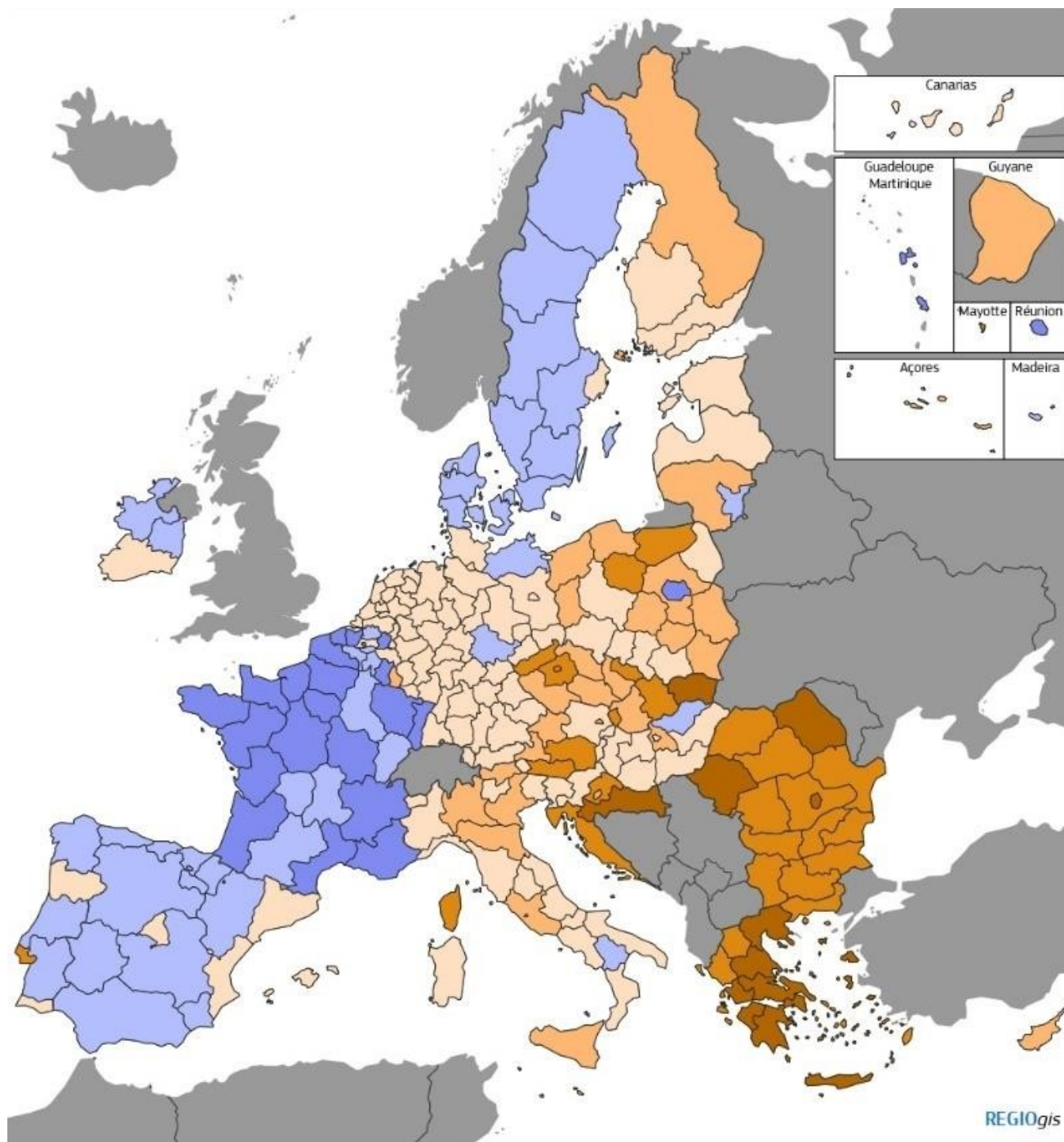
82 Βλέπε [ilc_caindform25](#).

83 Ο δείκτης αναφοράς για τη συμμετοχή παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών είναι ο ίδιος με εκείνον των στόχων της Βαρκελώνης για το 2002. Ο δείκτης αναφοράς για τα παιδιά ηλικίας μεταξύ της ηλικίας των 3 ετών και της ηλικίας υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι πλέον ο ίδιος με εκείνον που χρησιμοποιείται για τον στόχο του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης. Βασίζεται σε διοικητικά στοιχεία από την κοινή συλλογή δεδομένων της Eurostat του ΟΟΣΑ (UOE) της UNESCO και λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις των υπηρεσιών για να χαρακτηριστούν ως κατηγορία ISCED 02. Ως εκ τούτου, δεν είναι άμεσα συγκρίσιμο με τον παρόμοιο δείκτη που υπολογίζεται με τα δεδομένα της έρευνας EU-SILC. Επιπλέον, τα δεδομένα UOE είναι διαθέσιμα με μεγαλύτερη χρονική υστέρηση από τα δεδομένα EU-SILC.

Το επίπεδο του εισοδήματος του νοικοκυριού διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στα πρότυπα συμμετοχής. Τα παιδιά από το χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο (χαμηλότερο πεμπτημόριο) τείνουν να συμμετέχουν λιγότερο στην ΠΕΦ από τους πιο εύπορους συνομηλικούς τους στο υψηλότερο πεμπτημόριο. Αυτό μπορεί να συνδέεται με διάφορους λόγους, μεταξύ των οποίων είναι ότι οι γονείς μπορούν να αντέξουν οικονομικά περισσότερες ώρες παιδικής φροντίδας ή ότι οι γονείς χρησιμοποιούν αυτές τις περισσότερες ώρες για να αναλάβουν πλήρη απασχόληση (κάτι που με τη σειρά τους διευκολύνει το υψηλότερο εισόδημα)⁸⁴.

Εξακολουθούν να υπάρχουν περιφερειακές και εδαφικές ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς ΠΕΦ. Σύμφωνα με την 9η έκθεση για τη συνοχή, η συμμετοχή στην ΠΕΦ μεταξύ τριών ετών και ηλικίας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2021 είναι επίσης κατά μέσο όρο πολύ χαμηλότερη στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες (87,0 %) από ό,τι στις περιφέρειες μετάβασης (94,9 %) ή περισσότερο ανεπτυγμένες (93,2 %). Ενώ οι περισσότερες περιφέρειες της Γαλλίας, του Βελγίου, της Δανίας, της Ιρλανδίας, της Σουηδίας και της Ισπανίας έχουν επιτύχει τον στόχο του 95 %, η συμμετοχή σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας και της Κροατίας, της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας παραμένει κάτω από το 80 %. Στην περίπτωση των περιφερειών της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας, τα ποσοστά συμμετοχής έχουν μειωθεί.

84 Βλέπε [ilc_caindform25](#).

Χάρτης 2.9 Ποσοστά συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση, 2021

% των παιδιών από την ηλικία των 3 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

ΕΕ-27 = 92,5

Συμμετοχή στον στόχο ποσοστού ΠΕΦ: 96 % το 2030.

EL 2019, DE NUTS 1, NL ΚΑΡΥΔΙΑ 0.

Πηγή: Εκτιμήσεις της Eurostat [educ_uae_enra22] και της ΓΔ REGIO

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Η σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: οι στόχοι της Βαρκελώνης για το 2030⁸⁵ καλεί τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή παιδιών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα και, ειδικότερα, να γεφυρώσουν το χάσμα στη συμμετοχή μεταξύ παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) και παιδιών που δεν ανήκουν στο AROE. Επιπλέον, η σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά καθοδηγεί τα κράτη μέλη να εγγυηθούν την αποτελεσματική και ελεύθερη πρόσβαση των παιδιών AROE σε υψηλής ποιότητας ΠΕΦ. Ωστόσο, τα παιδιά AROE εξακολουθούν να συμμετέχουν λιγότερο στην ΠΕΦ: το 2023, το 74,8 % των παιδιών AROE δεν συμμετείχαν στην ΠΕΦ σε σύγκριση με το 59,0 % των παιδιών που δεν ήταν AROE⁸⁶. Ωστόσο, τα παιδιά AROE επωφελούνται περισσότερο από τη συμμετοχή⁸⁷ τόσο όσον αφορά την ευημερία και τα εκπαιδευτικά τους αποτελέσματα όσο και όσον αφορά το πιθανό πρόσθετο εισόδημα που μπορούν να παράγουν οι γονείς τους, ιδίως οι μητέρες, συμμετέχοντας στην αγορά εργασίας⁸⁸.

Όσον αφορά τα παιδιά ηλικίας μεταξύ τριών ετών και ηλικίας υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα ποσοστά συμμετοχής είναι πολύ υψηλότερα, με τα περισσότερα κράτη μέλη να επιτυγχάνουν ή να συγκλίνουν προς τον στόχο του 90 %⁸⁹. Μόνο δύο χώρες, η Ρουμανία και η Σλοβακία, εξακολουθούν να είναι κάτω από το 80 %. Ανησυχητικά, η Ρουμανία παρουσιάζει επίσης πτωτική τάση τα τελευταία πέντε χρόνια.

85 Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: οι στόχοι της Βαρκελώνης για το 2030, ΕΕ C 484 της 20.12.2022, σ. 1.

86 Βλέπε [ilc_caindform25](#).

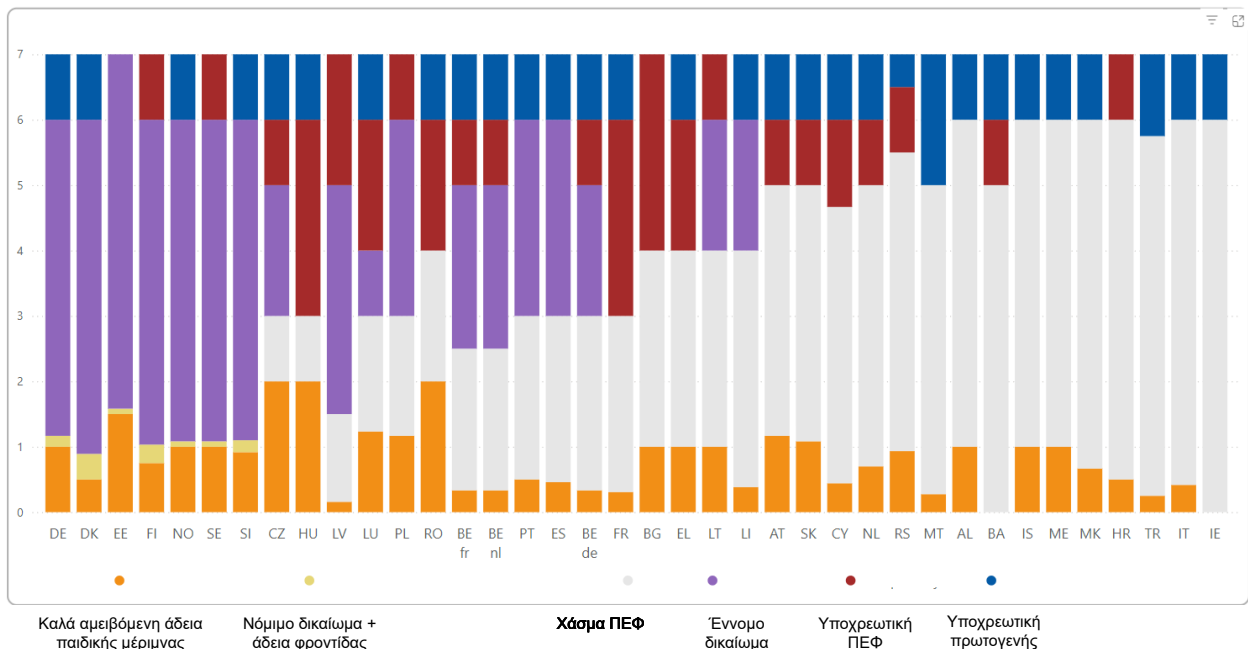
87 Nagazani, E., Christl, M., & Figari, Φ. (2024). Περισσότερη παιδική φροντίδα για τους φτωχούς; Δημοσιονομικές επιπτώσεις και απαντήσεις στην προσφορά εργασίας των γυναικών στην Ιταλία, την Αυστρία και την Ουγγαρία. Εφαρμοσμένες επιστολές οικονομικών, 1-6. [Διατίθεται στο διαδίκτυο](#).

88 Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα συστήματα ΠΕΦ, βλ. Ευρωπαϊκό Εκτελεστικό Οργανισμό Εκπαίδευσης και Πολιτισμού: Eurydice, Βασικά στοιχεία για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στην Ευρώπη 2025 — Έκθεση Eurydice, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025. [Διατίθεται στο διαδίκτυο](#). Αυτή η τρίτη έκδοση της έκθεσης περιλαμβάνει διεθνείς συγκρίσεις, ανάλυση των συστημάτων ΠΕΦ στα 27 κράτη μέλη και 10 χώρες εταίρους, καθώς και εθνικά ενημερωτικά δελτία που περιγράφουν τις κύριες πτυχές του συστήματος ΠΕΦ κάθε χώρας

89 Τα ποσοστά συμμετοχής της Ελλάδας για το 2021 στην ΠΕΦ δεν είναι διαθέσιμα, αλλά το ποσοστό συμμετοχής στην ΠΕΦ για το 2020 μεταξύ των ατόμων ηλικίας 3 ετών ανήλθε σε 33,9 %. Όπως αναφέρεται στην υποσημείωση 50, ο στόχος για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ παιδιών ηλικίας μεταξύ 3 ετών και υποχρεωτικής εκπαίδευσης βασίζεται σε δεδομένα UOE, δηλαδή όχι σε δεδομένα EU-SILC.

Γράφημα 6 — «Χάσμα παιδικής φροντίδας»

Χάσμα μεταξύ άδειας παιδικής φροντίδας και εγγύησης θέσης στην ΠΕΦ, 2023/2024

Επεξηγηματική σημείωση: ως «καλά αμειβόμενη» άδεια παιδικής μέριμνας νοείται η αμοιβή που συνδέεται με τις αποδοχές στο 66 % των αποδοχών και άνω. Περιλαμβάνει τις μεταγεννητικές άδειες μητρότητας, πατρότητας και γονικής άδειας. Τα περισσότερα στοιχεία σχετικά με την άδεια μετ' αποδοχών

Πηγή: Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC). Σημείωση: το χάσμα παιδικής φροντίδας μπορεί να οριστεί ως το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ένα παιδί πρέπει να φροντίζεται και δεν καλύπτεται ούτε από άδεια φροντίδας παιδιών ούτε από εγγυημένη θέση στην ΠΕΦ. Το διάστημα μεταξύ δύο σφαιρών ισούται με ένα χρόνο.

Τα κράτη μέλη με υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής στην ΠΕΦ συχνά χορηγούν δικαίωμα σε τόπο ΠΕΦ ή καθιστούν υποχρεωτική την παρουσία τους⁹⁰. Οι διαφορές στην ηλικία κατά την οποία τα παιδιά έχουν εγγυημένη θέση στην ΠΕΦ⁹¹ διαφέρουν σημαντικά στην ΕΕ. Όταν η γονική άδεια δεν διαρκεί αρκετά, οι οικογένειες δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν το «κενό φροντίδας των παιδιών», δηλαδή μια περίοδο κατά την οποία θα πρέπει να φροντίσουν οι ίδιες τα παιδιά και ενδεχομένως να υποχρεωθούν να διακόψουν ή να μειώσουν την αμειβόμενη εργασία τους. Ενώ αρκετά εκπαιδευτικά συστήματα παρέχουν δημόσια επιδοτούμενη ΠΕΦ από την ηλικία περίπου των τριών ή τεσσάρων ετών (είτε πρόκειται για νόμιμο δικαίωμα είτε όχι), πολλά κράτη μέλη εξακολουθούν να αφήνουν σημαντικό χάσμα μεταξύ του δικαιώματος γονικής άδειας και της εγγυημένης θέσης στην ΠΕΦ.

Ο έμφυλος αντίκτυπος της εργασίας στον τομέα της φροντίδας είναι σχετικά πιο ισορροπημένος όσον αφορά τη μακροχρόνια φροντίδα (LTC) και, λαμβάνοντας υπόψη τις δημογραφικές τάσεις με αυξανόμενο ποσοστό ηλικιωμένων και μείωση του αριθμού των παιδιών συνολικά, πιθανότατα θα συνεχιστεί με αυτόν τον τρόπο. Εκτιμάται ότι 52 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ παρέχουν άτυπη μακροχρόνια φροντίδα, ενώ οι άτυποι φροντιστές για τη μακροχρόνια φροντίδα αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 80 % των μακροχρόνια φροντιστών. Σημαντικό ποσοστό των φροντιστών (42 % των γυναικών και 38 % των ανδρών) παρέχουν μακροχρόνια φροντίδα σε καθημερινή βάση. Ωστόσο,

90 Επί του παρόντος, η παρακολούθηση της ΠΕΦ από την ηλικία των 3 ετών είναι υποχρεωτική μόνο στην Ουγγαρία και τη Γαλλία.

91 Η Δανία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Λετονία, η Σλοβενία, η Φινλανδία και η Σουηδία εγγυώνται θέση στην ΠΕΦ από νεαρή ηλικία (6-18 μηνών): οι τρεις Κοινότητες του Βελγίου, της Τσεχίας, της Ισπανίας, της Γαλλίας, του Λουξεμβούργου, της Ουγγαρίας, της Πολωνίας και της Πορτογαλίας εγγυώνται θέση στη δημόσια επιδοτούμενη ΠΕΦ από την ηλικία των τριών ετών ή λίγο νωρίτερα. Για λεπτομέρειες, βλ. την έκθεση Eurymice του 2023.

και πάλι, οι γυναίκες επωμίζονται ένα σημαντικό μέρος των καθηκόντων μακροχρόνιας φροντίδας. Για παράδειγμα, περίπου το 41 % των γυναικών φέρει την πρωταρχική ευθύνη για την παροχή της πιο απαιτητικής προσωπικής και συναισθηματικής φροντίδας σε σύγκριση με μόνο το 16 % για τους άνδρες.

Στην ΕΕ, οι γυναίκες έχουν περισσότερες πιθανότητες από ό,τι οι άνδρες να παρέχουν άτυπη μακροχρόνια φροντίδα (19,1 % έναντι 14,8 %), ιδίως στην ηλικιακή ομάδα 45-64 ετών. Επιπλέον, οι γυναίκες τείνουν να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στην άτυπη φροντίδα. Αυτή η διαφορά μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει από το γεγονός ότι οι άνδρες άτυποι φροντιστές είναι πιο πιθανό να αναζητήσουν και να λάβουν υποστήριξη από επίσημες υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας (73 %) από ό,τι οι γυναίκες ομολόγους τους (61 %). Όπως ανακοινώθηκε στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την περίθαλψη 2022,⁹² η Επιτροπή δρομολόγησε, μεταξύ άλλων, στρατηγική εταιρική σχέση με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το 2023. Ένας από τους στόχους της εταιρικής σχέσης είναι η προετοιμασία μιας εργαλειοθήκης για τη στήριξη των άτυπων φροντιστών, η οποία επί του παρόντος βρίσκεται στο στάδιο της προετοιμασίας και αναμένεται να είναι έτοιμη το καλοκαίρι του 2025.

Το 2024 συνεχίστηκε η εφαρμογή μιας νέας εταιρικής σχέσης μεγάλης κλίμακας για τη μακροχρόνια φροντίδα στο πλαίσιο του Συμφώνου για τις Δεξιότητες. Η πρωτοβουλία, η οποία δρομολογήθηκε τον Απρίλιο του 2023, έχει δεσμευτεί να εκπαιδεύει τουλάχιστον το 60 % του εργατικού δυναμικού μακροχρόνιας φροντίδας (3,8 εκατομμύρια εργαζόμενοι) ετησίως έως το 2030. Επιπλέον, η Επιτροπή συγκρότησε μια νέα τομεακή επιτροπή κοινωνικού διαλόγου για τις κοινωνικές υπηρεσίες, προκειμένου να συζητήσει τις συνθήκες εργασίας και τους μισθούς στον τομέα που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού στον τομέα της περίθαλψης. Η Επιτροπή συνεχίζει επίσης, σύμφωνα με την ανακοίνωσή της του 2023 σχετικά με την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην ΕΕ, για την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου σε επίπεδο ΕΕ, υποστηρίζοντας τις δραστηριότητες της επιτροπής διακλαδικού κοινωνικού διαλόγου και των τομεακών επιτροπών κοινωνικού διαλόγου. Επί του παρόντος, περίπου οι μισές από τις 44 τομεακές επιτροπές κοινωνικού διαλόγου περιλαμβάνουν ειδικές δράσεις για την ισότητα των φύλων στο πρόγραμμα εργασίας τους.

Η έκθεση του 2024 σχετικά με την απασχόληση και τις κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη⁹³ παρέχει αξιολόγηση της διαχρονικής σύγκλισης των αποτελεσμάτων της αγοράς εργασίας και των σχετικών στάσεων μέσω της διάστασης του φύλου. Δείχνει ότι η συμμετοχή των γυναικών σε μη αμειβόμενη φροντίδα έχει μειωθεί κάπως (-6 εκατοστιαίες μονάδες) από το 2007. Ωστόσο, η μείωση αυτή οφειλόταν τουλάχιστον εν μέρει στην αυξημένη διαθεσιμότητα επίσημων υπηρεσιών παιδικής φροντίδας και όχι στην αυξημένη συμμετοχή των ανδρών στις ευθύνες φροντίδας. Ταυτόχρονα, ωστόσο, το ποσοστό των γυναικών που εκτελούν οικιακές εργασίες σε καθημερινή βάση μειώθηκε κατά 16 εκατοστιαίες μονάδες, ενώ το ποσοστό των ανδρών αυξήθηκε κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες. Το 2022, 1 στους 4 άνδρες στην ΕΕ συμμετείχαν καθημερινά σε μη αμειβόμενη φροντίδα και περίπου 1 στους 3 σε οικιακές εργασίες. Για τις γυναίκες, τα μερίδια ήταν 34 % και 63 % αντίστοιχα.

Οι διαφορές μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μη αμειβόμενη φροντίδα και την οικιακή εργασία διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Σε αρκετές χώρες, το ποσοστό των γυναικών που συμμετέχουν καθημερινά σε μη αμειβόμενη φροντίδα είναι τουλάχιστον 15 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο από τους άνδρες, ενώ σε άλλες δεν υπάρχει μικρή διαφορά. Παρά το γεγονός ότι το

92 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την περίθαλψη, COM(2022)440 final.

93 <https://op.europa.eu/webpub/empl/esde-2024/>

μέγεθος των διαφορών μεταξύ των χωρών παρέμεινε παρόμοιο από το 2007, ορισμένα στοιχεία δείχνουν ότι οι χώρες με μεγαλύτερα κενά καλύπτουν εκείνες με μικρότερες αποκλίσεις. Το χάσμα μεταξύ των φύλων στις οικιακές εργασίες κυμαίνεται μεταξύ 12 και 44 ποσοστιαίων μονάδων μεταξύ των χωρών. Το χάσμα έχει συγκλίνει από το 2016, αλλά όσον αφορά τις χώρες με τα μεγαλύτερα κενά δεν ήταν μέρος αυτής της διαδικασίας.

Αυτές οι διαφορές μπορεί να έχουν τις ρίζες τους στα έμφυλα στερεότυπα σχετικά με τον ρόλο των γυναικών και των ανδρών στον κόσμο της εργασίας. Ένα έγγραφο με θέμα «Η στάση των φύλων έναντι της εργασίας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ», που δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο ⁹⁴ του 2024, παρέχει λεπτομερή ανάλυση της στάσης των φύλων έναντι της εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ⁹⁵. Εξετάζει επίσης τον τρόπο με τον οποίο οι στάσεις αυτές μπορούν να επηρεάσουν το χάσμα μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας και εντός των νοικοκυριών. Το έγγραφο δείχνει ότι οι περισσότεροι άνθρωποι στην ΕΕ υποστηρίζουν την ισότητα των φύλων στην αγορά εργασίας και εντός των νοικοκυριών. Το ένα τρίτο έχει ανάμεικτες συμπεριφορές, κρατώντας εξισωτικές πεποιθήσεις μόνο σε ορισμένους τομείς. Τέλος, περίπου το ένα δέκατο των ερωτηθέντων έχει απόψεις που υποστηρίζουν τους παραδοσιακούς ρόλους των φύλων, όπως ότι οι γυναίκες θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στις οικογενειακές τους ευθύνες σε σχέση με την καριέρα τους ή ότι για σημαντικές οικογενειακές αποφάσεις οι άνδρες θα πρέπει να έχουν τελικό λόγο. Η συνολική εικόνα δεν θα πρέπει να αποκρύπτει σημαντικές γεωγραφικές διαφοροποιήσεις — ενώ οι στάσεις ισότητας είναι ευρέως διαδεδομένες σε ορισμένα κράτη μέλη (ιδίως στις βόρειες χώρες της ΕΕ), είναι πολύ λιγότερο συχνές σε άλλα.

Σε συνέχεια της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2024 για τους πολίτες, την ισότητα, τα δικαιώματα και τις αξίες (CERV) σχετικά με την ισότητα των φύλων, από τις 196 προτάσεις που ελήφθησαν, επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση 25 έργα. Οι περισσότεροι από αυτούς (17) θα επικεντρωθούν στην αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών του χάσματος φροντίδας μεταξύ των φύλων, προωθώντας μια μετασχηματιστική προσέγγιση ως προς το φύλο και αμφισβητώντας τα έμφυλα στερεότυπα. Ειδικότερα, τα σχέδια: i) να προωθήσουν φιλικές προς την οικογένεια πρακτικές σε εταιρείες που ενθαρρύνουν την υιοθέτηση των νέων δικαιωμάτων που απορρέουν από την οδηγία για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής τόσο από γυναίκες όσο και από άνδρες (π.χ. οικογενειακές άδειες), (ii) να προλαμβάνουν και να προστατεύουν από κάθε μορφή δυσμενούς μεταχείρισης και διακρίσεων εις βάρος των γυναικών κατά τη διάρκεια και μετά την εγκυμοσύνη, μεταξύ άλλων κατά τη λήψη οικογενειακής άδειας και ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας και iii) αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την αξία της εργασίας στον τομέα της φροντίδας.

Τα υπόλοιπα οκτώ επιλεγμένα έργα, που προτείνονται από τις εθνικές αρχές, θα στηρίξουν την εφαρμογή της οδηγίας για τη διαφάνεια των αμοιβών, ιδίως του άρθρου 4 σχετικά με την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών, εργαλείων και ευαισθητοποίησης για συστήματα αξιολόγησης και ταξινόμησης των θέσεων εργασίας που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου. Τα περισσότερα έργα θα ξεκινήσουν στις αρχές του 2025 και θα διαρκέσουν δύο χρόνια.

Ένα πρόσφατο Ευρωβαρόμετρο σχετικά με τα στερεότυπα φύλου φαίνεται να επιβεβαιώνει αυτή την υπόθεση. Παρατηρείται θετική μετατόπιση της στάσης απέναντι στην ισότητα των φύλων, με τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων να συμφωνούν ότι οι άνδρες επωφελούνται επίσης από την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν στερεότυπα όσον αφορά το φύλο: περίπου 4 στα 10 άτομα στην ΕΕ συμφωνούν ότι ο σημαντικότερος ρόλος ενός άνδρα

94 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/employment-and-social-developments-europe-egalitarian-traditional-or-neither-gender-attitudes_en

95 Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, Ισονομίας, Παραδοσιακών ή μη; Στάσεις των φύλων έναντι της εργασίας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, 2024. [Διατίθεται στο διαδίκτυο.](#)

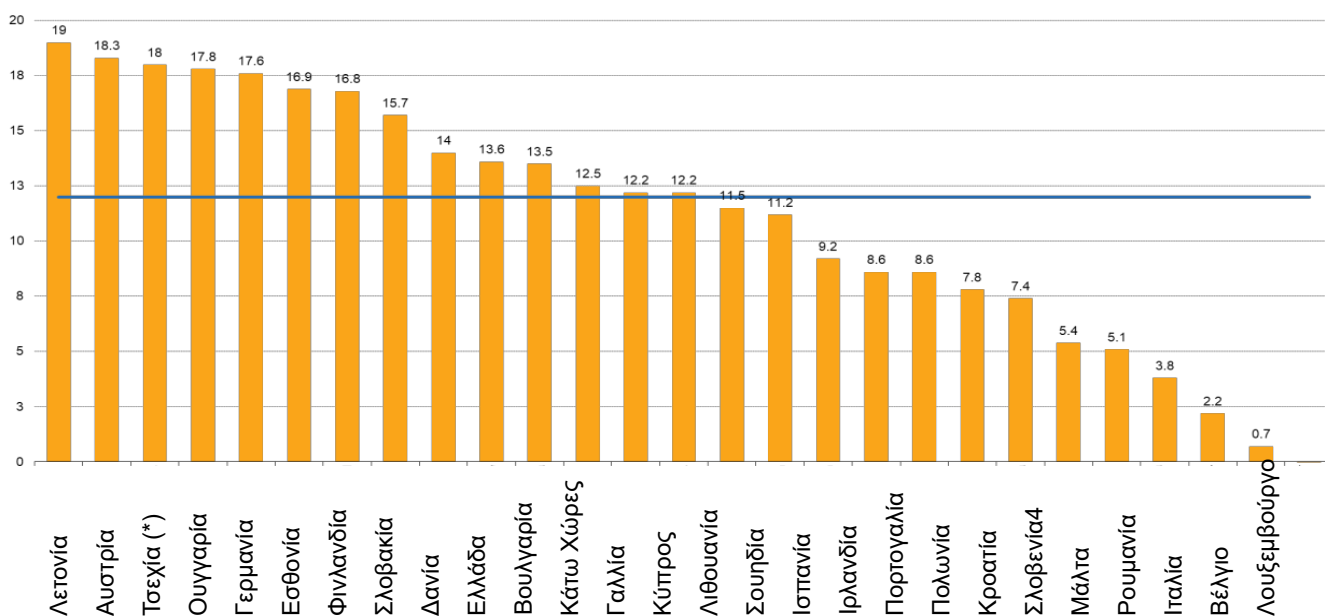
είναι να κερδίζει χρήματα (42 %, -1 εκατοστιαίες μονάδες από το 2017) και ότι ο σημαντικότερος ρόλος μιας γυναίκας είναι να φροντίζει το σπίτι και την οικογένειά της (38 %, — 6 εκατοστιαίες μονάδες)· οι μισοί συμφωνούν ότι οι άνδρες είναι φυσικά λιγότερο ικανοί από τις γυναίκες να εκτελούν οικιακές εργασίες (49 %).

Αντιμετώπιση του μισθολογικού και συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ των φύλων

Αν και το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων μειώνεται την τελευταία δεκαετία, το επίπεδό του εξακολουθεί να είναι πάνω από 10 % στις περισσότερες χώρες. Το 2023, το μη προσαρμοσμένο μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων στην ΕΕ των 27, ⁹⁶ με βάση κυρίως προσωρινά στοιχεία, ανήλθε σε 12,0 % κατά μέσο όρο στην ΕΕ ⁹⁷ (έναντι 16,0 % το 2013) και παραμένει πάνω από 15 % στην Εσθονία, την Αυστρία, την Τσεχία, τη Γερμανία, τη Σλοβακία, την Ουγγαρία, τη Λετονία και τη Φινλανδία. Η κατάσταση ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, κυμαινόμενη από — 0,9 % στο Λουξεμβούργο έως 19 % στη Λετονία (διάγραμμα 7).

Είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι μερικές φορές ένα πολύ χαμηλό ή ακόμη και αρνητικό

Γράφημα 7 — Μη προσαρμοσμένο μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων, 2023

Πηγή: Eurostat (επιγραφμμικός κωδικός δεδομένων: sdg_05_20)

Σημείωση: NACE αναθ. 2 Β έως S (-O). Τα στοιχεία είναι προσωρινά για τις 27 χώρες. (*) Ο ορισμός της Τσεχίας διαφέρει: (**) Για το διάλειμμα της Ρουμανίας στις χρονολογικές σειρές

μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων, δηλαδή μια κατάσταση όπου οι μέσες ακαθάριστες ωριαίες αποδοχές των γυναικών είναι υψηλότερες από εκείνες των ανδρών, μπορεί να συνδέεται με προκατάληψη της αυτοεπιλογής όταν το ποσοστό απασχόλησης είναι σημαντικά χαμηλότερο για

96 Το μη προσαρμοσμένο μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των μέσων ακαθάριστων ωριαίων αποδοχών των ανδρών μισθωτών και των γυναικών μισθωτών ως ποσοστό των μέσων ακαθάριστων ωριαίων αποδοχών των ανδρών μισθωτών. Περιλαμβάνονται όλοι οι εργαζόμενοι που εργάζονται σε επιχειρήσεις με 10 ή περισσότερους υπαλλήλους, χωρίς περιορισμούς ως προς την ηλικία και τις ώρες εργασίας.

97 Το GPG υπολογίζεται με βάση τα δεδομένα που συλλέγονται κάθε τέσσερα χρόνια μέσω της έρευνας για τη διάρθρωση των αποδοχών (SES). Κατά τα έτη που μεσολαβούν μεταξύ δύο συλλογών δεδομένων, το GPG εκτιμάται και στη συνέχεια αξιολογείται μετά από μια νέα δημοσίευση στοιχείων.

τις γυναίκες απ' ό,τι για τους άνδρες. Με άλλα λόγια, σε ορισμένα κράτη μέλη, στην αγορά εργασίας συμμετέχουν κυρίως γυναίκες με συγκριτικά επίπεδα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και, ως εκ τούτου, υψηλότερους μισθούς. Είναι επίσης σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων δεν μετρά τις «διακρίσεις στις αμοιβές μεταξύ των φύλων». Με τη μη προσαρμοσμένη μορφή της, απλώς μετρά τη διαφορά μεταξύ του μέσου όρου όλων των αποδοχών ανδρών και γυναικών, καλύπτοντας επίσης τις διαφορές που προκύπτουν από τον τομεακό και επαγγελματικό διαχωρισμό, δηλαδή το γεγονός ότι οι γυναίκες εργάζονται κυρίως σε χαμηλότερους αμειβόμενους τομείς και υποεκπροσωπούνται σε (καλύτερα αμειβόμενες) διευθυντικές θέσεις. Πρόσφατες έρευνες τόνισαν επίσης ότι ο διαχωρισμός μπορεί να εξαρτάται όλο και περισσότερο από τη διαλογή σε εγκαταστάσεις, επαγγέλματα και θέσεις εργασίας, δηλαδή από το γεγονός ότι οι γυναίκες τείνουν να συγκεντρώνονται, π.χ. σε επιχειρήσεις με χαμηλότερες αμοιβές, επειδή προσφέρουν καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής⁹⁸.

Κάθε χρόνο, η Επιτροπή υπενθυμίζει τη σημασία της εξάλειψης του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων με τον καθορισμό της ημέρας ίσης αμοιβής — ημέρα κατά την οποία ο μέσος μισθός των γυναικών παύει συμβολικά να καταβάλλεται. Το 2024, η ημέρα ισότητας των αμοιβών ήταν η ίδια με την περίοδο 2023-15 Νοεμβρίου, δεδομένου ότι το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων δεν είχε αλλάξει⁹⁹.

Τον Ιούνιο του 2024, η Αυστρία εγκαινίασε το «Equal Pay Netz»¹⁰⁰ (δίκτυο ίσων αμοιβών) ως μέτρο για την αντιμετώπιση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων. Συγχρηματοδοτείται από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εργασίας και Οικονομίας της Αυστρίας και την ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο++). Στόχος του έργου αυτού είναι η δημιουργία τεσσάρων πιλοτικών «περιφερειών ισότητας των αμοιβών» σε ολόκληρη την Αυστρία: δύο στον τομέα του τουρισμού και δύο στον βιομηχανικό τομέα. Σε κάθε περιφέρεια, προγραμματίζονται διάφορες δραστηριότητες για την ανάλυση, την αντιμετώπιση και τη συζήτηση των αιτιών του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων με περιφερειακούς ενδιαφερόμενους φορείς και (διεθνείς) εμπειρογνώμονες. Εκτός από αυτή την περιφερειακή δικτύωση και την ανάπτυξη ικανοτήτων, η δημιουργία και η ανταλλαγή γνώσεων θα επιτευχθούν μέσω ενεργών δημόσιων σχέσεων.

Το 2024, η Επιτροπή διοργάνωσε δύο εργαστήρια εφαρμογής σχετικά με την οδηγία για τη διαφάνεια των αμοιβών, προκειμένου¹⁰¹ να συνδράμει τα κράτη μέλη στη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Η οδηγία, η οποία εκδόθηκε τον Μάιο του 2023, αποσκοπεί στην ενίσχυση της αρχής της ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών μέσω της μισθολογικής διαφάνειας και των μηχανισμών επιβολής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέθεσε περίπου 4 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του προγράμματος CERV¹⁰² σε έργα που υλοποιούνται από τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη: i) εργαλεία και μεθοδολογίες που επιτρέπουν στους ευρωπαίους εργοδότες να διορθώνουν τυχόν αδικαιολόγητες μισθολογικές διαφορές μεταξύ των φύλων που εντοπίζονται μέσω της εφαρμογής της οδηγίας και ii) μεθοδολογίες για την αξιολόγηση της εργασίας ίσης αξίας. Το 2024 ανατέθηκαν οκτώ έργα.

98 Βλέπε <https://www.nature.com/articles/s41562-022-01470-z.pdf>.

99 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/equal-pay-day_en#what-is-the-european-equal-pay-day

100 <https://www.equalpaynetz.at/>

101 Οδηγία (ΕΕ) 2023/970 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, για την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής της ίσης αμοιβής για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας μεταξύ ανδρών και γυναικών μέσω μηχανισμών μισθολογικής διαφάνειας και επιβολής, ΕΕ L 132 της 17.5.2023, σ. 21.

102 https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/cerv/wp-call/2024/call-fiche_cerv-2024-ge_en.pdf

Το 2024, η Εσθονία εγκαινίασε τον «καθρέφτη πληρωμών» — ένα ψηφιακό εργαλείο που παρέχει στατιστικά στοιχεία σχετικά με το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων σε οργανισμούς που χρησιμοποιούν διοικητικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των πραγματικών μισθών (συμπεριλαμβανομένων των μπόνους), των ημερομηνιών απασχόλησης, του φόρτου εργασίας και της θέσης. Στατιστικά στοιχεία Η Εσθονία υπολογίζει το σύνολο των δεικτών κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε εργοδότη με τουλάχιστον τρεις άνδρες και τρεις γυναίκες υπαλλήλους, και οι δείκτες είναι προσβάσιμοι μόνο για τον εργοδότη. Δεδομένου ότι τα διοικητικά στοιχεία της Εσθονίας δεν διαχωρίζουν τους βασικούς μισθούς από τα επιδόματα, το Pay Mirror αντικατοπτρίζει τους πραγματικούς αμειβόμενους μισθούς προσαρμοσμένους για τον φόρτο εργασίας, εξαιρουμένων των απουσιών λόγω ανικανότητας προς εργασία ή άδειας τέκνου (κρατική αντιστάθμιση). Οι δείκτες του εργαλείου περιλαμβάνουν μισθολογικές διαφορές μεταξύ των φύλων με βάση τον μέσο μισθό και τη διάμεση αμοιβή, τον μέσο και διάμεσο μισθό για γυναίκες και άνδρες, τις διαφορές μεταξύ των φύλων ανά επάγγελμα και τις διαφορές στις παράτυπες αμοιβές.¹⁰³

τον Μάιο του 2024 εκδόθηκαν δύο οδηγίες της ΕΕ για την ενίσχυση του ρόλου των φορέων ισότητας.¹⁰⁴ Μία από αυτές τις οδηγίες θεσπίζει δεσμευτικά πρότυπα για τους φορείς ισότητας που ασχολούνται με την ίση μεταχείριση και τις ίσες ευκαιρίες μεταξύ γυναικών και ανδρών στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας. Απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι οι φορείς ισότητας είναι ανεξάρτητοι και διαθέτουν επαρκείς πόρους και εξουσίες για την εκτέλεση της εντολής τους¹⁰⁵. Για να στηρίξει τη διαδικασία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, η Επιτροπή συγκρότησε ομάδα εμπειρογνομόνων για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ για την ισότητα, αποτελούμενη από εκπροσώπους των κρατών μελών και του Equinet — ευρωπαϊκή ομπρέλα φορέων ισότητας — με παρατηρητές τον FRA και το EIGE. Η ομάδα συνέταξε μια σειρά εγγράφων καθοδήγησης και δημιούργησε έναν διαδικτυακό χώρο wiki για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις οδηγίες. Η ομάδα θα επικουρεί επίσης την Επιτροπή στην έγκαιρη προετοιμασία της εκτελεστικής πράξης για την κατάρτιση του κοινού καταλόγου δεικτών.

Μετά τη συνταξιοδότηση, το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων μεταφράζεται σε διαφορά στα έσοδα στα γηραιά. Το συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων παρουσιάζει πτωτική τάση από 33,9 % το 2010 σε 27,6 % το 2020, μεταξύ άλλων λόγω της μείωσης των συντάξεων των γυναικών εκτός του υπολογισμού. Ωστόσο, το συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων παρέμεινε στο 25,4 % το 2023¹⁰⁶. Με άλλα λόγια, το 2023 οι γυναίκες ηλικίας 65-79 ετών έλαβαν ακαθάριστη σύνταξη που ήταν κατά μέσο όρο το ένα τέταρτο χαμηλότερη από εκείνη των ανδρών της ίδιας ηλικιακής ομάδας. Η έκταση αυτού του χάσματος ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των χωρών της ΕΕ και κυμαίνεται από 43,9 % στη Μάλτα, 39,9 % στις Κάτω Χώρες και 36,4 % στο Λουξεμβούργο έως 4 % στη Σλοβενία, 4,6 % στη Δανία και 5,8 % στην Εσθονία. Εκτός από την απασχόληση και τις μισθολογικές ισοτιμίες, η διακοπή της σταδιοδρομίας αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα που συμβάλλει στο συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων. Τέλος, ο χαμηλότερος

103 <https://www.mkm.ee/too-ja-vordsed-voimalused/vordsed-voimalused-ja-sooline-vordoiguslikkus/palgapeegel>

104 Οδηγία (ΕΕ) 2024/1499 του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου, σχετικά με πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως της φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, της ίσης μεταχείρισης στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας μεταξύ προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού τους, της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης και στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και στην παροχή αυτών, ΕΕ L 2024/1499 της 29.5.2024 και οδηγία (ΕΕ) 2024/1500 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, περί προτύπων φορέων ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, και για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/54/ΕΚ και της οδηγίας 2010/41/ΕΕ, ΕΕ L 2024/1500 της 29.5.2024.

105 Η Επιτροπή παρακολουθεί επίσης τις εξελίξεις σχετικά με την ανεξαρτησία και τη λειτουργία των φορέων ισότητας στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής της για το κράτος δικαίου.

106 [Συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων ανά ηλικιακή ομάδα \[ilc_pnp13_custom_8619195\]](#).

χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός μπορεί να παρεμποδίσει τον προγραμματισμό συνταξιοδότησης των γυναικών, ζητώντας τη λήψη μέτρων για τη χρηματοοικονομική εκπαίδευση και τη διαφάνεια των συντάξεων. Ταυτόχρονα, το συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων μεταξύ των συνταξιούχων εργαζομένων ηλικίας + 65 ετών και άνω που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας αυξήθηκε από 3,1 εκατοστιαίες μονάδες το 2010 σε 3,6 το 2015 και 3,7 το 2023¹⁰⁷.

Η έκθεση για την επάρκεια των συντάξεων καταρτίζεται κάθε τρία χρόνια από την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η τελευταία έκδοση της έκθεσης, που δημοσιεύθηκε τον Ιούνιο του 2024, περιέχει ένα θεματικό κεφάλαιο σχετικά με τις ανισότητες στα γηρατειά και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη διάσταση του φύλου, συμπεριλαμβανομένου του συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ των φύλων και του χάσματος συνταξιοδοτικής κάλυψης μεταξύ των φύλων¹⁰⁸. Δείχνει ότι, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι συντάξεις γήρατος υπολογίζονται κατά μέσο όρο στα τέσσερα πέμπτα του συνολικού εισοδήματος γήρατος, οι ηλικιωμένες γυναίκες εξακολουθούν να είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε κινδύνους φτώχειας από ό,τι οι ηλικιωμένοι άνδρες σε όλα τα κράτη μέλη. Το να είσαι άγαμος σε μεγάλη ηλικία ενέχει υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας για τις γυναίκες απ' ό,τι για τους άνδρες. Το 2023, περισσότερες από 1 στις 5 γυναίκες ηλικίας 75 ετών και άνω αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ.

Από το 2006, η φινλανδική κυβέρνηση, μαζί με τις κεντρικές οργανώσεις της αγοράς εργασίας, εφαρμόζει προγράμματα ίσης αμοιβής για τη μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων. Στόχος του τελευταίου προγράμματος είναι η μείωση του μισθολογικού χάσματος σε τουλάχιστον 14,5 % την περίοδο 2024-2027. Τα μέτρα επικεντρώνονται στα συστήματα αμοιβής και την ευαισθητοποίηση των αμοιβών, στον σχεδιασμό της ισότητας στους χώρους εργασίας, στην κατάργηση του καταμερισμού της εργασίας με βάση το φύλο και στον συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Λόγω των αλλαγών στο λειτουργικό περιβάλλον, το πρόγραμμα περιλαμβάνει συζητήσεις μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων του ιδιωτικού τομέα σχετικά με την πιθανή συμμετοχή τους σε προγράμματα ίσης αμοιβής.¹⁰⁹

Τον Ιούλιο του 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε μελέτη για την υποστήριξη της παρακολούθησης των πιστωτικών μονάδων φροντίδας στα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα. Η μελέτη εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι περίοδοι φροντίδας (για τα παιδιά και τη μακροχρόνια φροντίδα) αντιμετωπίζονται σε πλήρως χρηματοδοτούμενα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα και κατά πόσον παρέχονται πιστώσεις φροντίδας¹¹⁰.

Επίτευξη ίσης συμμετοχής σε διάφορους τομείς της οικονομίας

Ο τομεακός διαχωρισμός είναι ένας από τους λόγους για το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων. Οι γυναίκες τείνουν να εκπροσωπούνται υπερβολικά σε τομείς με μέση χαμηλότερη αμοιβή, συχνά επειδή οι θέσεις εργασίας σε αυτούς τους τομείς είναι υποτιμημένες και θεωρούνται «εργασίες

107 Eurostat, [Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ανά όριο φτώχειας και συχνότερη δραστηριότητα κατά το προηγούμενο έτος \[ilc li04_custom_15156745\]](#).

108 Τον Ιούνιο του 2023, το Συμβούλιο Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών ενέκρινε συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια των συντάξεων, προκειμένου η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και η Επιτροπή να αναπτύξουν περαιτέρω την ανάλυση των διαφορών μεταξύ των φύλων στα γηρατειά και να αναπτύξουν αξιόπιστους και επικαιροποιημένους δείκτες για την παρακολούθηση των διαφορών μεταξύ των φύλων όσον αφορά τις συνταξιοδοτικές παροχές και την κάλυψη των συντάξεων. [Βλέπε ilc_pnp14](#).

109 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165735> και.

110 Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, *Μελέτη για τη στήριξη της παρακολούθησης των πιστωτικών μονάδων φροντίδας στα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα*, 2024. [Διατίθεται στο διαδίκτυο.](#)

γυναικών», όπως η φροντίδα και η εκπαίδευση. Όπως επισημαίνεται επίσης στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την περίθαλψη, αυτοί είναι επίσης τομείς στους οποίους οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού είναι όλο και πιο σημαντικές και είναι πιθανό να αυξηθούν με τη γήρανση του πληθυσμού, ιδίως στις αγροτικές περιοχές. Η χαμηλή αμοιβή μπορεί επίσης να συνδέεται με στερεότυπα φύλου που εξισώνουν τις μαλακές δεξιότητες που απαιτούνται για τη φροντίδα — όπως η επικοινωνία, η ενσυναίσθηση ή η συνεργασία — με δεξιότητες που θα προέρχονταν φυσικά για τις γυναίκες και οι οποίες δεν αναγνωρίζονται δεόντως στην οικονομική αξία της εργασίας τους.

Ο διαχωρισμός με βάση το φύλο στην αγορά εργασίας συμβάλλει στις ελλείψεις μειώνοντας την αποδοτικότητα της κατανομής της προσφοράς εργασίας. Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού είναι εμφανείς σε επαγγέλματα και τομείς στους οποίους οι άνδρες αντιπροσωπεύουν την πλειονότητα των εργαζομένων (π.χ. επαγγέλματα STEM, όπου οι άνδρες αντιπροσωπεύουν το 80 % των εργαζομένων), καθώς και σε ορισμένες θέσεις εργασίας όπου οι γυναίκες αποτελούν την πλειονότητα των εργαζομένων (π.χ. επαγγέλματα υγειονομικής περίθαλψης, όπου οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το 80 % των εργαζομένων). Ο επίμονος διαχωρισμός με βάση το φύλο μειώνει τη δεξαμενή ατόμων που είναι διαθέσιμα για την κάλυψη νέων κενών θέσεων, επιδεινώνοντας τις δυσκολίες εξεύρεσης εργαζομένων, ιδίως σε περιόδους αυξανόμενης ζήτησης. Τα μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση του διαχωρισμού λόγω φύλου προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες για να διασφαλιστεί ότι η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας μειώνει τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού. Επί του παρόντος, οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι απίθανο να προχωρήσουν σε κενές θέσεις εργασίας που είναι δύσκολο να πληρωθούν σε ανδροκρατούμενα επαγγέλματα. Ταυτόχρονα, η εξάρτηση σχεδόν αποκλειστικά από την εργασία των γυναικών δεν δημιουργεί επαρκή προσφορά εργασίας για να ικανοποιήσει τη ζήτηση για συγκεκριμένες υπηρεσίες, όπως η νοσηλευτική, η προσωπική φροντίδα ή ο καθαρισμός. Η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και των αμοιβών σε αυτές τις θέσεις εργασίας είναι πιθανό να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση πρόσθετων εργαζομένων.

Η οδηγία (ΕΕ) 2022/2041, της 19ης Οκτωβρίου 2022, για επαρκείς κατώτατους μισθούς¹¹¹ τέθηκε σε ισχύ στις 15 Νοεμβρίου 2024. Απαιτεί από όλα τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ένα πλαίσιο για τη διασφάλιση της επάρκειας των νόμιμων κατώτατων μισθών, την προώθηση των συλλογικών διαπραγματεύσεων για τον καθορισμό των μισθών και τη βελτίωση της αποτελεσματικής πρόσβασης των εργαζομένων στην προστασία του κατώτατου μισθού στην ΕΕ¹¹². Ένα από τα αποτελέσματα της επάρκειας των μισθών θα είναι η μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων. Πράγματι, το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας αναφέρει τη μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων ως βασικό στόχο της θέσπισης διαδικασιών για τον καθορισμό και την επικαιροποίηση επαρκών νόμιμων κατώτατων μισθών.

Η Επιτροπή πρότεινε ορισμένες τομεακές πρωτοβουλίες για τη στήριξη της ισότιμης συμμετοχής στην αγορά εργασίας. Ιδίως στον τομέα των ΤΠΕ, υπάρχει ένα σοβαρό και επίμονο χάσμα μεταξύ των φύλων που επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζονται και εφαρμόζονται οι ψηφιακές λύσεις. Το 2023, το 80,6 % των ειδικών ΤΠΕ στην ΕΕ ήταν άνδρες¹¹³. Ως εκ τούτου, η ενθάρρυνση περισσότερων γυναικών να γίνουν εξειδικευμένες στις ΤΠΕ είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση της έλλειψης ειδικών ΤΠΕ και την οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικής ψηφιακής Ευρώπης χωρίς αποκλεισμούς. Σε επίπεδο ΕΕ, το πρόγραμμα πολιτικής για την ψηφιακή δεκαετία 2030 θέτει τον

111 Οδηγία (ΕΕ) 2022/2041 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με τους επαρκείς κατώτατους μισθούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΕ L 275 της 25.10.2022, σ. 33.

112 Η Δανία προσέβαλε την οδηγία ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπόθεση C-19/23 του ΔΕΕ. Στις 14 Ιανουαρίου 2025, ο γενικός εισαγγελέας συνέστησε να κηρυχθεί η οδηγία άκυρη στο σύνολό της, διότι υπερβαίνει τις αρμοδιότητες της ΕΕ στον τομέα αυτό. Η απόφαση του ίδιου του Δικαστηρίου εκκρεμεί.

113 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=ICT_specialists_in_employment

φιλόδοξο στόχο του υπερδιπλασιασμού του αριθμού των επαγγελματιών ΤΠΕ από 9 σε 20 εκατομμύρια, προωθώντας παράλληλα την πρόσβαση των γυναικών στον τομέα αυτό και αυξάνοντας τον αριθμό των αποφοίτων ΤΠΕ.

Υπάρχει επίσης αξιοσημείωτη υποεκπροσώπηση των γυναικών σε τομείς άυλης αξίας, όπως στον σχεδιασμό. Μια πρόσφατη μελέτη του EUIPO σχετικά με τις γυναίκες στο σχεδιασμό υπογραμμίζει το επίμονο χάσμα μεταξύ των φύλων στον κλάδο σχεδιασμού της ΕΕ, όπου μόνο το 24 % των σχεδιαστών είναι γυναίκες.¹¹⁴ Αποκαλύπτει επίσης μια σημαντική μισθολογική ανισότητα, με τις γυναίκες σχεδιαστές να κερδίζουν 12,8 % λιγότερα από τους άνδρες ομολόγους τους. Αυτή η υποεκπροσώπηση καλύπτει τα καταχωρισμένα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα, όπου μόνο το 21 % των καταθέσεων τους από ιδιοκτήτες με έδρα την ΕΕ το 2022 περιλάμβανε τουλάχιστον μία γυναίκα σχεδιαστή. Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα στατιστικά στοιχεία του ΠΟΔΙ δείχνουν ότι οι γυναίκες αντιπροσώπευαν μόνο το 21 % των εισηγμένων σχεδιαστών σε εφαρμογές βιομηχανικού σχεδιασμού το 2022.¹¹⁵ Ενώ ο αριθμός αυτός έχει διπλασιαστεί από το 2001, ο ΠΟΔΙ εκτιμά ότι, με τον τρέχοντα ρυθμό, η ισότητα των φύλων δεν θα επιτευχθεί πριν από το 2099. Παρόμοια ανισορροπία μεταξύ των φύλων υπάρχει στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Μια μελέτη του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (EPO) του 2022 διαπίστωσε ότι λιγότεροι από ένας στους επτά εφευρέτες στην Ευρώπη ήταν γυναίκες, παρά την κάποια πρόοδο με την πάροδο του χρόνου.¹¹⁶ Στον τομέα των γεωγραφικών ενδείξεων, οι μελέτες υπογραμμίζουν τη συμμετοχή των γυναικών στη φάση παραγωγής ορισμένων μη γεωργικών γεωγραφικών ενδείξεων, ιδίως σε τομείς όπως οι δαντέλες, τα κεντήματα, ταπετσαρίες, το γυαλί, τα κεραμικά και τα προϊόντα μαλλιού, με ορισμένα προϊόντα να έχουν πάνω από 81 % γυναικεία εργασία.¹¹⁷ Ωστόσο, σε πιο απαιτητικούς από φυσική άποψη τομείς όπως η παραγωγή πέτρας και μαρμάρου, τα πυροβόλα όπλα, τα μαχαίρια, οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται, αποτελώντας μόνο το 20 % περίπου του εργατικού δυναμικού,¹¹⁸ γεγονός που υποδηλώνει περιθώρια βελτίωσης της ισότητας των φύλων σε διάφορους τομείς μη γεωργικών γεωγραφικών ενδείξεων. Επιπλέον, οι γυναίκες σε επαγγέλματα πνευματικής ιδιοκτησίας αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις. Μια μελέτη του 2017 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαπίστωσε ότι η πλήρης ισότητα των φύλων στο νομικό επάγγελμα παραμένει ασαφής.¹¹⁹ Η διαφορά είναι ιδιαίτερα εμφανής στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας, με πολύ λιγότερες γυναίκες σε ανώτερους ρόλους σε σύγκριση με τις εισαγωγικές θέσεις σε όλες τις δικηγορικές εταιρείες, το δικαστικό σώμα και άλλους κλάδους του νομικού τομέα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή έχει υποστηρίξει συγκεκριμένους στόχους που σχετίζονται με το φύλο στο στρατηγικό σχέδιο του EUIPO για το 2030¹²⁰. Το EUIPO θα εργαστεί όχι μόνο για την επίτευξη της ισότητας των φύλων στις δικές του δραστηριότητες, αλλά και για λόγους για τις ανισορροπίες μεταξύ των φύλων στη διανοητική ιδιοκτησία και για την ανάπτυξη προγραμμάτων-στόχων για την αύξηση της συμμετοχής υποεκπροσωπούμενων ομάδων στο σύστημα διανοητικής ιδιοκτησίας στην Ευρώπη.

Το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» περιλαμβάνει πλέον το¹²¹ πρόγραμμα WIDCON, μια ειδική δράση συντονισμού και στήριξης για τη δημιουργία ενός δικτύου εμπειρογνωμοσύνης και μιας κοινότητας ενδιαφερόμενων μερών για τον εντοπισμό ορθών πρακτικών και την προώθηση της

114 <https://www.euipo.europa.eu/en/news/women-designers-underrepresented-and-paid-less-in-the-eu-study-reveals>

115 https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2023/article_0004.html

116 <https://www.epo.org/en/news-events/news/fewer-1-7-inventors-europe-are-women>

117 <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/14897>

118 Όπ.π.

119 [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596804/IPOL_STU\(2017\)596804_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596804/IPOL_STU(2017)596804_EN.pdf)

120 https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euipo/strategic_plan/strategic-plan-2030_en.pdf

121 <https://bdva.eu/news/widcon-women-in-digital-project-kick-off/>

συμμετοχής των γυναικών στις ΤΠΕ σε ολόκληρη την ΕΕ. Για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη να σημειώσουν πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της ψηφιακής δεκαετίας, η δράση θα αποφέρει διάφορα αποτελέσματα: I) έκθεση που προσδιορίζει τα κύρια εμπόδια για τα κορίτσια και τις γυναίκες στην επιλογή να σπουδάσουν ή να εργαστούν στον τομέα των ΤΠΕ και καθορίζει πιθανά μέτρα για την αύξηση του αριθμού των γυναικών στις ΤΠΕ· II) επισκόπηση των σχετικών εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών και μέτρων· και iii) ένα φόρουμ για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο και τη συζήτηση επιτυχημένων και ελπιδοφόρων πρωτοβουλιών για την προσέλκυση περισσότερων γυναικών στις ΤΠΕ.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» συνεχίζεται η χρηματοδότηση για την εβδομάδα κώδικα της ΕΕ, μια πρωτοβουλία βάσης που δρομολογήθηκε το 2013. Η εβδομάδα κώδικα της ΕΕ αποσκοπεί στη διάδοση της υπολογιστικής σκέψης και της κωδικοποίησης σε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους, καθώς και στην ενίσχυση της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων από νεαρή ηλικία, ιδίως των κοριτσιών, για να τα ενθαρρύνει να συνεχίσουν σπουδές σε κλάδους STEM και να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στον τομέα των ΤΠΕ, καθώς οι γυναίκες προσλαμβάνουν μόνο το ένα τρίτο των αποφοίτων STEM¹²² και μία στις πέντε γυναίκες είναι ειδικευμένες στον τομέα των ΤΠΕ¹²³.

Άλλες σχετικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής περιλαμβάνουν: το πρόγραμμα του ΕΣΚ για την ηγεσία των γυναικών, η προπαρασκευαστική ενέργεια για τις εκδηλώσεις του επενδυτικού χάσματος μεταξύ των φύλων σε ολόκληρη την ΕΕ, το πρόγραμμα Women TechEU (βλ. επίσης κεφάλαιο 3)¹²⁴ και το φόρουμ «Γυναίκες και κορίτσια» στο φόρουμ STEM (βλ. κεφάλαιο 4 για περισσότερες λεπτομέρειες).

Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση, η Επιτροπή εξακολούθησε να στηρίζει το σχέδιο για την εγκύκλιο των κοριτσιών,¹²⁵ ένα δωρεάν διαδικτυακό πρόγραμμα μάθησης και τις εκδηλώσεις ESTEAM.¹²⁶ Το 2024, τα κορίτσια Go Circular εκπαιδύσαν τις ψηφιακές και επιχειρηματικές ικανότητες 15.000 κοριτσιών ηλικίας 14-19 ετών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι εκδηλώσεις ESTEAM επικεντρώθηκαν στην οικοδόμηση της εμπιστοσύνης των συμμετεχόντων, βελτιώνοντας παράλληλα τις ψηφιακές και επιχειρηματικές τους ικανότητες. Έχουν παραταθεί για ένα επιπλέον έτος (2025) για να έχουν περισσότερο χρόνο για να αναπτύξουν και να λανσάρουν τον τελικό οδηγό ESTEAM και να διοργανώσουν δύο επιπλέον φεστιβάλ κοριτσιών. Από το 2022, 22 εκδηλώσεις ESTEAM έχουν φτάσει τα 1.898 γυναίκες και κορίτσια σε 13 χώρες. Στο διαδίκτυο, 2.149 κορίτσια και γυναίκες έχουν προσεγγιστεί από 38 χώρες.

Μια έκθεση του 2024 σχετικά με το χάσμα μεταξύ των φύλων στην εκπαίδευση στους τομείς STEM¹²⁷ ενοποιεί τα τρέχοντα ερευνητικά πορίσματα, αναλύσεις πολιτικής και βέλτιστες πρακτικές σε σχέση με τις ανισότητες μεταξύ των φύλων στην εκπαίδευση στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM). Η έκθεση υπογραμμίζει την πολύπλευρη φύση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην εκπαίδευση και τη σταδιοδρομία στους τομείς STEM, ζητώντας μια πολυεπίπεδη προσέγγιση που θα περιλαμβάνει εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, παρεμβάσεις πολιτικής, αλλαγές στάσης της κοινωνίας και στοχευμένους μηχανισμούς στήριξης για την αποτελεσματική γεφύρωση αυτού του χάσματος. Η αντιμετώπιση του χάσματος μεταξύ των φύλων στους τομείς STEM δεν είναι μόνο θέμα εκπαιδευτικής ισότητας,

122 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240308-2>

123 Απασχολούμενοι ειδικοί ΤΠΕ ανά φύλο [isoc_sks_itcps]

124 https://eismea.ec.europa.eu/programmes/european-innovation-ecosystems/women-techeu_en

125 <https://eit-girlsgocircular.eu/>

126 https://eismea.ec.europa.eu/esteam-fests-and-communities-girls-and-women_en

127 <https://education.ec.europa.eu/eu/news/new-report-addresses-the-gender-gap-in-stem-education-across-educational-levels>

αλλά και ζήτημα κρίσιμου οικονομικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος, δεδομένης της αυξανόμενης σημασίας των τομέων STEM για την πλοήγηση στον σύγχρονο κόσμο, την προώθηση της καινοτομίας και την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων.

Οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA), το εμβληματικό πρόγραμμα της ΕΕ για την κατάρτιση, τις δεξιότητες, την κινητικότητα και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας των ερευνητών σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, συνέχισαν να ενθαρρύνουν την ισότητα στις ερευνητικές ομάδες μέσω μιας προσέγγισης φιλικής προς το φύλο και χωρίς αποκλεισμούς, η οποία δίνει προσοχή στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλα τα επίπεδα και συνέχισε να περιλαμβάνει διατάξεις για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για την ενθάρρυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στην έρευνα και την καινοτομία. Οι MSCA συνέχισαν να δίνουν μεγάλη σημασία στην προώθηση γυναικείων προτύπων, συμπεριλαμβανομένων εξαιρετικών εποπτών MSCA, συντονιστών και υποτρόφων που εμπνέουν κορίτσια και γυναίκες σε όλο τον κόσμο να συμμετάσχουν στην επιστήμη. Το 2024, οι εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν στο πλαίσιο της MSCA, οι «Ευρωπαϊκές βραδιές ερευνητών», «Ερευνητές στα σχολεία» και «Η επιστήμη είναι θαυμάσιο!», έδωσαν μεγάλη σημασία στην προώθηση γυναικείων προτύπων που εμπνέουν τα κορίτσια να συμμετάσχουν στην επιστήμη και την έρευνα. Το 2024, η καθηγήτρια Rana Sanyal, απόφοιτος MSCA, κέρδισε το Ευρωπαϊκό Βραβείο για τις Καινοτόμες Γυναίκες 2024.

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με ελκυστικές και βιώσιμες σταδιοδρομίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η ¹²⁸ οποία εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 2024, περιλαμβάνει δεδομένα και συστάσεις για την προώθηση της πολυμορφίας, της ένταξης και της ισότητας των φύλων στην ακαδημαϊκή σταδιοδρομία.

Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων Erasmus+ 2024 για τον ευρωπαϊκό πειραματισμό πολιτικής στηρίζει έργα που αναπτύσσουν τρόπους για την υπέρβαση των εμποδίων που εμποδίζουν τα κορίτσια και τις γυναίκες να συμμετάσχουν στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στον τομέα της πράσινης/καθαρής τεχνολογίας, μέσω εκστρατειών, προγραμμάτων καθοδήγησης, επαγγελματικού προσανατολισμού και προτύπων ρόλων, μεταξύ άλλων δράσεων¹²⁹.

Η Επιτροπή συντόνισε και προήδρευσε από κοινού στην ειδική ομάδα «Ταλέντο για την ανάπτυξη» στο ¹³⁰ πλαίσιο της συνεργασίας ΕΕ-ΗΠΑ του Συμβουλίου Εμπορίου και Τεχνολογίας¹³¹. Η ειδική ομάδα λειτούργησε ως πλατφόρμα για την ανταλλαγή πολιτικών, εργαλείων και δεδομένων σχετικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων και στις δύο περιφέρειες για την προώθηση της ανάπτυξης των ταλέντων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για τις αναδυόμενες και τις υφιστάμενες τεχνολογίες. Ένας από τους τέσσερις άξονες εργασίας επικεντρώθηκε στο θέμα της προσέλκυσης γυναικών, νέων και άλλων υποεκπροσωπούμενων ομάδων σε θέσεις εργασίας στον τομέα της τεχνολογίας¹³². Η ειδική ομάδα ολοκλήρωσε τις εργασίες της στις 4 Απριλίου 2024.

128 Σύσταση του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2024, σχετικά με ελκυστικές και βιώσιμες σταδιοδρομίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, C/2024/7282.

129 https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/erasmus/wp-call/2024/call-fiche_erasmus-edu-2024-pol-exp_en.pdf

130 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/working-together/eu-us-talent-growth-task-force_en

131 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-us-trade-and-technology-council_en

132 Η έκθεση δραστηριοτήτων του άξονα εργασίας και το ειδικό αναλυτικό έγγραφο του ΟΟΣΑ σχετικά με το θέμα αυτό, συμπεριλαμβανομένων των συστάσεων και των βέλτιστων πρακτικών που συγκεντρώθηκαν μέσω έρευνας και εργαστηρίου μάθησης από ομοτίμους, διατίθενται [εδώ](#).

Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο των γραμμών του προϋπολογισμού που είναι αφιερωμένες στον κοινωνικό διάλογο περιέχουν μια γενική προϋπόθεση ότι οι δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο αυτών θα πρέπει να δίνουν τη δέουσα προσοχή στην ισότητα των φύλων και να αποφεύγουν τις διακρίσεις. Το 2024 προκηρύχθηκαν δύο προσκλήσεις υποβολής προτάσεων: ένα για την υποστήριξη του κοινωνικού διαλόγου και ένα για τα μέτρα ενημέρωσης και κατάρτισης των οργανώσεων των εργαζομένων. Χάρη σε αυτές τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, οι οποίες είναι ετήσιες προσκλήσεις, η Επιτροπή χρηματοδοτεί διάφορα έργα που αφορούν την ισότητα των φύλων. Ορισμένες από αυτές αφορούν συγκεκριμένους τομείς (εμπόριο, εφαρμογή της συμφωνίας των κοινωνικών εταίρων για τις γυναίκες στους σιδηροδρόμους, τη φροντίδα, τον ταχυδρομικό τομέα). Άλλες έχουν διατομεακή διάσταση και συνήθως επιτρέπουν στους κοινωνικούς εταίρους σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο να ανταλλάσσουν συστάσεις πολιτικής και ορθές πρακτικές σχετικά με τις σχετικές διαστάσεις της ισότητας, όπως το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων και η μισθολογική διαφάνεια. Ορισμένα έργα έχουν ισχυρό αντίκτυπο ως προς το φύλο, καθώς επικεντρώνονται στην ικανότητα των κοινωνικών εταίρων σε τομείς με εργατικό δυναμικό σε μεγάλο βαθμό γυναίκες (π.χ. φροντίδα, νοσηλευτική).

Τέλος, με την υποστήριξη του προγράμματος CERV μέσω της Ακαδημίας Ευρωπαϊκού Δικαίου, διοργανώθηκαν έξι σεμινάρια για την κατάρτιση δικαστών και επαγγελματιών του νομικού κλάδου σχετικά με τη νομοθεσία της ΕΕ για την ισότητα των φύλων, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το 2024 περισσότεροι από 300 πανεπιστημιακοί, δικαστές και επαγγελματίες του νομικού κλάδου εκπαιδεύτηκαν κατά τη διάρκεια των εν λόγω σεμιναρίων, τα οποία πραγματοποιήθηκαν επίσης σε άλλες γλώσσες εκτός της αγγλικής (συνήθως στις εθνικές γλώσσες των οικείων χωρών). Τα σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν στην Πράγα, την Κοπεγχάγη, τη Σόφια, τη Λισαβόνα, το Παρίσι και την Τρίερ. Στόχος τους ήταν να εφοδιάσουν τους συμμετέχοντες με καλή γνώση των ουσιωδών πτυχών της νομοθεσίας της ΕΕ για την ισότητα των φύλων και της ερμηνείας της από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περιλάμβαναν εργαστήρια για τη συζήτηση πρακτικών υποθέσεων σε ομάδες εργασίας, ώστε να μπορέσουν οι συμμετέχοντες να εξοικειωθούν καλύτερα με τις πρακτικές πτυχές της εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ για την ισότητα.

ΟΔΗΓΩΝΤΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το 2024, σημειώθηκε κάποια πρόοδος για την προώθηση της ηγεσίας των γυναικών, αλλά παραμένει περιορισμένη και δεν είναι ακόμη βιώσιμη. Αυτό συμβαίνει παρά το αυξανόμενο χάσμα μεταξύ των φύλων στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις γυναίκες, το οποίο είναι σήμερα κατά 10,9 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο από ό,τι για τους άνδρες¹³³.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του δείκτη EIGE για το 2024, έχουν σημειωθεί πρόοδοι για τις γυναίκες στη λήψη αποφάσεων, αλλά η επίτευξη της ισότητας των φύλων στη λήψη αποφάσεων εξακολουθεί να αποτελεί μακρινό στόχο. Η συμμετοχή των γυναικών σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής — ιδίως στην πολιτική, τη δημοσιογραφία και την κοινωνία των πολιτών — βρίσκεται αντιμέτωπη με ισχυρότερη βία και μίσος, ιδίως στο διαδίκτυο.

Οι γυναίκες στη λήψη πολιτικών αποφάσεων

Το Ευρωβαρόμετρο του 2024 δείχνει ότι οι περισσότεροι Ευρωπαίοι απορρίπτουν τα στερεότυπα σχετικά με τη στάση και τις ικανότητες των γυναικών και των ανδρών σε ηγετικές θέσεις. Για παράδειγμα, συμφωνούν (55 %) ότι τα προσωρινά μέτρα (π.χ. ποσοτώσεις) είναι απαραίτητα για να ξεπεραστεί η υφιστάμενη υποεκπροσώπηση των γυναικών στην πολιτική, και πιστεύουν ότι η ύπαρξη περισσότερων γυναικών στην πολιτική οδηγεί σε καλύτερες πολιτικές αποφάσεις. Ωστόσο, περισσότερες από μία στις πέντε έχουν στερεότυπες απόψεις, όπως ότι οι γυναίκες δεν είναι αρκετά φιλόδοξες για να πάρουν τις πιο ανώτερες θέσεις σε έναν οργανισμό¹³⁴ και ότι «οι άνδρες κάνουν καλύτερους ηγέτες από τις γυναίκες». Υπάρχει επίσης μια πόλωση με βάση την ηλικία, η οποία είναι μεγαλύτερη για τους νεότερους ανθρώπους: το χάσμα στα ποσοστά συμφωνίας μεταξύ γυναικών και ανδρών ηλικίας 15-24 ετών είναι κατά 1/3 μεγαλύτερο από ό,τι για τις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες¹³⁵. Για τη δήλωση «οι γυναίκες είναι πολύ συναισθηματικές για να είναι καλοί ηγέτες», το χάσμα στη συμφωνία μεταξύ νέων γυναικών και ανδρών είναι διπλάσιο από ό,τι μεταξύ ηλικιωμένων γυναικών και ανδρών¹³⁶. Αυτό δείχνει ότι υπάρχει μεγαλύτερη πόλωση των απόψεων μεταξύ γυναικών και ανδρών μεταξύ των ατόμων ηλικίας 15-24 ετών από ό,τι μεταξύ των μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων.

Μετά τις εκλογές του Ιουνίου 2024, 277 γυναίκες (38,5 %) και 441 άνδρες (61,3 %) ανέλαβαν τις έδρες τους στο νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Ιούλιο του 2024¹³⁷. Για πρώτη φορά μετά την έναρξη των άμεσων εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1979, το ποσοστό των γυναικών βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΒΕΚ) μειώθηκε σε σύγκριση με την κατάσταση λίγο πριν από τις εκλογές του Απριλίου 2024 (39,7 %) και σε σύγκριση με την κατάσταση αμέσως μετά τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2019 (40,7 %)¹³⁸. Από τη θετική πλευρά, οι νεοεκλεγέντες

133 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_statistics#Highlights

134 Σε 21 χώρες, περισσότερες από τις μισές συμφωνούν ότι η ύπαρξη περισσότερων γυναικών στην πολιτική οδηγεί σε καλύτερες πολιτικές αποφάσεις, με τα υψηλότερα ποσοστά να βρίσκονται στην Πορτογαλία (83 %), την Ελλάδα (79 %) και την Ιταλία (78 %).

135 Ένα χάσμα 18 ποσοστιαίων μονάδων μεταξύ των ατόμων ηλικίας 15-24 ετών, σε σύγκριση με 11 έως 12 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ των ατόμων ηλικίας 25 ετών και άνω.

136 Χάσμα 13 εκατοστιαίων μονάδων μεταξύ των ατόμων ηλικίας 15-24 ετών, σε σύγκριση με 6 έως 9 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ των ατόμων ηλικίας 25 ετών και άνω· βλέπε <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974>.

137 <https://results.elections.europa.eu/en/mep-gender-balance/2024-2029/>. Ένα άτομο καταγράφηκε με φύλο «άλλο».

138 Η εκπροσώπηση των γυναικών μειώθηκε στο 39,4 % μετά την αποχώρηση των ευρωβουλευτών του Ηνωμένου Βασιλείου από το Κοινοβούλιο τον Μάρτιο του 2020.

ευρωβουλευτές επανεξελέγησαν δύο γυναίκες, την κα Metsola ως Πρόεδρο του Κοινοβουλίου και την κ. Von der Leyen ως Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹³⁹.

Στο πλαίσιο των εκλογών του 2024 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και άλλων εκλογών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, τα κράτη μέλη συζήτησαν για την πολιτική συμμετοχή των γυναικών στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας για τις εκλογές. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη ανέφεραν τη συμμετοχή των γυναικών που είναι υποψήφιες. Παρείχαν επίσης ανατροφοδότηση σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν για τη στήριξη της ισότητας των φύλων όσον αφορά την πρόσβαση και τη συμμετοχή στις εκλογές, σε συνέχεια της σύστασης της Επιτροπής του 2023 σχετικά με ανθεκτικές και χωρίς αποκλεισμούς εκλογικές διαδικασίες¹⁴⁰. Οι συζητήσεις κάλυψαν επίσης την κατάσταση της πολιτικής συμμετοχής του πληθυσμού των Ρομά και ιδίως των γυναικών Ρομά, καθώς και την ασφάλεια των υποψηφίων.

Μέχρι στιγμής, 11 κράτη μέλη έχουν εγκρίνει νομοθετικές ποσοτώσεις φύλου που ισχύουν για τους καταλόγους υποψηφίων για τις εθνικές εκλογές¹⁴¹. Από τις 11 χώρες, οι 10 είχαν επίσης νομοθετικές ποσοτώσεις που εφαρμόζονταν στις ευρωπαϊκές εκλογές. Οι περισσότερες από αυτές τις ποσοτώσεις καθορίζουν μια ελάχιστη ποσοστωση για κάθε φύλο (35 %-59 %) στον κατάλογο των υποψηφίων. Ορισμένοι νόμοι περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις, όπως «zipped list», όπου οι άνδρες και οι γυναίκες πρέπει να εναλλάσσονται ή να κατατάσσονται κάθε ορισμένο αριθμό θέσεων. Η Μάλτα διαθέτει μηχανισμό «διορθωτικού φύλου» που κατανέμει αυτόματα έως και 12 επιπλέον έδρες στο υποεκπροσωπούμενο φύλο, εάν εκλεγεί λιγότερο από το 40 % κάθε φύλου.

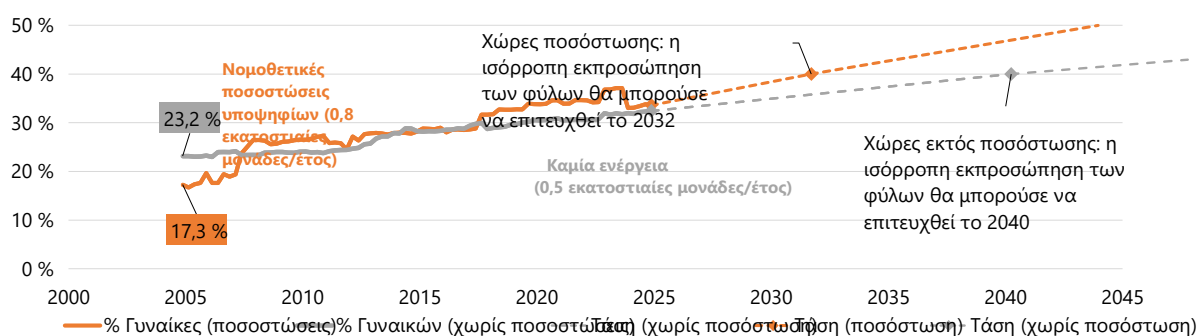
Το 2024, στοιχεία από το EIGE υποδηλώνουν (βλέπε γράφημα 1) ότι η συμμετοχή των γυναικών στα εθνικά κοινοβούλια αυξάνεται ελαφρώς ταχύτερα στα κράτη μέλη με ποσοτώσεις σε σχέση με τα κράτη μέλη χωρίς ποσοτώσεις. Εάν συνεχιστεί αυτή η τάση, τα κράτη μέλη με ποσοτώσεις θα μπορούσαν να επιτύχουν την ισότητα των φύλων έως το 2032 και τα κράτη μέλη χωρίς ποσοτώσεις έως το 2040.

139 <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/data-talks/despite-hopes-progress-european-parliament-elections-led-decline-womens-representation>

140 Σύσταση (ΕΕ) 2023/2829 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με ανθεκτικές και χωρίς αποκλεισμούς εκλογικές διαδικασίες στην Ένωση και την ενίσχυση του ευρωπαϊκού χαρακτήρα και της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ΕΕ L 2023/2829 της 20.12.2023.

141 Βέλγιο, Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Πολωνία, Πολωνία και Σλοβενία.

Σχήμα 1: Ποσοστό γυναικών στα ενιαία/κατώτερα σώματα των εθνικών κοινοβουλίων στα κράτη μέλη της ΕΕ με και χωρίς νομοθετικές ποσοστώσεις ή δράσεις, Q4-2004-Q4-2024

Πηγή: Δικοί υπολογισμοί που βασίζονται σε δεδομένα από τη βάση δεδομένων στατιστικών για θέματα φύλου του EIGE: Εθνικά κοινοβούλια

Σημειώσεις: Τα στοιχεία δεν περιλαμβάνουν την Κροατία για την περίοδο 2004-2006, η χώρα προστέθηκε στη συλλογή στοιχείων το 2007. Οι χώρες προστέθηκαν προοδευτικά στην ομάδα ποσοστώσεων με τη θέσπιση νομοθεσίας. Η Μάλτα περιλαμβάνεται στην ομάδα ποσοστώσεων. Η Ρουμανία περιλαμβάνεται στην ομάδα εκτός ποσοστώσεων.

Από τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2024 προκύπτει ότι, και πάλι, σε έξι μόνο κράτη μέλη, οι γυναίκες αποτελούν πάνω από το 40 % των βουλευτών (ενιαία/κατώτερη Βουλή), με τη Σουηδία να φτάνει το 45,6 %, τη Φινλανδία 45,5 %, τη Δανία 44,7 %, την Ισπανία 44,6 % και το Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες 40,7 %¹⁴². Στο άλλο άκρο της κλίμακας, οι γυναίκες αποτελούν λιγότερο από το 25 % των βουλευτών σε πέντε κράτη μέλη. Κατά φθίνουσα σειρά αυτές είναι η Ιρλανδία, η Σλοβακία, η Ρουμανία, η Ουγγαρία και η Κύπρος.

Κατά μέσο όρο στην ΕΕ, το ποσοστό των γυναικών που είναι μέλη μονομελών/κατώτερων βουλίων ανέρχεται επί του παρόντος σε 33,1 % (σχήμα 2)¹⁴³. Πρόκειται για πολύ μικρή αύξηση σε σύγκριση με το 2023 (33 %), αλλά σηματοδοτεί ανοδική τάση για δεύτερο συνεχόμενο έτος μετά τη μείωση από 33,2 % σε 32,4 % το 2022. Η πρόοδος σε εθνικό επίπεδο έχει επιβραδυνθεί τα τελευταία χρόνια. Αυτό δείχνει ότι απαιτείται περισσότερη δουλειά για να μπουν περισσότερες γυναίκες στην πολιτική.

Στη Σλοβενία, το Υπουργείο Εργασίας, Οικογένειας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών, από κοινού με το Πανεπιστήμιο του Maribor, το Πανεπιστήμιο για την Εκπαίδευση Ενηλίκων Celje και το Ινστιτούτο Πολιτικής Διαχείρισης υλοποίησαν το έργο EWA, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα CERV της ΕΕ από το 2022 έως το 2024. Το πρόγραμμα EWA αποσκοπούσε στην αύξηση της πολιτικής συμμετοχής των νέων γυναικών με την αλλαγή των πεποιθήσεων για τις γυναίκες στην πολιτική και τη συμμετοχή στα κοινά που βασίζονται σε στερεότυπα φύλου. Οι δραστηριότητες του έργου σχεδιάστηκαν για να ενδυναμώσουν τις γυναίκες, τόσο ατομικά όσο και συστημικά, δημιουργώντας καλύτερες ευκαιρίες για την ενεργό συμμετοχή των γυναικών στον πολιτικό και πολιτικό τομέα.¹⁴⁴

Το 2024, Επίτροπος για την Ισότητα των Φύλων της Κύπρου σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας,

142 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση των δεδομένων τον Νοέμβριο του 2024.

[Δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Εθνικά κοινοβούλια: πρόεδροι και μέλη.](#)

143 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση των δεδομένων τον Νοέμβριο του 2024.

[Δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Εθνικά κοινοβούλια: πρόεδροι και μέλη.](#)

144 <https://ewa.si/en/>

Ο αθλητισμός και η νεολαία διεξήγαγαν διαγωνισμό γραπτού δοκιμίου για γυναίκες πτυχιούχους με τίτλο «Αν ήμουν υπουργός, τι θα άλλαζα». Η δράση απευθύνεται σε μεταπτυχιακές φοιτήτριες, ενθαρρύνοντάς τις να επιλέξουν ένα θέμα και να γράψουν ένα δοκίμιο για το τι θα μπορούσε να λειτουργήσει καλύτερα σε όλους τους τομείς δραστηριότητας. Οι νικητές του διαγωνισμού στη συνέχεια σκιαγραφούσαν υπουργούς, τόσο γυναίκες όσο και άνδρες, για μια μέρα. Τα νεαρά κορίτσια είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν με τους υπουργούς, να συμμετάσχουν σε συναντήσεις με υπουργούς, αλλά και να τονώσουν τη συζήτηση μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των νεαρών κοριτσιών. Ο διαγωνισμός αυτός θα επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο και έχει ως στόχο να παρακινήσει τις νέες γυναίκες να ασχοληθούν με την πολιτική.

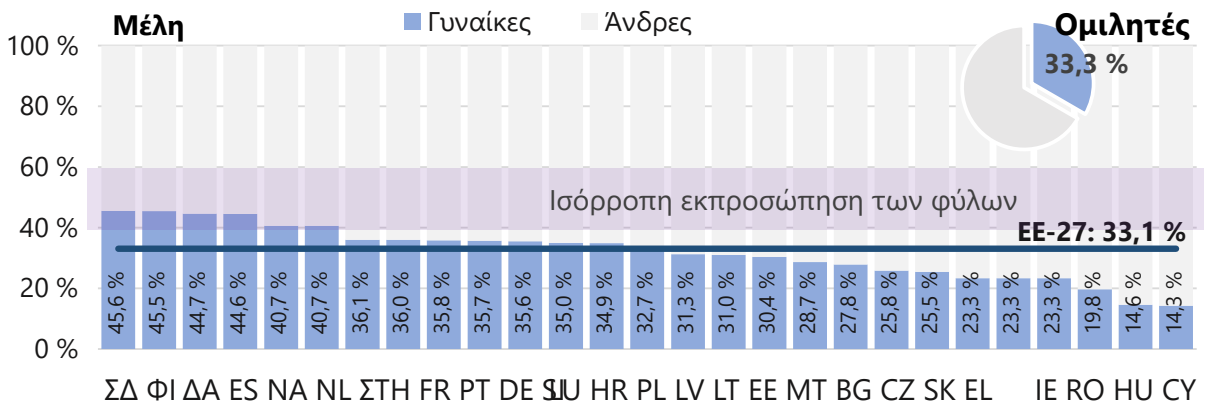
Το Βέλγιο ανέθεσε μελέτη για τον σεξισμό στην πολιτική κατά τη διάρκεια της περσινής προεκλογικής περιόδου. Στόχος της μελέτης ήταν να κατανοήσει αν, πώς και γιατί οι υποψήφιοι είναι θύματα του σεξισμού, να κατανοήσουν τις συνέπειές του και να προτείνουν τρόπους καταπολέμησης της σεξιστικής συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια των προεκλογικών εκστρατειών. Σχεδόν 44000 αντιδράσεις υποψηφίων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αναλύθηκαν κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου πριν από τις βελγικές εκλογές του Ιουνίου 2024 και πραγματοποιήθηκαν 25 εμπειριστατωμένες συνεντεύξεις. Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι γυναίκες υποψήφιες είναι πιο συχνά ο στόχος του σεξισμού και της εχθρότητας γενικότερα, και ότι ο σεξισμός παίρνει πολλές μορφές και εμφανίζεται σε πολλά διαφορετικά μέρη, online και offline. Έχει σοβαρό αντίκτυπο στην ψυχική ευημερία και τις πολιτικές φιλοδοξίες των γυναικών, γεγονός που συνιστά απειλή για τη δημοκρατία¹⁴⁵.

Στην Ισπανία, ¹⁴⁶ εγκρίθηκε ο οργανικός νόμος 2/2024 σχετικά με την εκπροσώπηση της ισότητας και την ισόρροπη παρουσία γυναικών και ανδρών τον Αύγουστο του 2024. Επιδιώκει να προχωρήσει περαιτέρω στο σπάσιμο της γυάλινης οροφής στη λήψη πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων, εισάγοντας υποχρεωτικούς καταλόγους με φερμουάρ και απαιτώντας ρητά την ισόρροπη εκπροσώπηση (ούτε το φύλο επιτρέπεται να αποτελεί ποσοστό άνω του 60 % ή λιγότερο από 40 %) σε συνταγματικά όργανα ή όργανα συνταγματικής σημασίας, καθώς και κατά τον διορισμό υπουργών και αντιπροέδρων, και ατόμων με το υψηλότερο επίπεδο ευθύνης στη γενική κρατική διοίκηση καθώς και σε άλλους σχετικούς φορείς.

145 https://igvm-iefh.belgium.be/fr/actualite/le_sexisme_et_lhostilite_durant_la_campagne_electorale_impactent_surtout_les_candidates

146 <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2024-15936>

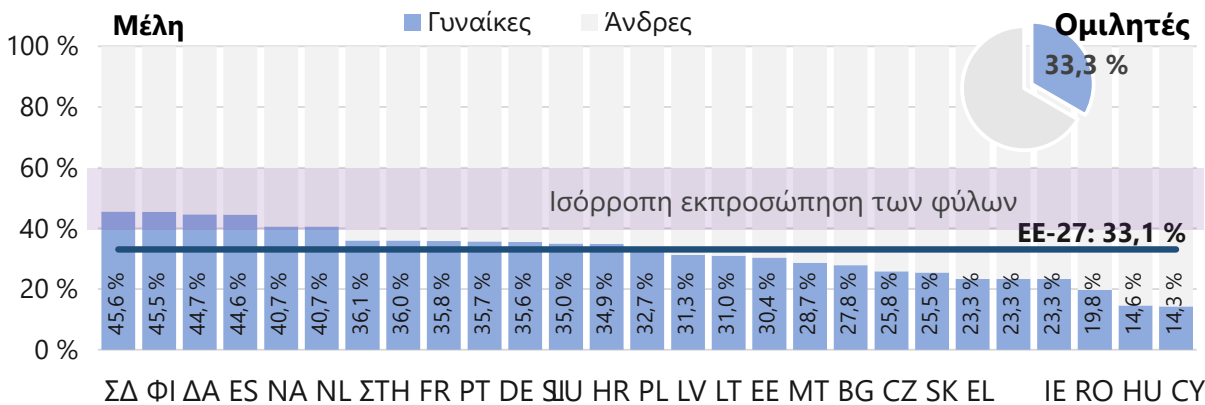
Σχήμα 2: Ποσοστό γυναικών και ανδρών σε μονομελείς και κατώτερες βουλές των εθνικών κοινοβουλίων στην ΕΕ, Νοέμβριος 2024

Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE

Κατά μέσο όρο, το ποσοστό των γυναικών ανώτερων υπουργών μειώθηκε από 33,4 % το 2023 σε 32,8 % το 2024, μείωση κατά 0,6 εκατοστιαίες μονάδες. Ωστόσο, σε 9 κράτη μέλη, τουλάχιστον το 40 % των ανώτερων υπουργών ήταν γυναίκες (Βέλγιο, Γερμανία, Εσθονία, Ισπανία, Γαλλία, Λετονία, Λιθουανία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία και Σουηδία). Πρόκειται για ένα κράτος μέλος περισσότερο από πέρυσι. Στα αντίθετα άκρα του φάσματος, η Φινλανδία ανέφερε ότι έχει την πλειοψηφία των γυναικών (57,9 %), ενώ η Ουγγαρία δεν έχει επί του παρόντος ούτε μία γυναίκα ανώτερο υπουργό.

Σχήμα 2: Ποσοστό γυναικών και ανδρών σε μονομελείς και κατώτερες βουλές των εθνικών κοινοβουλίων στην ΕΕ, Νοέμβριος 2024

Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE

Η εκπροσώπηση των γυναικών στην κυβέρνηση είναι σημαντική, αλλά είναι εξίσου σημαντικό να εξεταστούν τα συγκεκριμένα χαρτοφυλάκια που κατέχουν οι γυναίκες. Η ανάλυση του EIGE δείχνει ότι παρόλο που οι γυναίκες κατέχουν σχεδόν το ένα τρίτο των ανώτερων υπουργικών θέσεων, αντιπροσωπεύουν μόνο ένα μικρότερο μερίδιο υπουργών με χαρτοφυλάκια σε «βασικές λειτουργίες», δηλαδή τις εξωτερικές και εσωτερικές υποθέσεις, την άμυνα ή τη δικαιοσύνη

(25,9 %), την ¹⁴⁷ οικονομία (24,3 %) ¹⁴⁸ και τις υποδομές (32,5 %) ¹⁴⁹ και ένα σημαντικό υψηλότερο ποσοστό υπουργών με κοινωνικά ή πολιτιστικά χαρτοφυλάκια (48 %) ¹⁵⁰. Αυτό είναι ένα μακροχρόνιο μοτίβο που δείχνει μια κατανομή των υπουργικών χαρτοφυλακίων που κατά κάποιο τρόπο αντανάκλα τα έμφυλα στερεότυπα.

Εξετάζοντας τις γυναίκες ηγετικές θέσεις στα εθνικά συστήματα, μόνο 9 από τα 27 εθνικά κοινοβούλια, ένα λιγότερο από το 2023, είχαν μια γυναίκα ως πρόεδρο του σπιτιού ¹⁵¹. Από τον Δεκέμβριο του 2024, υπήρχαν 4 (6 το 2023) γυναίκες επικεφαλής κυβερνήσεων στην ΕΕ και 3 γυναίκες πρόεδροι από 21 (3 το 2023). ¹⁵²

Όχι μόνο μειώνεται ο αριθμός των γυναικών σε ηγετικές θέσεις στα εθνικά συστήματα. Όταν εξετάζουμε πώς κατανέμονται οι ευθύνες στα πολιτικά κόμματα, βλέπουμε την ίδια τάση. Μόνο το 25,8 % (26,8 % το 2023) ¹⁵³ των πολιτικών κομμάτων στην ΕΕ έχουν γυναίκες ηγέτες, ενώ το 33,5 % (36,9 % το 2023) των αντιπροέδρων κομμάτων είναι γυναίκες ¹⁵⁴.

Σε περιφερειακό επίπεδο, βλέπουμε μια διαφορετική τάση. Τα τελευταία στοιχεία από τον Νοέμβριο του 2024 δείχνουν ότι ο αριθμός των γυναικών στις περιφερειακές συνελεύσεις και τα δημοτικά συμβούλια έχει αυξηθεί, αν και ελαφρώς. Αντιπροσώπευαν το 36,3 % (35,7 % το 2023) ¹⁵⁵ των μελών των περιφερειακών συνελεύσεων σε ολόκληρη την ΕΕ και το 34,8 % (34,5 % το 2023) των μελών των τοπικών/δημοτικών συμβουλίων (διάγραμμα 4) ¹⁵⁶.

Σε μόλις 4 από τα 19 κράτη μέλη (4 το 2023) που διαθέτουν περιφερειακό επίπεδο με εξουσίες αυτοδιοίκησης, κάθε φύλο αποτελεί τουλάχιστον το 40 % του μέλους τόσο των τοπικών/δημοτικών όσο και των περιφερειακών συνελεύσεων.

147 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Νοέμβριος 2024. [Indicator: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Εθνικές κυβερνήσεις: υπουργοί κατά αρχαιότητα και καθήκοντα της κυβέρνησης | βασικές λειτουργίες.](#)

148 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Νοέμβριος 2024. [Δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Εθνικές κυβερνήσεις: υπουργοί κατά αρχαιότητα και καθήκοντα κυβέρνησης | Οικονομικές λειτουργίες.](#)

149 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Νοέμβριος 2024. [Δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Εθνικές κυβερνήσεις: υπουργοί κατά αρχαιότητα και καθήκοντα κυβερνητικών λειτουργιών υποδομής |.](#)

150 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Νοέμβριος 2024. [Δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Εθνικές κυβερνήσεις: υπουργοί κατά αρχαιότητα και καθήκοντα κυβέρνησης | κοινωνικοπολιτισμικές λειτουργίες.](#)

151 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Νοέμβριος 2024. [Δείκτης: γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | Πολιτική | Εθνικά κοινοβούλια: πρόεδροι και μέλη | ομιλητής της Βουλής.](#)

152 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Νοέμβριος 2024. [Δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Εθνικές κυβερνήσεις: πρόεδροι και πρωθυπουργοί | Επικεφαλής της κυβέρνησης και δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Εθνικές κυβερνήσεις: πρόεδροι και πρωθυπουργοί |.](#)

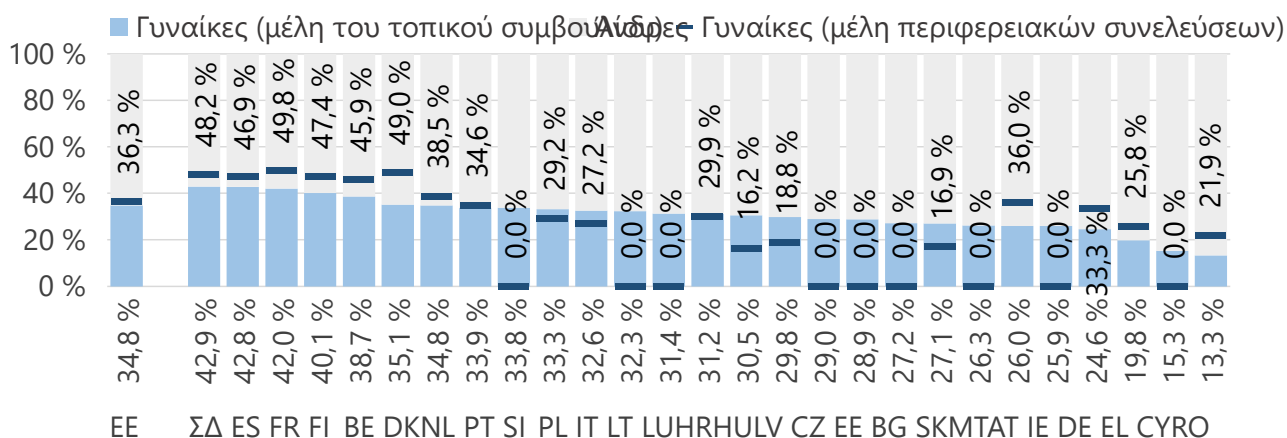
153 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Ιούλιος 2024. [Δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Μείζονα πολιτικά κόμματα: αρχηγός του κόμματος.](#)

154 Πηγή: Στατιστική βάση δεδομένων του EIGE. [Τελευταία ενημέρωση: Ιούλιος 2024. Δείκτης: οι γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Μείζονα πολιτικά κόμματα: αναπληρωτές ηγέτες.](#)

155 Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών του EIGE. Τελευταία ενημέρωση Νοέμβριος 2024. [Δείκτης: γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | Πολιτική | Περιφερειακές συνελεύσεις: μέλη.](#)

156 Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών του EIGE. Τελευταία ενημέρωση Νοέμβριος 2024. [Δείκτης: γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | πολιτική | Τοπικά/δημοτικά συμβούλια: μέλη.](#)

Σχήμα 4: Ποσοστό γυναικών μελών σε περιφερειακές συνελεύσεις και τοπικά συμβούλια στα κράτη μέλη της ΕΕ, 2024

Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE

Σημείωση: Δεν υπάρχουν περιφέρειες με εξουσίες αυτοδιοίκησης στη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Ιρλανδία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα ή τη Σλοβενία. Τα στοιχεία για τις περιφερειακές συνελεύσεις στην Πορτογαλία καλύπτουν μόνο τις Αζόρες και τη Μαδέρα.

Συνεχίστηκε επίσης η πρόοδος όσον αφορά τη δικαστική εξουσία, με τα μέλη των ανώτατων δικαστηρίων να μετακινούνται από 43,5 % σε 45,1 % (έναντι 37,2 % το 2014) και τον πρόεδρο του δικαστηρίου από 37,7 % σε 40,7 % (29,6 % το 2014).

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ η προηγούμενη Επιτροπή ξεκίνησε με 13 γυναίκες από τις 27, το νέο Σώμα των Επιτρόπων επιτυγχάνει μόνο την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων, με 11 γυναίκες από τις 27 (40,7 %). Ο αριθμός αυτός συνιστά σημαντική βελτίωση σε σύγκριση με την κατάσταση μετά την παραλαβή της πρώτης σειράς υποψηφιοτήτων από τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η Πρόεδρος φον ντερ Λάιεν αποφάσισε να αντιστρέψει το ποσοστό στο επίπεδο των έξι εκτελεστικών αντιπροέδρων, διορίζοντας τέσσερις γυναίκες και δύο άνδρες.

Σε επίπεδο διοίκησης, η Επιτροπή σημείωσε σημαντική πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων. Κατά τη διάρκεια της πρώτης Επιτροπής φον ντερ Λάιεν, οι διορισμοί γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις αυξήθηκαν από 37 % σε 48 % και από 42 % σε 49 % σε θέσεις μεσαίων διοικητικών στελεχών, φθάνοντας συνολικά το 49 %¹⁵⁷. Αυτή η άνευ προηγουμένου αύξηση της εκπροσώπησης των γυναικών σε επίπεδο διοίκησης απαιτούσε τις συνδυασμένες προσπάθειες όλων των υπηρεσιών της Επιτροπής. Επιτεύχθηκε μέσω προγραμμάτων ανάπτυξης ταλέντων για το γυναικείο προσωπικό και ειδικών στόχων για τις Γενικές Διευθύνσεις (ΓΔ), διασφαλίζοντας παράλληλα ότι όλοι οι διορισμοί βασίζονταν στην αξία.

Η Επιτροπή εξακολούθησε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τους διορισμούς των διοικητικών στελεχών προκειμένου να διασφαλίσει τη διατήρηση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων. Η Επιτροπή αναπτύσσει πρωτοβουλίες για τη δημιουργία μιας δεξαμενής ταλέντων και μέτρα για τη στήριξη των ισόρροπων διορισμών μεταξύ των φύλων.

Το εταιρικό πρόγραμμα ανάπτυξης γυναικείων ταλέντων της Επιτροπής, το οποίο συνίσταται σε εξατομικευμένη κατάρτιση, καθοδήγηση, υποστήριξη και προετοιμασία για τα μεσαία διοικητικά

157 Στοιχεία της 1ης Ιανουαρίου 2025.

στελέχη, έχει επίσης αποδειχθεί επιτυχής όσον αφορά τη διευκόλυνση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στη διοίκηση. Στον έκτο γύρο του προγράμματος αυτού, ο οποίος διαρκεί έως τον Φεβρουάριο του 2025, συμμετέχουν περίπου 96 γυναίκες συναδέλφες. Από το σύνολο των 545 γυναικών που έλαβαν μέρος στους πρώτους πέντε γύρους, 200 (37 % των συμμετεχόντων) έχουν έκτοτε διοριστεί σε θέση προϊσταμένου μονάδας.

Επιπλέον, έχουν δημιουργηθεί εξατομικευμένα προγράμματα καθοδήγησης τόσο για μεσαία διευθυντικά στελέχη που φιλοδοξούν να γίνουν ανώτερα διευθυντικά στελέχη όσο και για καθιερωμένα ανώτερα διευθυντικά στελέχη με στόχο να αναπτυχθούν στο πλαίσιο της τρέχουσας θέσης τους ή να προετοιμαστούν για υψηλότερες ευθύνες. Μέχρι στιγμής, 185 γυναίκες (151 μεσαία διευθυντικά στελέχη και 34 ανώτερα διοικητικά στελέχη) έχουν συμμετάσχει ή συμμετέχουν σε αυτά τα προγράμματα.

Η Επιτροπή έφθασε το 51 % των γυναικών μεσαίων διευθυντικών στελεχών στους εκτελεστικούς οργανισμούς τον Ιανουάριο του 2025. Μεταξύ των ανώτερων διοικητικών στελεχών, επί του παρόντος, 4 στους 6 διευθυντές εκτελεστικών οργανισμών είναι γυναίκες.

Έχει επίσης σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την προώθηση της ηγεσίας που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου στην εξωτερική δράση της ΕΕ. Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων (GAP III), η ΕΕ έχει αναπτύξει ένα πρόγραμμα ηγεσίας που ανταποκρίνεται στη διάσταση του φύλου, με την υποστήριξη της Σουηδικής Ακαδημίας Folke Bernadotte (FBA). Από τον Δεκέμβριο του 2024, το 80 % των ανώτερων διοικητικών στελεχών της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης έχουν εκπαιδευτεί σε τουλάχιστον μία από τις δύο ενότητες, ενώ έχει δημιουργηθεί ένα δίκτυο 73 σημείων επαφής για την ισότητα των φύλων (GFP) που καλύπτει σχεδόν όλα τα τμήματα της ΕΥΕΔ, και προσφέρει μηνιαία κατάρτιση σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Το Σύμφωνο για τη Μη Στρατιωτική Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) που εγκρίθηκε τον Μάιο του 2023 δεσμεύτηκε επίσης να ενισχύσει την ηγεσία που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου στις αποστολές και έθεσε ως στόχο τη συμμετοχή του διεθνούς προσωπικού στο 40 % των γυναικών. Όλες οι μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικούς συμβούλους σε θέματα φύλου και δίκτυα εστιακών σημείων για θέματα φύλου. Αρχής γενομένης από τις αρχές του 2024, η εισαγωγική εκπαίδευση των αρχηγών αποστολών της ΚΠΑΑ περιλαμβάνει συνιστώσες σχετικά με την ηγεσία που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου.

Οι γυναίκες στη λήψη οικονομικών αποφάσεων

Στον οικονομικό τομέα, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε φορείς λήψης εταιρικών αποφάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού, η ΕΕ εξέδωσε την οδηγία για τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στα διοικητικά συμβούλια επιχειρήσεων, η ¹⁵⁸ οποία απαιτεί από τις μεγάλες εισηγμένες στην ΕΕ εταιρείες να επιτυγχάνουν τουλάχιστον το 40 % κάθε φύλου μεταξύ των μελών των μη εκτελεστικών διοικητικών συμβουλίων, ή 33 % μεταξύ όλων των διοικητικών στελεχών έως τις 30 Ιουνίου 2026. Οι εταιρείες που υπολείπονται των στόχων λαμβάνουν εντολή να εφαρμόζουν τις διαδικαστικές απαιτήσεις που διασφαλίζουν τη διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής και να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται ή σχεδιάζονται για την επίτευξη ισόρροπης εκπροσώπησης

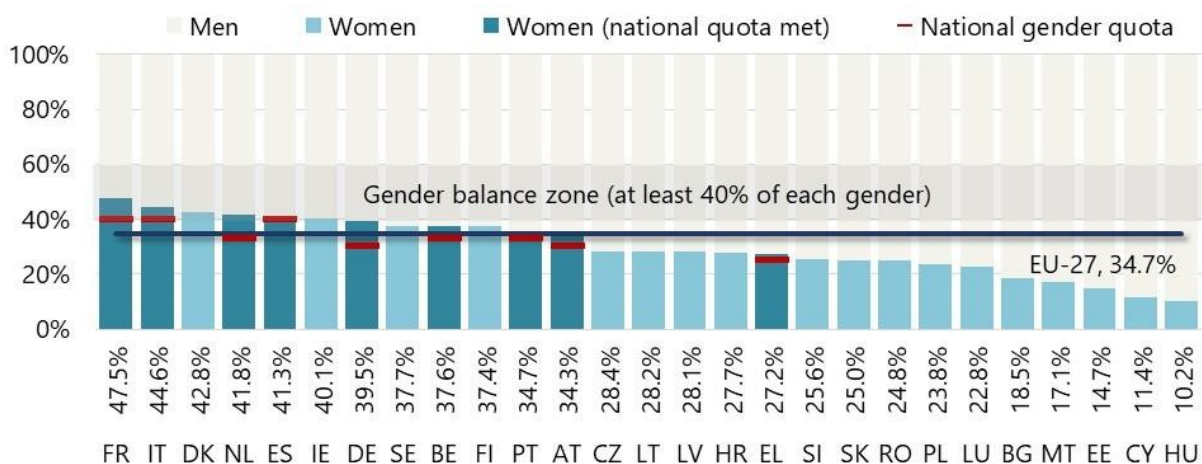
158 Οδηγία (ΕΕ) 2022/2381 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων μεταξύ των διοικητικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών και συναφή μέτρα, ΕΕ L 315 της 7.12.2022, σ. 44.

των φύλων στα διοικητικά τους συμβούλια. Οι απαιτήσεις αυτές πρέπει να επιβάλλονται με κυρώσεις.

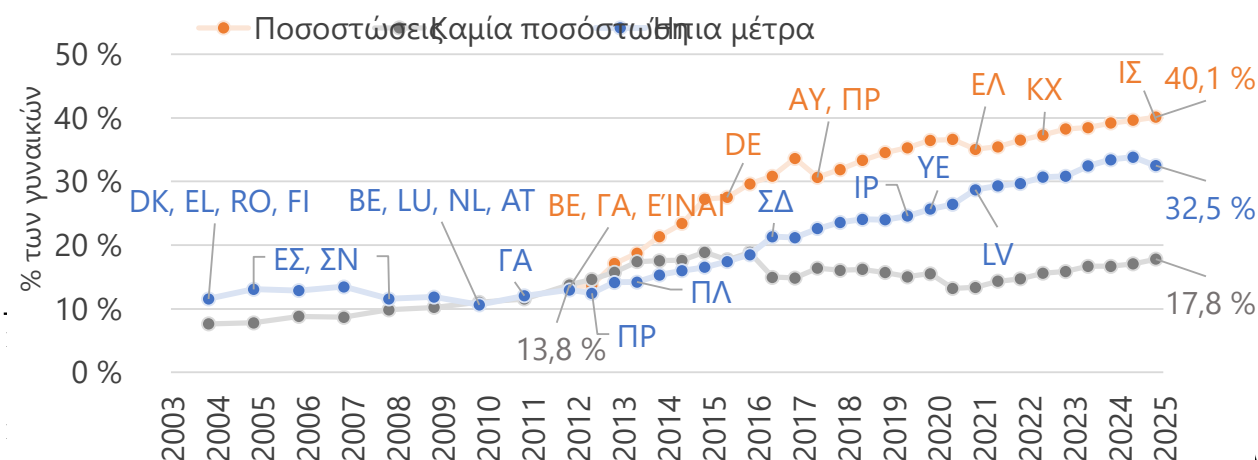
Η οδηγία έπρεπε να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο έως τις 28 Δεκεμβρίου 2024. Μέχρι στιγμής, 17 κράτη μέλη δεν έχουν κοινοποιήσει τα εθνικά μέτρα για την πλήρη μεταφορά της νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο. Τον Φεβρουάριο του 2025, η Επιτροπή κοινοποίησε επίσημα στα εν λόγω κράτη μέλη τη μη συμμόρφωσή τους με το δίκαιο της ΕΕ.

Τα τελευταία στοιχεία του EIGE δείχνουν αύξηση του αριθμού των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιρειών, αντιπροσωπεύοντας ένα νέο υψηλό. Το 2024, το 34,7 % των μελών διοικητικών συμβουλίων των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών της ΕΕ ήταν γυναίκες, έναντι 33,8 % το 2023¹⁵⁹. Από όλα τα κράτη μέλη, 12 πέτυχαν τον στόχο του 33 % τουλάχιστον των γυναικών μεταξύ όλων των μελών του διοικητικού συμβουλίου¹⁶⁰.

Σχήμα 5: Ποσοστό γυναικών και ανδρών στα διοικητικά συμβούλια των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιρειών στην ΕΕ, Οκτώβριος 2024

Σχήμα 6: Ποσοστό γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιρειών στα κράτη μέλη της ΕΕ με και χωρίς εθνικές ποσοτώσεις φύλου, 2003 έως Οκτώβριος 2024

(47,5 %). Πρόκειται για τον ίδιο αριθμό με το 2023. Όσον αφορά το ποσοστό των γυναικών μη εκτελεστικών, οκτώ κράτη μέλη πληρούν τον προτεινόμενο στόχο της ΕΕ για τουλάχιστον 40 % (διαγράμμα 7): Ιταλία (50 %), Γαλλία (49,8%), Ιρλανδία (46,7 %), Ισπανία (46,2 %), Πορτογαλία (42,2 %), Κάτω Χώρες (43,1 %), Δανία (42,8%) και Βέλγιο (40,3%)

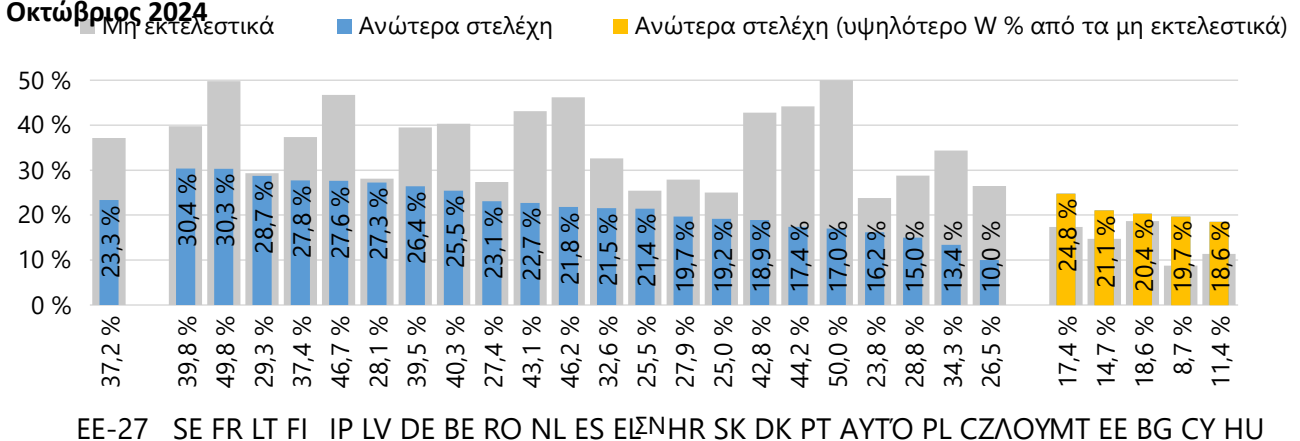
Πηγή: Ο υπολογισμός του ίδιου του EIGE με βάση δεδομένα από τη βάση δεδομένων για τις στατιστικές για τα φύλα. Σημειώσεις: Τα στοιχεία για την Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Κάτω Χώρες, Δανία και Βέλγιο προέρχονται από το 2003-2006 (οι χώρες προστέθηκαν στη συλλογή στοιχείων το 2004 και το 2007 αντίστοιχα). Οι χώρες περιλαμβάνονται στη σχετική ομάδα με βάση το έτος έγκρισης της νομοθεσίας/ήπιου μέτρου. Ήπια μέτρα: Δανία, Ελλάδα, Ρουμανία, Φινλανδία (2003 Οκτωβρίου), Εσθονία, Slovenia (2004 Οκτωβρίου), Ισπανία (2007 Οκτωβρίου), Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία (2009 Οκτωβρίου), Γαλλία (2010 Οκτωβρίου), Πορτογαλία (2012 Οκτωβρίου), Πολωνία (2013 Απριλίου), Σουηδία (2016 Απριλίου), Ιρλανδία (2019 Απριλίου), Κροατία (2019 Οκτώβριος), Λετονία (2020 Οκτώβριος). Ποσόστωση: Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία (2011 Οκτωβρίου), Γερμανία (2015 Απριλίου), Αυστρία, Πορτογαλία (2017 Απριλίου), Ελλάδα (2020 Οκτωβρίου), Κάτω Χώρες (2022 Απριλίου), Ισπανία (2024 Οκτωβρίου).

Οι κυβερνητικές πρωτοβουλίες για την επίτευξη μεγαλύτερης ισότητας των φύλων στην εταιρική ηγεσία καλύπτουν ένα φάσμα προσεγγίσεων, που κυμαίνονται από μη υποχρεωτικά «ήπια» μέτρα που ενθαρρύνουν την εθελοντική δράση των εταιρειών, έως αυστηρότερες «σκληρές» ρυθμιστικές προσεγγίσεις που επιβάλλουν νομικά δεσμευτικές ποσοτώσεις, συνοδευόμενες από κυρώσεις για μη συμμόρφωση.

Από το 2014, σημειώθηκε αξιοσημείωτη βελτίωση στην εκπροσώπηση των γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των μεγαλύτερων εταιρειών στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, αν και με διαφορετικούς βαθμούς προόδου. Οι χώρες που έχουν εφαρμόσει κάποιο είδος δράσης, έχουν γενικά βιώσει πιο σημαντικές βελτιώσεις στην εκπροσώπηση των γυναικών, αν και υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις.

Μετά από μια περίοδο επιταχυνόμενης προόδου μεταξύ του 2010 και του 2015, κυρίως λόγω βελτιώσεων στη Γαλλία, την Ιταλία και τη Γερμανία, η πρόοδος επιβραδύνθηκε καθώς οι χώρες πέτυχαν σταδιακά ή πλησιάζουν τον αντίστοιχο νομοθετικό στόχο τους (διάγραμμα 6).

Σχήμα 7: Ποσοστό γυναικών μεταξύ εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών των δύο υψηλότερων οργάνων λήψης αποφάσεων των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιρειών στην ΕΕ-27, Οκτώβριος 2024

Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE

Το ποσοστό των γυναικών που κατέχουν μη εκτελεστικούς ρόλους στα δύο κορυφαία όργανα λήψης αποφάσεων των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιρειών της ΕΕ ήταν 37,2 %. Ωστόσο, το ποσοστό των γυναικών σε διευθυντικές θέσεις είναι σημαντικά χαμηλότερο (23,3 %). Αυτή η διαφορά (λιγότερες γυναίκες στελέχη από τα μη εκτελεστικά) παρατηρείται στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ (22 από τα 27).

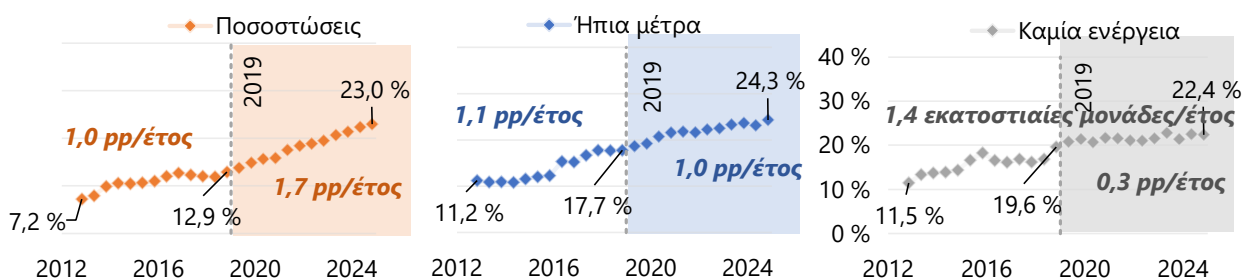
Σε οκτώ κράτη μέλη, τα μη εκτελεστικά μέλη είναι ισόρροπα μεταξύ των φύλων (διάγραμμα 7). Όσον αφορά τα στελέχη, οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν λιγότερα από 3 στα 10 στελέχη σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι νομοθετικές προσπάθειες σε εθνικό επίπεδο διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη σημαντική αύξηση της εκπροσώπησης των γυναικών σε επίπεδο διοικητικών συμβουλίων. Συνήθως, οι ποσοτώσεις ισχύουν μόνο για το ανώτατο συμβούλιο, το οποίο συχνά αποτελείται από μη εκτελεστικά στελέχη, έτσι ώστε οι εκτελεστικές θέσεις να μην επηρεάζονται τόσο πολύ. Ωστόσο,

όλο και περισσότερες χώρες επεκτείνουν τα νομοθετικά μέτρα ώστε να συμπεριλάβουν ρόλους ανώτερων στελεχών.

Από το 2012 έως το 2019, οι χώρες με ποσοστώσεις, οι χώρες με ήπια μέτρα και οι χώρες χωρίς δράση παρουσίασαν παρόμοιους ετήσιους ρυθμούς αύξησης του ποσοστού των γυναικών στελεχών. Από το 2019, το ποσοστό μεταβολής για τις γυναίκες στελέχη στα κράτη μέλη με ποσοστώσεις αυξήθηκε, ενώ στα κράτη μέλη με ήπια μέτρα ή χωρίς δράση, ο ρυθμός μεταβολής έχει, στην πραγματικότητα, μειωθεί. Με τον ταχύτερο ρυθμό μεταβολής, το ποσοστό των γυναικών στελεχών στις χώρες ποσοστώσεως (23,0 %) έφθασε σε επίπεδο παρόμοιο με εκείνο των ομάδων χωρών με ήπια μέτρα (24,3 %) και χωρών χωρίς δράση (22,4 %), παρά το γεγονός ότι ξεκίνησε από το χαμηλότερο ποσοστό των γυναικών στελεχών το 2019 (12,9 % έναντι 17,7 % και 19,6 %, αντίστοιχα).

Σχήμα 8: Ποσοστό γυναικών μεταξύ των εκτελεστικών μελών των δύο υψηλότερων οργάνων λήψης αποφάσεων των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιρειών στην ΕΕ-27, ανά είδος δράσης, Οκτώβριος 2012 — Οκτώβριος 2024

Πηγή: δικοί υπολογισμοί που βασίζονται σε δεδομένα από τη βάση δεδομένων στατιστικών για θέματα φύλου του EIGE

Σημειώσεις: Η ομάδα ποσοτώσεων περιλαμβάνει τα κράτη μέλη με εθνικές ποσοτώσεις φύλου προοδευτικά με βάση το έτος έγκρισης: Βέλγιο, Γαλλία και Ιταλία από το 2011· Γερμανία από το 2015· Αυστρία και Πορτογαλία από το 2017· Ελλάδα από το 2020· τις Κάτω Χώρες από τον Απρίλιο του 2022· και την Ισπανία από τον Αύγουστο του 2024. Σε περιπτώσεις με διάφορα μέτρα, χρησιμοποιείται το νωρίτερο έτος υιοθέτησης για την κατηγοριοποίηση των χωρών της σχετικής ομάδας. Βλ. το παράρτημα για λεπτομέρειες.

Αν και οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν σήμερα περισσότερο από το 30 % των μελών των διοικητικών συμβουλίων, ο αριθμός των γυναικών σε θέσεις προέδρων διοικητικών συμβουλίων ή διευθυντικών στελεχών (8,8 % και 8,5 %, αντίστοιχα) παραμένει χαμηλός.

Επίσης, το 2024, οι άνδρες εξακολούθησαν να υπερτερούν αριθμητικά των γυναικών στη λήψη αποφάσεων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Παρά το γεγονός ότι και τα τρία χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ διευθύνονταν από γυναίκες, σε σύγκριση με μόλις δύο το 2023, στα ¹⁶¹ διοικητικά συμβούλια των εν λόγω ιδρυμάτων εξακολουθούν να κυριαρχούν άνδρες, οι οποίοι καταλαμβάνουν το 84,7 % (79,7 % το 2023) των εδρών στα διοικητικά συμβούλια, πράγμα που σημαίνει ότι το ποσοστό των γυναικών μειώθηκε από 20,3 % το 2023 σε 15,3 % το 2024¹⁶².

Σε εθνικό επίπεδο, ο αριθμός των γυναικών σε βασικές θέσεις λήψης αποφάσεων (δηλαδή μέλη των υψηλότερων οργάνων λήψης αποφάσεων) στις κεντρικές τράπεζες αυξήθηκε σε 32 % σε σύγκριση με 29,3 % το 2023¹⁶³. Οι γυναίκες κατέχουν επίσης 36,2 % των θέσεων αναπληρωτή κυβερνήτη, σε σύγκριση με 37,5 % το 2023. ¹⁶⁴Σε εθνικό επίπεδο, υπάρχει ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων μεταξύ γυναικών και ανδρών στην κεντρική τράπεζα έξι μόνο κρατών μελών (Λιθουανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Ιταλία, Πορτογαλία και Ιρλανδία). Όταν εξετάζουμε τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών στα κράτη μέλη, η Ισπανία διόρισε γυναίκα διοικητή το 2024, ενώ οι υπόλοιποι 26 διοικητές παραμένουν άνδρες, όπως και το 2023¹⁶⁵.

161 Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Ιούλιος 2024. [Δείκτης: γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | επιχειρήσεις και χρηματοοικονομικά | χρηματοδότηση | ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα: πρόεδρος ή πρόεδρος.](#)

162 Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE. Τελευταία ενημέρωση: Ιούλιος 2024. [Δείκτης: Ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα: πρόεδροι και μέλη της βάσης δεδομένων | Gender Statisticsbase | Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων.](#)

163 Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE. Τελευταία ενημέρωση στις 6 Δεκεμβρίου 2024. [Δείκτης: γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | επιχειρήσεις και χρηματοοικονομικά | χρηματοδότηση | Κεντρικές τράπεζες: μέλη όλων των βασικών οργάνων λήψης αποφάσεων.](#)

164 Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE. Τελευταία ενημέρωση στις 6 Δεκεμβρίου 2024. [Δείκτης: γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | επιχειρήσεις και χρηματοοικονομικά | χρηματοδότηση | Κεντρικές τράπεζες: αναπληρωτές/αντικυβερνήτες.](#)

165 Πηγή: Βάση δεδομένων στατιστικών για τα φύλα του EIGE. Τελευταία ενημέρωση στις 6 Δεκεμβρίου 2024. [Δείκτης: γυναίκες στη λήψη αποφάσεων | επιχειρήσεις και χρηματοοικονομικά | χρηματοδότηση | Κεντρικές τράπεζες: κυβερνήτες.](#)

Επιπλέον, σύμφωνα με την έκθεση παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών της ΕΥ, το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων διευρύνεται για τα μη εκτελεστικά μέλη διοικητικών συμβουλίων στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών: Οι γυναίκες πληρώθηκαν κατά 36 % λιγότερο από τους άνδρες κατά μέσο όρο το 2023 στα διοικητικά συμβούλια των τραπεζών, των ασφαλιστών και των διαχειριστών περιουσιακών στοιχείων, σε σύγκριση με 31 % διαφορά το 2019. Οι γυναίκες πληρώνονται λιγότερο όταν υπηρετούν σε επιτροπές όπως ο λογιστικός έλεγχος και ο διορισμός. Οι γυναίκες πρόεδροι επιτροπών κερδίζουν τους μισούς άνδρες ομολόγους τους και τα μέλη των επιτροπών κατά 75 % λιγότερα. Εν τω μεταξύ, στις ΗΠΑ και τον Καναδά, το χάσμα μεταξύ των αμοιβών ανδρών και γυναικών στα διοικητικά συμβούλια μειώθηκε το 2023 από το 2019, στο 5 % από 7 %, σύμφωνα με την ΕΥ. Οι γυναίκες κέρδισαν επίσης σχεδόν όσο και οι άνδρες όταν διορίζονταν σε προέδρους ή μέλη επιτροπών στη Βόρεια Αμερική.

Οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται επίσης στην επιχειρηματικότητα, καθώς οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν μόνο το 32 % των αυτοαπασχολούμενων στην ΕΕ. Αποτελούν μόνο το 31 % των νεοφυών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης της βαθιάς τεχνολογίας. Για να στηρίξει τις γυναίκες που ηγούνται νεοφυών επιχειρήσεων βαθιάς τεχνολογίας, η κοινοπραξία Women TechEU δημοσίευσε δύο προσκλήσεις το 2024. ¹⁶⁶Κάθε επιλεγμένη νεοσύστατη επιχείρηση λαμβάνει επιχορήγηση ύψους 75,000 EUR. Το πρόγραμμα Women TechEU δρομολογήθηκε ως πιλοτικό πρόγραμμα το 2021 και έγινε μια ολοκληρωμένη πρωτοβουλία το 2022¹⁶⁷. Το πρόγραμμα υποστηρίζει τις ευρωπαϊκές νεοφυείς επιχειρήσεις βαθιάς τεχνολογίας για τουλάχιστον έξι μήνες κατά τη στιγμή της υποβολής, ιδρυθεί ή συνιδρυθεί από γυναίκες, κατέχοντας μια ανώτερη διοικητική θέση (αρχηγός εκτελεστικός διευθυντής, επικεφαλής τεχνολογίας, επικεφαλής επιστημονικός διευθυντής, ή ισοδύναμος). Εκτός από τις επιχορηγήσεις, οι γυναίκες ιδρυτές μπορούν επίσης να επωφεληθούν από την καθοδήγηση, την καθοδήγηση, τη δικτύωση και τη στοχευμένη κατάρτιση στο πλαίσιο του προγράμματος γυναικείας ηγεσίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (EIC)¹⁶⁸.

Για την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην καινοτομία στο πλαίσιο του ΕΣΚ, έχουν εφαρμοστεί διάφορα μέτρα σύμφωνα με τη δήλωση δημοσίευσης της επιτροπής ΕΣΚ σχετικά με το φύλο και τη διαφορετικότητα στο ΕΣΚ¹⁶⁹. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στην προώθηση ενός πιο πολυποίκιλου οικοσυστήματος καινοτομίας χωρίς αποκλεισμούς. Παρακολουθείται επίσης στενά η συμμετοχή γυναικών κύριων ερευνητών και συντονιστών σε έργα του ΕΣΚ, καθώς και κοινοπραξίες υπό την ηγεσία γυναικών σε μεταβατικό στάδιο. Το 2024, για τη στήριξη της ανάπτυξης γυναικών ιδρυτών σε νεοσύστατες επιχειρήσεις βαθιάς τεχνολογίας, το πρόγραμμα του EIC Women Leadership παρείχε ευκαιρίες κατάρτισης, καθοδήγησης και δικτύωσης για γυναίκες επιχειρηματίες και ερευνητές που αναζητούν ηγετικές θέσεις στις επιχειρήσεις.

Εκτός από τα μέτρα αυτά, το ΕΣΚ χρηματοδοτεί το GENDEX, ένα πιλοτικό έργο που ξεκίνησε το 2024 για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων σχετικά με το φύλο και την πολυμορφία σε ολόκληρο το οικοσύστημα καινοτομίας και για τη δημιουργία ενός δείκτη ισότητας των φύλων και της πολυμορφίας. ¹⁷⁰Το ΕΣΚ έχει δρομολογήσει μια δράση σύναψης συμβάσεων για το επενδυτικό

166 <https://womentecheuropa.eu/>

167 Το τμήμα «Ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας» του προγράμματος εργασίας «Ορίζων Ευρώπη» αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην προώθηση της ηγετικής θέσης των γυναικών και των ταλέντων στην καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της βαθιάς τεχνολογίας, στην οικοδόμηση δικαιότερων, χωρίς αποκλεισμούς και πιο ευημερούντων οικοσυστημάτων καινοτομίας στην ΕΕ.

168 https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/bas/eic-women-leadership-programme_en

169 https://eic.ec.europa.eu/document/download/8d2b88ac-2516-4f03-bc10-f3e5641ecdf1_en?filename=EIC_Gender_Diversity%20statement_June%202021.pdf

170 <https://eurogendex.org/>

χάσμα μεταξύ των φύλων, η οποία αποσκοπεί στη συλλογή, εναρμόνιση και ανταλλαγή δεδομένων πολυμορφίας σε ολόκληρο το οικοσύστημα καινοτομίας, μεταξύ άλλων σε επίπεδο ΕΣΚ και ΕΕ, καθώς και στον τομέα των επιχειρηματικών κεφαλαίων. Αυτό θα συμβάλει στην ανάπτυξη βασικών γραμμών, στην παρακολούθηση της προόδου και στην ενημέρωση των στοχευμένων δράσεων για την προώθηση της πολυμορφίας και της ένταξης στο οικοσύστημα καινοτομίας.

Επιπλέον, το 2024 προκηρύχθηκε πρόσκληση υποβολής αιτήσεων για το βραβείο της ΕΕ για τις γυναίκες που καινοτομούν. Το βραβείο αυτό τιμά τις γυναίκες επιχειρηματίες πίσω από τις πιο μεταβαλλόμενες καινοτομίες της Ευρώπης και θα απονεμίσει εννέα βραβεία σε τρεις κατηγορίες¹⁷¹. Το βραβείο απονέμεται σε γυναίκες των οποίων οι ανατρεπτικές καινοτομίες οδηγούν σε θετικές αλλαγές για τους ανθρώπους και τον πλανήτη.

Οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται επίσης σημαντικά στις επενδύσεις, με μόνο το 9 % των επενδυτών να είναι γυναίκες, σύμφωνα με την έκθεση She Figures 2024. Επιπλέον, οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, τόσο ως επιχειρηματίες όσο και ως επενδυτές. Παρά τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι νεοσύστατες επιχειρήσεις με επικεφαλής γυναίκες αποφέρουν ισχυρές αποδόσεις, μόνο ένα μέρος των επιχειρηματικών κεφαλαίων στην ΕΕ επενδύεται σε εταιρείες που ιδρύονται ή συνιδρύονται από γυναίκες.

Διαρθρωτικές προκαταλήψεις, επενδυτικά πρότυπα αποφυγής του κινδύνου και έλλειψη διαφορετικών φορέων λήψης αποφάσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα

τα ιδρύματα και οι εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου συμβάλλουν σε αυτό το επίμονο χάσμα. Το πρόγραμμα InvestEU εισήγαγε, για πρώτη φορά, κριτήρια φύλου που ισχύουν για τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς μετοχικού κεφαλαίου. Τα κριτήρια εστιάζουν στην ποικιλομορφία των φύλων στα επιχειρηματικά κεφάλαια και στα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια σε διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων (ανώτερα διοικητικά στελέχη, επενδυτικές επιτροπές). Τουλάχιστον το 25 % των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών που λαμβάνουν στήριξη από το InvestEU μέσω του ομίλου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (κύριος εταίρος υλοποίησης) πρέπει να συμμορφώνονται με τα κριτήρια φύλου¹⁷². Σύμφωνα με τα πρώτα αποτελέσματα της υλοποίησης, ο στόχος του 25 % έχει ήδη ξεπεραστεί.

Επιπλέον, ο συμβουλευτικός κόμβος InvestEU εξακολούθησε να παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με το φύλο, μεταξύ άλλων μέσω της ετήσιας διάσκεψης για την ενδυνάμωση των ιδίων κεφαλαίων για γυναίκες επενδυτές, ενός προγράμματος καθοδήγησης για τους διαχειριστές κεφαλαίων,¹⁷³ μιας πρόσφατα δρομολογηθείσας μελέτης για τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα από τράπεζες και άλλους δανειστές με επίκεντρο τις γυναίκες και τις επιχειρήσεις υπό την ηγεσία των γυναικών, και ενός προγράμματος κατάρτισης για τις τράπεζες σε θέματα φύλου, το οποίο θα δρομολογηθεί τον Μάρτιο του 2025.

Για να συμπληρώσει αυτές τις δράσεις, το 2024 η Επιτροπή εγκαινίασε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επενδυτών με συνείδηση του φύλου WomenINvestEU¹⁷⁴. Το δίκτυο συγκεντρώνει κορυφαίους παράγοντες από ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού επενδύσεων, με κοινό στόχο την αύξηση των επενδύσεων με επίκεντρο το φύλο, ώστε να δοθεί η δυνατότητα σε πολλές περισσότερες

171 https://eic.ec.europa.eu/eic-prizes/european-prize-women-innovators-powered-eic-eit_en

172 Στο πλαίσιο του InvestEU, ένα ταμείο θεωρείται ότι συμμορφώνεται με τα κριτήρια φύλου εάν πληροί τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες αρχές: η διοίκησή της αποτελείται από τουλάχιστον το ένα τρίτο των γυναικών εταίρων, η ανώτερη επενδυτική ομάδα προβλέπει τουλάχιστον το 40 % της γυναικείας εκπροσώπησης, ή τουλάχιστον το 40 % της γυναικείας εκπροσώπησης παρέχεται στην επιτροπή επενδύσεων.

173 <https://engage.eif.org/diversity-inclusion/mentorship>

174 <https://women-invest.ec.europa.eu/>

επιχειρήσεις υπό την ηγεσία των γυναικών να έχουν πρόσβαση σε επενδύσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το δίκτυο θα προσφέρει ευκαιρίες στα μέλη να σφυρηλατήσουν συνδέσεις και να εμπλακούν μεταξύ τους μέσω εκδηλώσεων δικτύωσης, καθώς και να δημιουργήσουν νέες οδούς για να εισέλθουν οι γυναίκες στον τομέα και να γίνουν υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων. Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, το WomenINvestEU θα έχει επίσης ως στόχο να εκπαιδεύσει και να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα οφέλη των επενδύσεων που εστιάζουν στο φύλο, με τη συμμετοχή βασικών παραγόντων από όλη την Ευρώπη στην προσπάθεια αντιμετώπισης της ανισότητας, ενώ παράλληλα θα προσλάβει και θα ενδυναμώσει περισσότερες γυναίκες ώστε να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στον χρηματοοικονομικό τομέα.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ

Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, δηλαδή στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Η στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 τονίζει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου ως βασικό εργαλείο για την προώθηση της δίκαιης ανακατανομής της εξουσίας, της επιρροής και των πόρων, καθώς και για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες, τους άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια σε όλη τους την πολυμορφία. Επιπλέον, διασφαλίζει επίσης ότι οι πολιτικές δεν ενισχύουν ακούσια τις υφιστάμενες ανισότητες μεταξύ των φύλων.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2024, η Επιτροπή εξακολούθησε να ενσωματώνει την ισότητα των φύλων σε όλους τους τομείς πολιτικής της ΕΕ, όπως η υγεία, η έρευνα και η καινοτομία και η εκπαίδευση. Η γραμματεία της ειδικής ομάδας της Επιτροπής για την ισότητα¹⁷⁵ συνέχισε να στηρίζει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, στο πλαίσιο της ευρύτερης ενσωμάτωσης της διάστασης της ισότητας, αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, παρέχοντας σχετική κατάρτιση και διευκολύνοντας το έργο των συντονιστών ισότητας. Οι εν λόγω συντονιστές ισότητας, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε κάθε Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) ή υπηρεσία της Επιτροπής, καθώς και στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, επικεντρώθηκαν στην ενσωμάτωση ζητημάτων ισότητας στις πρωτοβουλίες πολιτικής της Επιτροπής και στην εσωτερική τους λειτουργία, σύμφωνα με τα προγράμματα εργασίας τους για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας.

Ισότητα των φύλων σε διάφορους τομείς πολιτικής της ΕΕ

Μία από τις πιο πιεστικές ανησυχίες για την κοινωνία τα επόμενα χρόνια θα είναι η εξεύρεση ενός τρόπου για τη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής. Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση σχετικά με τη διαχείριση των κλιματικών κινδύνων — προστασία των ανθρώπων και της ευημερίας, «οι κλιματικοί κίνδυνοι γίνονται ιδιαίτερα αισθητοί από τα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση λόγω μιας σειράς κοινωνικοοικονομικών παραγόντων, όπως το εισόδημα, το φύλο, η ηλικία, η αναπηρία, η υγεία και ο κοινωνικός αποκλεισμός (ιδιαίτερα που επηρεάζουν τους μετανάστες, τις εθνοτικές μειονότητες και τους αυτόχθονες πληθυσμούς). Τα προϋπάρχοντα μειονεκτήματα μειώνουν την ικανότητα ανάκαμψης από κλιματικές καταστροφές»¹⁷⁶.

Τον Οκτώβριο του 2024, το EIGE δημοσίευσε έκθεση στην οποία παρουσιάζονται 12 ορθές πρακτικές για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας¹⁷⁷. Ενώ οι εν λόγω ορθές πρακτικές καταδεικνύουν ότι η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου εφαρμόζεται σε διάφορους τομείς πολιτικής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η έκθεση επισημαίνει ότι απαιτείται περαιτέρω βελτίωση τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών για την αποτελεσματική ενσωμάτωση των στρατηγικών ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου και τη χρήση των σχετικών εργαλείων.

Στο πλαίσιο του έργου GREENA, το¹⁷⁸ EIGE ανέπτυξε βήμα προς βήμα εργαλειοθήκη για τη διενέργεια αξιολόγησης της προόδου για την επίτευξη των σχετικών με την ισότητα των φύλων

175 Βλ. την [ειδική ομάδα για την ισότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)

176 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Διαχείριση των κλιματικών κινδύνων — προστασία των ανθρώπων και της ευημερίας, COM(2024)91 τελικό.

177 https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/good-practices-gender-mainstreaming-european-green-deal-towards-more-gender-equal-and-greener-europe?language_content_entity=en

178 Το έργο GREENA αναπτύσσει προσεγγίσεις και πρακτικά εργαλεία για την ταυτόχρονη ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών θεμάτων σε θέματα ισότητας των φύλων στις αξιολογήσεις.

στόχων που σχετίζονται με τη διάσταση του φύλου, οι οποίοι καθορίζονται σε πολιτικές, προγράμματα και έργα για ένα περιβαλλοντικό και βιώσιμο μέλλον για όλους¹⁷⁹. Η εργαλειοθήκη περιλαμβάνει παραδείγματα από τέσσερις τομείς πολιτικής — τις μεταφορές, την ενέργεια, τη γεωργία και την κυκλική οικονομία — και συμβάλλει στον εντοπισμό των επιπτώσεων των περιβαλλοντικών ζητημάτων ως προς το φύλο.

Η σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC) δίνει τη δέουσα προσοχή στη συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στη δράση για το κλίμα. Το 2024, τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προετοίμασαν από κοινού υποβολή για την τελική επισκόπηση της προόδου της UNFCCC όσον αφορά την υλοποίηση των δράσεων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων (GAP) 2019-2024 και για τις μελλοντικές εργασίες που πρέπει να αναληφθούν ως προς το φύλο και την κλιματική αλλαγή. Στο πλαίσιο του συμφωνηθέντος GAP, τα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας του Παρισιού συμφώνησαν να καθορίσουν στόχους και δράσεις σε πέντε τομείς προτεραιότητας που αποσκοπούν: I) να προωθήσει τη γνώση και την κατανόηση της δράσης για το κλίμα που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου· II) συνεκτική ενσωμάτωση αυτών των στόχων και δράσεων στην UNFCCC και στις εργασίες των μερών, της γραμματείας, των φορέων των Ηνωμένων Εθνών και όλων των ενδιαφερόμενων μερών σε όλα τα επίπεδα· και iii) διασφάλιση της πλήρους, ισότιμης και ουσιαστικής συμμετοχής των γυναικών στη διαδικασία της UNFCCC.

Η «Ενίσχυση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα» (WomenInClimate) είναι ένα διακρατικό έργο που χρηματοδοτείται από την πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τη συμμετοχή και τη συμμετοχή των πολιτών του CERV, με ¹⁸⁰ επικεφαλής το Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών. Το έργο ξεκίνησε το 2024. Στόχος του είναι να μεταφέρει τα μηνύματα των γυναικών και να προτείνει λύσεις χωρίς αποκλεισμούς στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων, καθώς και να παρέχει στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων ολοκληρωμένες πληροφορίες και δεδομένα για τη διαμόρφωση αποτελεσματικών πολιτικών για το κλίμα που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου. Συμμετέχει οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε 6 κράτη μέλη της ΕΕ: Κάτω Χώρες, Βουλγαρία, Ρουμανία, Τσεχία, Πορτογαλία και Φινλανδία.

Σύμφωνα με μελέτη που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2024 με θέμα «Ισορροπία των φύλων στον τομέα της Ε & Κ για τη βελτίωση του ρόλου των γυναικών στην ενεργειακή μετάβαση», ¹⁸¹ οι γυναίκες αποτελούν μόνο το 25 % του εργατικού δυναμικού του ενεργειακού τομέα της ΕΕ και το 22 % των ρόλων έρευνας και καινοτομίας. Για να επιτευχθεί ελάχιστη ισορροπία μεταξύ των φύλων έως το 2050, η έκθεση εκτιμά ότι απαιτούνται 200,000 περισσότερες γυναίκες στον τομέα της ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, ο τομέας της ενέργειας δίνει επίσης όλο και μεγαλύτερη προσοχή στην ισότητα. Το 2024, 11 νέα μέλη προσχώρησαν στην πλατφόρμα ισότητας για τον ενεργειακό τομέα, ανεβάζοντας το σύνολο των μελών σε 39 μέλη. Η πλατφόρμα, που εγκαινιάστηκε το 2021 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι ένας χώρος για τους ενδιαφερόμενους φορείς στον τομέα της ενέργειας να δικτυωθούν και να ανταλλάξουν ορθές πρακτικές για την προώθηση της ισότητας, της πολυμορφίας και της ένταξης στις δραστηριότητές τους — τελικά για την προώθηση της κοινωνικής αλλαγής μέσω του χώρου εργασίας. Οι συνεδριάσεις της πλατφόρμας το 2024 κάλυψαν τα θέματα σχετικά με τον τρόπο στήριξης των γυναικών ώστε να καταστούν βιώσιμες επιχειρήσεις ενέργειας και ενδοεπιχειρηματίες, καθώς και τον τρόπο χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης (TN) στον τομέα της ενέργειας με υπεύθυνο και αμερόληπτο τρόπο¹⁸². Οι

179 <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-responsive-evaluation-greena>

180 <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2023-citizens-civ>

181 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/feac18b5-dd44-11ee-b9d9-01aa75ed71a1/language-en>

182 https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/equality-platform-energy-sector/news-and-events_en

οργανώσεις-μέλη, οι οποίες εδρεύουν σε 13 διαφορετικά κράτη μέλη, προτείνουν πρακτικά μέτρα πολυμορφίας και ένταξης και υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή τους. Τέλος, κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Βιώσιμης Ενέργειας (EUSEW), το βραβείο EUSEW Women in Energy Award κέρδισε η Rita Gomes, η οποία έχει επαναπροσδιορίσει τις ηλιακές λύσεις στην Πορτογαλία¹⁸³. Το βραβείο «Γυναίκες στην ενέργεια» της EUSEW αναγνωρίζει τις γυναίκες που ηγούνται εξαιρετικών δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην προώθηση της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια στην Ευρώπη. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις προσπάθειες για την προώθηση του θεματολογίου για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και τη στήριξη της ισότητας και των ίσων ευκαιριών στον τομέα της ενέργειας.

Στις 21-22 Φεβρουαρίου 2024, οι Κάτω Χώρες και η Σλοβενία συνδιοργάνωσαν στη Χάγη σεμινάριο σχετικά με τις συνέργειες μεταξύ της ισότητας των φύλων και της δράσης για το κλίμα. Το σεμινάριο εξέτασε τρόπους για την επίτευξη μιας μετασχηματιστικής προσέγγισης για τη διασφάλιση ενός πράσινου και ισότιμου μεταξού των φύλων μέλλοντος. Οι συζητήσεις κάλυψαν διάφορα βασικά θέματα ισότητας των φύλων, ιδίως τη σημασία των δεδομένων ανά φύλο και των διατομεακών δεδομένων, την ενίσχυση του ρόλου των γυναικών στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) και τις θέσεις εργασίας, και την προώθηση της ηγετικής θέσης των γυναικών στη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης με ισότητα των φύλων¹⁸⁴.

Στον τομέα της μετανάστευσης, μία από τις σημαντικότερες εξελίξεις είναι το σύμφωνο της ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο, το οποίο αποτελείται από 10 νομικές πράξεις, και εγκρίθηκε τον Μάιο του 2024¹⁸⁵. Από κοινού, το σύνολο των μεταρρυθμίσεων δημιούργησε μια νέα νομική βάση για έναν δικαιότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο διαχείρισης της μετανάστευσης, προστατεύοντας παράλληλα τα θεμελιώδη δικαιώματα των αιτούντων άσυλο και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Όσον αφορά τη διάσταση του φύλου, το Σύμφωνο απαιτεί να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες των ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των κοριτσιών. Προβλέπει προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων ασύλου και κατά την παροχή συνθηκών υποδοχής, όπως η στέγαση ή η υγειονομική περίθαλψη. Επιπλέον, το Σύμφωνο διασφαλίζει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια που αντιμετωπίζουν έμφυλη βία, όπως η σεξουαλική βία, η εμπορία ανθρώπων και ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, αναγνωρίζονται ως ιδιαίτερα ευάλωτες και λαμβάνουν την αναγκαία φροντίδα.

Τον Αύγουστο του 2024, η εταιρεία δημόσιας διέλευσης της Πράγας, σε συνεργασία με τη μη κυβερνητική οργάνωση Konsent και το Γραφείο της κυβέρνησης της Τσεχίας, ξεκίνησε εκστρατεία ευαισθητοποίησης του κοινού με τίτλο «Η παρενόχληση δεν ανήκει στις δημόσιες συγκοινωνίες. Ή σπουδήποτε αλλού»¹⁸⁶. Η πρωτοβουλία αποσκοπούσε στη μείωση της παρενόχλησης με την εκπαίδευση των επιβατών σχετικά με τον τρόπο αναγνώρισης της συμπεριφοράς που ισοδυναμεί με παρενόχληση και την ενθάρρυνσή τους να παρέμβουν εάν λάβουν γνώση αυτής της συμπεριφοράς. Οι αφίσες της εκστρατείας τοποθετήθηκαν σε 150 τοποθεσίες σε όλη την Πράγα,

183 https://sustainable-energy-week.ec.europa.eu/awards/eusew-2024-awards-winners_en#:~:text=Rita%20Gomes%20won%20the%20award,clean%20energy%20transition%20in%20Europe

184 https://commission.europa.eu/publications/eu-mutual-learning-programme-gender-equality-synergies-between-gender-equality-and-climate-action_en

185 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en

186 <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/tz-rada-vlady-pro-rovnost-zen-a-muzu-podporila-a-doporucila-kampan-proti-sexualnimu-obtezovani-v-doprave-dalsim-uzemnim-samospravnym-celkum-215750/>

συμπεριλαμβανομένων στάσεων λεωφορείων καθώς και λεωφορείων και τραμ. Οι εκθέσεις δείχνουν ότι το ένα πέμπτο του πληθυσμού της Τσεχίας έχει δει την εκστρατεία, με το 66 % να τη θεωρεί χρήσιμη (79 % των γυναικών και 52 % των ανδρών). Δεδομένης της επιτυχίας του, το Κυβερνητικό Συμβούλιο για την Ισότητα των Φύλων ενέκρινε την εκστρατεία και συνέστησε από άλλες τοπικές αρχές να την εγκρίνουν για την καταπολέμηση της παρενόχλησης σε άλλες πόλεις της Τσεχίας.

Στον τομέα των μεταφορών, η Επιτροπή κατάρτισε και δημοσίευσε το 2024 εγχειρίδιο για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας στις μεταφορές¹⁸⁷. Το εγχειρίδιο θα πρέπει να βοηθήσει τόσο το προσωπικό όσο και τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη να ενσωματώσουν την ισότητα στη χάραξη πολιτικής μεταφορών. Η Επιτροπή εξακολούθησε να στηρίζει τις δραστηριότητες του ευρωπαϊκού δικτύου πρεσβευτών για το #DiversityInTransport, για την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την προώθηση της αλλαγής σε τοπικό και εταιρικό επίπεδο. Η Επιτροπή εξακολούθησε επίσης να στηρίζει την «Γυναίκες στις μεταφορές — Πλατφόρμα της ΕΕ για αλλαγή», η οποία φέρνει σε επαφή τα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα των μεταφορών που έχουν δεσμευτεί να αυξήσουν την απασχόληση των γυναικών στον τομέα των μεταφορών και διευκολύνει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών¹⁸⁸. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποτελούν μέρος της στρατηγικής για τη βιώσιμη¹⁸⁹ και έξυπνη κινητικότητα και αποσκοπούν στην αύξηση της ελκυστικότητας του τομέα των μεταφορών και στην αντιμετώπιση των ελλείψεων προσωπικού σε έναν τομέα που γηράσκει ελάχιστα.

Οι πρόσφατες εξελίξεις στον τομέα της υγείας που σχετίζονται με την πρόοδο των ψηφιακών δεδομένων υγείας και τις τεχνολογίες αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και οι τεχνολογίες υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων, μπορούν να στηρίξουν καλύτερους μηχανισμούς ελέγχου και τυποποίησης των καθηκόντων, αλλά πρέπει να σχεδιάζονται κατάλληλα ώστε να αποφεύγονται πιθανές μεροληψία. Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Απεικόνισης του Καρκίνου¹⁹⁰ δημιουργήθηκε το 2022 για να αναπτύξει έναν «άτλαντα» εικόνων που σχετίζονται με τον καρκίνο και να καταστήσει τις ανώνυμες εικόνες προσβάσιμες σε νοσοκομεία, ερευνητές και φορείς καινοτομίας. Το 2024 σημείωσε μεγάλη επιτυχία: ο ακρογωνιαίος λίθος της πρωτοβουλίας, η ομόσπονδη ευρωπαϊκή υποδομή για τα δεδομένα εικόνων για τον καρκίνο, που αναπτύχθηκε από το έργο της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Εικόνων για τον Καρκίνο, παρέδωσε την πρώτη έκδοση μιας ψηφιακής υποδομής τον Σεπτέμβριο του 2024. Από τον Νοέμβριο του 2024, ο κατάλογος ήταν γεμάτος με 47 σύνολα δεδομένων με συνολικά πάνω από 35000 άτομα.

Το 2024 δρομολογήθηκαν πιλοτικές μελέτες για διάφορα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα που συμβάλλουν στην εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τον προσυμπτωματικό έλεγχο του καρκίνου¹⁹¹. Το έργο SOLACE (ενίσχυση του προσυμπτωματικού ελέγχου του καρκίνου του πνεύμονα στην Ευρώπη¹⁹²) πραγματοποίησε πιλοτική μελέτη για τη βελτίωση της συμμετοχής των γυναικών σε προγράμματα προσυμπτωματικού ελέγχου του καρκίνου του πνεύμονα, καθώς υποεκπροσωπούνται στις περισσότερες κλινικές δοκιμές¹⁹³. Ειδικό υλικό ευαισθητοποίησης που

187 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e8600d42-31e7-11ef-a61b-01aa75ed71a1/language-en>

188 https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/social-issues-equality-and-attractiveness-transport-sector/equality/women-transport-eu-platform-change_en

189 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=CELEX:52020DC0789>

190 <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cancer-imaging>

191 Σύσταση του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 2022, για την ενίσχυση της πρόληψης μέσω του έγκαιρου εντοπισμού: Μια νέα προσέγγιση της ΕΕ για τον προσυμπτωματικό έλεγχο του καρκίνου που αντικαθιστά τη σύσταση 2003/878/ΕΚ 2022/С 473/01 του Συμβουλίου, ΕΕ С 473 της 13.12.2022, σ. 1.

192 https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/cancer/europes-beating-cancer-plan-eu4health-financed-projects/projects/solace_en

193 <https://europeanlung.org/solace/2024/08/23/updates-from-solace-pilots/>

απευθύνεται στις γυναίκες και επισημαίνει ότι ο καρκίνος του πνεύμονα είναι η κύρια αιτία θανάτων από καρκίνο για τις γυναίκες, διανεμήθηκε στις πιλοτικές εγκαταστάσεις μελετών σε 10 κράτη μέλη της ΕΕ καθ' όλη τη διάρκεια του 2024.

Το έργο EUCanScreen, το οποίο υλοποιεί προγράμματα προσυμπτωματικού ελέγχου του καρκίνου, δρομολογήθηκε τον Ιούνιο του 2024 σε 29 χώρες και θα διαρκέσει τέσσερα έτη¹⁹⁴. Ένας σημαντικός άξονας εργασίας του έργου θα εξετάσει τα ατομικά και συστημικά εμπόδια στον προσυμπτωματικό έλεγχο του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας και του καρκίνου του μαστού.

Στις 21 Ιουνίου 2024, το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση του Συμβουλίου για τους καρκίνους που προλαμβάνονται με εμβολιασμό¹⁹⁵ με βάση την πρόταση της Επιτροπής του Ιανουαρίου 2024. Η σύσταση έχει ως στόχο να βοηθήσει τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την υιοθέτηση του εμβολιασμού κατά των ιών των ανθρώπινων θηλωμάτων τόσο από τα κορίτσια όσο και από τα αγόρια.

194 https://hadea.ec.europa.eu/news/three-new-eu4health-joint-actions-fields-cancer-mental-health-and-medical-ionising-radiations-2024-08-09_en

195 Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 2024, για τους καρκίνους που προλαμβάνονται με εμβολιασμό (C/2024/4259).

Στη Σουηδία, 10 κυβερνητικές υπηρεσίες υπό την ηγεσία της Υπηρεσίας Δημόσιας Υγείας της Σουηδίας, συμπεριλαμβανομένου του Εθνικού Συμβουλίου Υγείας και Πρόνοιας, της Σουηδικής Υπηρεσίας Νεολαίας και Κοινωνίας των Πολιτών και της Σουηδικής Υπηρεσίας Μετανάστευσης, έχουν συστήσει κοινή επιτροπή με αποστολή την αντιστάθμιση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας στον πληθυσμό. Έχουν ανατεθεί να ενισχύσουν και να προωθήσουν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα συναφή δικαιώματα, εστιάζοντας σε γεωγραφικές περιοχές με κακές κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και υψηλή επικράτηση, για παράδειγμα, περιορισμών στη σεξουαλικότητα των ατόμων ή του δικαιώματος ελεύθερης επιλογής του συντρόφου τους. Το έργο διαρκεί από το 2024 έως το 2027 και κοστίζει περίπου 31 εκατ. SEK¹⁹⁶.

Στον τομέα του αθλητισμού, τα αποτελέσματα από το «All In Plus»: Το κοινό σχέδιο ΕΕ-Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση της ευρύτερης ισότητας των φύλων στον αθλητισμό αναδεικνύει τόσο την πρόοδο όσο και τις επίμονες ανισότητες όσον αφορά την ισότητα των φύλων στον ευρωπαϊκό αθλητισμό. Η έκθεση βασίζεται σε δεδομένα που συγκεντρώθηκαν σε 21 δικαιοδοσίες και παρέχει μια ολοκληρωμένη ανάλυση της ισότητας των φύλων σε έξι βασικούς τομείς¹⁹⁷.

Εγκρίθηκε το νέο πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ για τον αθλητισμό για την περίοδο 2024-2027, το ¹⁹⁸ οποίο περιλαμβάνει ως τομείς προτεραιότητας το «ασφαλές περιβάλλον στον αθλητισμό» και την «ισότητα των φύλων». ¹⁹⁹Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2024, το φόρουμ της ΕΕ για τον αθλητισμό διοργάνωσε συνεδρίαση με γυναίκες αθλητές με θέμα την ισότητα των φύλων. Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ, το βραβείο #BeEqual παραδόθηκε στο Idrætsforbund της Δανίας για ένα έργο που στοχεύει να συμπεριλάβει κορίτσια με καταγωγή από εθνοτικές μειονότητες και να τους δώσει τη δυνατότητα να ενταχθούν σε αθλητικούς συλλόγους²⁰⁰. Επιπλέον, οι προσπάθειες αυτές συμπληρώθηκαν από έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ, όπως το έργο «SUPPORTER» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»²⁰¹. Με προϋπολογισμό 1 εκατ. ευρώ, το έργο αυτό στηρίζει οκτώ ιδρύματα αθλητικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη για την ανάπτυξη των δικών τους διατομεακών, καινοτόμων, συμπεριληπτικών και αποτελεσματικών σχεδίων για την ισότητα των φύλων, με ρητή αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης. Έχει προσφέρει πολλά προγράμματα κατάρτισης, τα οποία εξακολουθούν να είναι προσβάσιμα στο διαδίκτυο, σχετικά με τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων σχετικά με τη βία με βάση το φύλο στον αθλητισμό, την επικοινωνία χωρίς αποκλεισμούς, καθώς και τις δυνατότητες του αθλητισμού να κάνει τη διαφορά στη βία με βάση το φύλο στον τομέα της αθλητικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης²⁰².

Στη Γαλλία, το κρατικό σήμα «Terrain d'égalité» («Λόγοι ισότητας») αποσκοπεί στην προώθηση της ισότητας των φύλων και στην πρόληψη και καταπολέμηση των διακρίσεων και της έμφυλης βίας στον αθλητισμό. Με στόχο τις μεγάλες διεθνείς αθλητικές εκδηλώσεις στη Γαλλία, το σήμα απονέμεται με βάση κριτήρια όπως ο διορισμός παραπομπών ισότητας και η δημιουργία ανοικτής τηλεφωνικής γραμμής για την έμφυλη βία. Ένα ειδικό πακέτο για την πρόληψη της έμφυλης βίας τέθηκε στη διάθεση όλων των διοργανωτών αθλητικών εκδηλώσεων. Το 2024, το σήμα «Terrain d'Égalité» απονεμήθηκε στην οργανωτική επιτροπή των Θερινών Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων του 2024 στο Παρίσι.

196 <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/10/satsning-for-att-starka-sexuell-och-reproduktiv-halsa-och-rattigheter-med-fokus-pa-att-na-ut-i-omraden-dar-utanforskapet-ar-stort/>

197 ΠΟΡΟΙ — ΟΛΟΙ ΣΕ: Προς την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στον αθλητισμό

198 <https://sport.ec.europa.eu/news/adoption-of-new-eu-work-plan-for-sport-2024-2027>

199 Υπό Ι: «Ακεραιότητα και αξίες στον αθλητισμό».

200 <https://sport.ec.europa.eu/news/meet-the-winners-of-the-beinclusive-eu-sport-awards-2023>

201 <https://cordis.europa.eu/project/id/101094529>

202 <https://www.supporter-project.eu/capacity-building-gender-equality/>

Ο ευρωπαϊκός διαστημικός τομέας βρίσκεται σε ανοδική πορεία προς την ισότητα των φύλων, αλλά αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις όσον αφορά το εργατικό δυναμικό. Μια ολοκληρωμένη ανάλυση διαπίστωσε ότι ο κλάδος γηράσκει, ανδροκρατείται και αντιμετωπίζει ένα κρίσιμο χάσμα μεταξύ των σκληρών και μη τεχνικών δεξιοτήτων που παρέχονται από τα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών και των δεξιοτήτων που χρειάζεται ο τομέας²⁰³.

Στις 7 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση πολιτικής με τίτλο «Μεταβατική πορεία για το αεροδιαστημικό οικοσύστημα»²⁰⁴. Οι 53 δράσεις που προσδιόρισε η έκθεση προς εφαρμογή, επτά επικεντρώνονται ειδικά στη διασφάλιση της δικαιοσύνης, της πολυμορφίας και της ένταξης στον αεροδιαστημικό τομέα, μεταξύ άλλων μέσω στοχευμένης εκπαίδευσης από τα πρώτα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας²⁰⁵.

Εξακολουθούν επίσης να υπάρχουν διαρθρωτικά εμπόδια στην ισότητα των φύλων στην έρευνα και την καινοτομία (Ε & Κ). Το 2024, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» της Επιτροπής συνέχισε να επιβάλλει την απαίτηση οι αιτούντες από όλους τους δημόσιους φορείς και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να διαθέτουν σχέδιο για την ισότητα των φύλων (GEP) προκειμένου να είναι επιλέξιμοι για χρηματοδότηση²⁰⁶.

Σύμφωνα με τη μελέτη «Αντίκτυπος των σχεδίων για την ισότητα των φύλων σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας»,²⁰⁷ που δημοσιεύθηκε από την Επιτροπή το 2024, η εισαγωγή του κριτηρίου επιλεξιμότητας του ΚΟΔ στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και οι εξελίξεις πολιτικής σε εθνικό επίπεδο οδήγησαν σε σημαντικά αυξημένο αριθμό θεσμικών οργάνων που υιοθετούν ολοκληρωμένες πολιτικές για την ισότητα των φύλων ή που έχουν δημιουργήσει ή επικαιροποιήσει τα σχέδιά τους²⁰⁸. Ορισμένοι ιδιωτικοί οργανισμοί έχουν ακόμη εφαρμόσει εθελοντικά ΚΟΔ. Το κριτήριο επιλεξιμότητας του ΚΟΔ στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» παρείχε επίσης σαφή ορισμό του τι αναμένεται από ένα ΚΟΔ, συνέβαλε στον συντονισμό των προσπαθειών μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και διευκόλυνε την αμοιβαία μάθηση. Αυτό έχει προωθήσει ένα ερευνητικό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς και έχει συμβάλει στον γενικό στόχο της ισότητας των φύλων στην Ε & Κ. Ένα βασικό δίδαγμα που αντλήθηκε είναι η σημασία της συνεχούς παρακολούθησης και αξιολόγησης των ΚΟΔ, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή τους και η επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων τους. Επίσης, πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι τα ΚΟΔ είναι χωρίς αποκλεισμούς και λαμβάνουν υπόψη πιθανές διατομεακές δυνατότητες.

Στις 15 Μαΐου 2024, τρεις νέοι ακαδημαϊκοί και ερευνητικοί οργανισμοί που πέτυχαν εξαιρετικά αποτελέσματα μέσω της εφαρμογής των ΚΕΠ τους²⁰⁹ έλαβαν τα βραβεία της ΕΕ για τους Πρωταθλητές Ισότητας των Φύλων. Αυτοί οι νέοι νικητές συμμετέχουν σε μια κοινότητα πρωταθλητών που εμπνέουν άλλους ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς οργανισμούς να γίνουν οι ίδιοι πρωταθλητές της ισότητας των φύλων και να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σχετικά με τη σημασία της αντιμετώπισης της ισότητας των φύλων σε ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς οργανισμούς μέσω

203 ΟΟΣΑ (2023), *The Space Economy in Figures: Απάντηση στις παγκόσμιες προκλήσεις*, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι.

204 https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/b0ae5705-0e5f-4c4a-bbbb-26a79f32a104_en?filename=Transition%20Pathway%20%20Aerospace%20Ecosystem%20%20EN.pdf

205 Βλέπε, για παράδειγμα, τη δράση 53 της μεταβατικής οδού.

206 Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το κριτήριο επιλεξιμότητας στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/democracy-and-rights/gender-equality-research-and-innovation_en#gender-equality-plans-as-an-eligibility-criterion-in-horizon-europe.

207 [Αντίκτυπος των σχεδίων για την ισότητα των φύλων σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.](#)

208 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ab4a0e8-749d-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-en>

209 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/new-winners-announced-eu-gender-equality-champions-research-and-innovation-2024-05-15_en

θεσμικών αλλαγών. Η εφαρμογή ΚΟΔ χωρίς αποκλεισμούς ενισχύθηκε περαιτέρω από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη WIDERA», το οποίο προκήρυξε πρόσκληση υποβολής προτάσεων με τίτλο «Στήριξη της εφαρμογής σχεδίων για την ισότητα των φύλων χωρίς αποκλεισμούς», με αποτέλεσμα τη χρηματοδότηση έργων, συμπεριλαμβανομένων των ²¹⁰ GEPINC, ²¹¹ INCLUDE και SEE-ERA²¹².

Ομάδα 2 του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»: Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς» περιλάμβανε πρόσκληση υποβολής προτάσεων με θέμα «Οι ρόλοι των φύλων σε εξτρεμιστικά κινήματα και ο αντίκτυπός τους στη δημοκρατία», η οποία χρηματοδότησε τρία έργα — EMMELO, MEN4DEM & ²¹³ ²¹⁴ YOU-DARE — ²¹⁵ με συνολικό προϋπολογισμό 8,6 εκατ. ευρώ. Τα έργα αυτά θα συμβάλουν στην ανάπτυξη τεκμηριωμένων γνώσεων και καινοτόμων προσεγγίσεων για την αντιμετώπιση της ανόδου των εξτρεμιστικών, ταυτιστικών και εθνικιστικών κινήματων, με έμφαση στην οικοδόμηση και τον αντίκτυπο των ρόλων των φύλων σε αυτά τα κινήματα. Έχουν χρηματοδοτηθεί πρόσθετα έργα για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών ανισοτήτων μέσω διατομεακής προσέγγισης, για παράδειγμα έρευνα σχετικά με τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της μοναξιάς. Στο πλαίσιο της ομάδας 3, προκηρύχθηκε πρόσκληση για χρηματοδότηση για τη ριζοσπαστικοποίηση και το φύλο με προϋπολογισμό 3 εκατ. ευρώ. Τέλος, τέσσερα έργα για τη διατομεακότητα και την ισότητα στους διαβουλευτικούς και συμμετοχικούς δημοκρατικούς χώρους, συνολικού ύψους 9,5 εκατ. EUR, ξεκίνησαν τις δραστηριότητές τους το 2024: Inspire²¹⁶, idem²¹⁷, EU- ²¹⁸ CIEMBLY και SINCRONY²¹⁹. Τα έργα αυτά θα συμβάλουν στην αναζωογόνηση της δημοκρατίας και στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών μέσω του σχεδιασμού και της πιλοτικής εφαρμογής δημοκρατικών καινοτομιών, όπου η υπέρβαση της συσσώρευσης και της διασταύρωσης των διακρίσεων ή του στιγματισμού αποτελεί βασικό μέρος της διαδικασίας.

Όσον αφορά την απαίτηση στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» να ενσωματωθεί η διάσταση του φύλου στις εργασίες έρευνας και καινοτομίας, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι το 81 % των προτάσεων E & K εξετάζει τώρα τη διάσταση του φύλου. Σημειώθηκε επίσης αύξηση όσον αφορά τον στόχο της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ιδίως για τις γυναίκες σε βασικούς ρόλους: Το 43,5 % των μελών των ομάδων εμπειρογνομόνων είναι γυναίκες (από 42 % στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020») και το 48,7 % στις συμβουλευτικές ομάδες (από 43 %). Επίσης, το ποσοστό των κοινοπραξιών υπό την ηγεσία γυναικών αυξήθηκε από 23 % σε 31 %.

Όσον αφορά την ισότητα των φύλων στην ΤΝ, τέσσερα έργα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» με την πρόσκληση «Αντιμετώπιση του φύλου, της φυλής και άλλων προκαταλήψεων στην ΤΝ (RIA)» συνέχισαν να σημειώνουν σημαντικά βήματα το 2024 όσον αφορά τον εντοπισμό και τον μετριασμό των προκαταλήψεων στα συστήματα ΤΝ. Για παράδειγμα,

210 <https://cordis.europa.eu/project/id/101187961>

211 <https://cordis.europa.eu/project/id/101188452>

212 <https://cordis.europa.eu/project/id/101188467>

213 <https://cordis.europa.eu/project/id/101177204>

214 <https://cordis.europa.eu/project/id/101177356>

215 <https://cordis.europa.eu/project/id/101178147>

216 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132292>

217 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132431>

218 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132694>

219 <https://cordis.europa.eu/project/id/101132459>

το έργο FINDHR,²²⁰ το μαμούθ,²²¹ το έργο BIAS²²² και η AEQUITAS²²³ δημιούργησαν το AI Fairness Cluster, αποστολή²²⁴ του οποίου είναι να ενισχύσει την εμπιστοσύνη στα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, της χρηματοδότησης, των ανθρώπινων πόρων και της εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό, διοργάνωσαν διάφορα εργαστήρια κατά τη διάρκεια του 2024, συμπεριλαμβανομένης της εναρκτήριας διάσκεψης της ομάδας δικαιοσύνης στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης και ενός εργαστηρίου σχετικά με τις προκαταλήψεις στον τομέα της ΤΝ. Επιπλέον, τρία έργα στο πλαίσιο του θέματος «Φύλο και κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική χειραφέτηση»²²⁵ εργάζονται για την αντιμετώπιση των έμφυλων στερεοτύπων και την προώθηση της χειραφέτησης των γυναικών σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του ενεργειακού τομέα, της μετανάστευσης και των δημόσιων θεσμών²²⁶.

Ο ευρωπαϊκός νόμος για την τεχνητή νοημοσύνη (πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη) τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο του 2024. Ο νόμος²²⁷ αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την υγεία, την

220 <https://findhr.unipi.it/>. Το έργο έχει αναπτύξει νέες μεθοδολογίες για τον προσδιορισμό των κινδύνων διακρίσεων και την παραγωγή λιγότερο μεροληπτικών αποτελεσμάτων. Το FINDHR έχει δημιουργήσει με επιτυχία εργαλεία και κατευθυντήριες γραμμές για την τεχνητή νοημοσύνη που λαμβάνει γνώση της δικαιοσύνης στις προσλήψεις. Το έργο έχει επίσης παράσχει εκτεταμένη κατάρτιση σε επαγγελματίες ανθρώπινου δυναμικού και προγραμματιστές σχετικά με την αλγοριθμική δικαιοσύνη.

221 <https://mammoth-ai.eu/> αναπτύσσει τυποποιημένες λύσεις τεχνητής νοημοσύνης για την αντιμετώπιση των προκαταλήψεων σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης συστημάτων ΤΝ. Το έργο διαθέτει προηγμένες τεχνολογίες για την αξιολόγηση και τον μετριασμό των προκαταλήψεων σε πολυτροπικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων κειμένων, εικόνων και δικτύων.

222 <https://www.biasproject.eu/> αναπτύσσει τυποποιημένες λύσεις τεχνητής νοημοσύνης για την αντιμετώπιση των προκαταλήψεων σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης συστημάτων ΤΝ. Το έργο διαθέτει προηγμένες τεχνολογίες για την αξιολόγηση και τον μετριασμό των προκαταλήψεων σε πολυτροπικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων κειμένων, εικόνων και δικτύων.

223 <https://www.aequitas-project.eu/>. Το έργο επικεντρώνεται στη δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών και μεθοδολογιών για την ανάπτυξη συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης χωρίς προκαταλήψεις. Το έργο έχει δημιουργήσει συνθετικά σύνολα δεδομένων και περιπτώσεις πραγματικής χρήσης για τη δοκιμή και την επικύρωση των λύσεων μετριασμού της μεροληψίας. Το 2024, δημοσίευσε ολοκληρωμένη μεθοδολογία δίκαιου σχεδιασμού, καθώς και έκθεση σχετικά με τον κοινωνικό αντίκτυπο με βάση τη διάγνωση μεροληψίας.

224 <https://aifairnesscluster.eu/>

225 HORIZON-CL2-2022-MΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ-01-05.

226 Για την τελευταία ενημέρωση σχετικά με τα έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, βλ.

<https://cordis.europa.eu/projects>. Το έργο Genesys αποσκοπεί στην προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας και δείχνει τον τρόπο με τον οποίο η εφαρμογή της διάστασης του φύλου στις γνώσεις σχετικά με την ενεργειακή μετάβαση μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη ισότιμων αποτελεσμάτων ενεργειακής μετάβασης. Το έργο διεξήγαγε συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τη σχέση μεταξύ φύλου και ενεργειακής μετάβασης και εντόπισε στερεότυπα στο εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με την ενεργειακή μετάβαση και στις μελέτες STEM. <https://genesys-project.eu/about/>. Το έργο επικεντρώνεται στην ένταξη και τη χειραφέτηση των φύλων με ιδιαίτερη έμφαση στις εμπειρίες των γυναικών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στην Ευρώπη. Το έργο πραγματοποίησε μια πρώτη χαρτογράφηση των πολιτικών για την ισότητα των φύλων σε διαφορετικά εθνικά πλαίσια και ανέλυσε τη στάση απέναντι στην ισότητα των φύλων στο Βέλγιο, την Πολωνία, την Ιταλία, την Ισπανία και την Αυστρία. Για να αμφισβητήσει τα στερεότυπα σχετικά με τις μετανάστριες, έχει δρομολογήσει διαγωνισμό φωτογραφίας για γυναίκες με μεταναστευτικό υπόβαθρο για να δείξει τι σημαίνει για αυτές η χειραφέτηση των φύλων. <https://www.uantwerpen.be/en/projects/reincludgen/about/>. Το έργο RE-WIRING αναλύει τα βαθύτερα αίτια των έμφυλων ιεραρχιών εξουσίας εντός και εκτός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της εκπροσώπησης των μέσων ενημέρωσης και της απασχόλησης. Παρήγαγε μια ταξινόμια διαφορετικών εννοιών των ιεραρχιών εξουσίας και δημιούργησε μια εργαλειοθήκη για την καλύτερη εκπροσώπηση των γυναικών στον χώρο εργασίας. Βλέπε <https://re-wiring.eu>.

227 Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 300/2008, (ΕΕ) αριθ. 167/2013, (ΕΕ) αριθ. 168/2013, (ΕΕ) 2018/858, (ΕΕ) 2018/1139 και (ΕΕ) 2019/2144 και των οδηγιών 2014/90/ΕΕ, (ΕΕ) 2016/797 και (ΕΕ) 2020/1828 (πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη,

ασφάλεια και τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων στην ισότητα και την απαγόρευση των διακρίσεων, προωθώντας παράλληλα την καινοτομία και την υιοθέτηση αξιόπιστης ΤΝ. Απαγορεύει ορισμένες πρακτικές τεχνητής νοημοσύνης που ενέχουν απαράδεκτο κίνδυνο (όπως τεχνικές χειραγώγησης, εκμετάλλευση τρωτών σημείων ή βιομετρική ταξινόμηση για τον υπολογισμό του γενετήσιου προσανατολισμού και της σεξουαλικής ζωής), και τα συστήματα ΤΝ που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο για τα θεμελιώδη δικαιώματα και την ασφάλεια πληρούν συγκεκριμένες απαιτήσεις, όπως η ανθρώπινη εποπτεία, η διακυβέρνηση δεδομένων, η διαχείριση κινδύνων, η διαφάνεια. Επιπλέον, ο νόμος θεσπίζει απαιτήσεις διαφάνειας για ορισμένα μοντέλα συστημάτων ΤΝ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προορίζονται να αλληλεπιδρούν άμεσα με φυσικά πρόσωπα, να παράγουν συνθετικά δεδομένα (π.χ. deepfakes) και συστήματα αναγνώρισης συναισθημάτων ή βιομετρικής κατηγοριοποίησης.

Στον τομέα της γεωργίας και της αγροτικής πολιτικής, σύμφωνα με τις αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με τις προκλήσεις της ψυχικής υγείας στις αγροτικές περιοχές, η Επιτροπή δίνει μεγαλύτερη προσοχή στους συγκεκριμένους παράγοντες που επηρεάζουν την ψυχική υγεία εντός της γεωργικής κοινότητας. Το μεγάλο ωράριο εργασίας, η γεωγραφική και κοινωνική απομόνωση, η οικονομική αβεβαιότητα, οι κλιματικές ανησυχίες και τα οικονομικά ζητήματα αποτελούν συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες του γεωργικού κλάδου, τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω ολοκληρωμένης στήριξης της ψυχικής υγείας. Ωστόσο, οι αγρότες αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση στην περίθαλψη ψυχικής υγείας, λόγω τόσο της γεωγραφικής τους απομόνωσης όσο και του στίγματος γύρω από την αναζήτηση εξωτερικής βοήθειας. Το 2024, η Επιτροπή, σε συνεργασία με το δίκτυο κοινής γεωργικής πολιτικής, διοργάνωσε εκδήλωση για τη στήριξη της ψυχικής υγείας των γεωργών²²⁸. Η διάσταση του φύλου ήταν πολύ σημαντική σε αυτό το εργαστήριο, καθώς οι γυναίκες γεωργοί και οι άνδρες αγρότες τείνουν να αντιμετωπίζουν τα ζητήματα ψυχικής υγείας με διαφορετικό τρόπο²²⁹. Τα συμπεράσματα αυτού του εργαστηρίου θα διαβιβαστούν στις γεωργικές συμβουλευτικές υπηρεσίες και θα τροφοδοτήσουν την προετοιμασία της κοινής γεωργικής πολιτικής μετά το 2027²³⁰.

Η ισότητα των φύλων ενσωματώνεται επίσης σε πρωτοβουλίες πολιτικής για την αντιμετώπιση των δημογραφικών εξελίξεων στις περιφέρειες που πλήττονται από την απότομη μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας σε συνδυασμό με το χαμηλό και στάσιμο ποσοστό των ατόμων με μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση και τη σημαντική αποχώρηση των νέων σε περιφερειακό επίπεδο. Η ανακοίνωση με τίτλο «Εξοικονόμηση των ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης»²³¹ και ο σχετικός με αυτήν «Μηχανισμός ενίσχυσης του ταλέντου»²³² περιλαμβάνουν διάφορες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής βοήθειας για τις περιφέρειες, των ομάδων εργασίας που σχετίζονται με τη δημογραφική αλλαγή και της στήριξης της συρρίκνωσης των πόλεων μέσω της ευρωπαϊκής αστικής πρωτοβουλίας.²³³ Η δεύτερη πρόσκληση υποβολής σχεδίων στο πλαίσιο πρωτοβουλίας για την «αξιοποίηση των ταλέντων στις πόλεις που συρρικνώνονται» επικεντρώθηκε στην αντιμετώπιση ζητημάτων ισότητας, ιδίως της γυναικείας επιχειρηματικότητας

ΕΕ L 2024/1689 της 12.7.2024).

228 https://eu-cap-network.ec.europa.eu/supporting-mental-health-farmers-and-farming-communities_en

229 <https://app.farmres.eu/summary-report>

230 Περισσότερες πληροφορίες για τις γυναίκες στη γεωργία: στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» χρηματοδοτούνται δύο έργα για τις γυναίκες στη γεωργία: <https://fliara.eu/> και.

231 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Αξιοποίηση των ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης, COM(2023)32 τελικό.

232 https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/harnessing-talent-platform/talent-booster-mechanism_en

233 <https://www.urban-initiative.eu/>

και της ισότιμης πρόσβασης σε προσόντα και απασχόληση²³⁴. Τον Μάιο του 2024, επιλέχθηκαν τέσσερα έργα για να επικεντρωθούν στη δοκιμή καινοτόμων και δημιουργικών λύσεων για την προσέλκυση και αξιοποίηση ταλέντων σε συρρικνούμενες πόλεις. Επιπλέον, οι πόλεις αυτές θα δημιουργήσουν εταιρικές σχέσεις μεταφοράς με 12 επιπλέον πόλεις που ενδιαφέρονται για αυτό το είδος καινοτομίας²³⁵.

Τα ζητήματα φύλου συχνά παραβλέπονται στον πολεοδομικό σχεδιασμό και το σχεδιασμό. Στις 10 Οκτωβρίου 2024, κατά τη διάρκεια της Εβδομάδας των Περιφερειών και των Πόλεων 2024, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργάνωσαν εργαστήριο με θέμα «Πόλεις για όλους: Πολεοδομικός σχεδιασμός και σχεδιασμός με βάση τη διάσταση του φύλου»²³⁶. Το εργαστήριο διερεύνησε τον τρόπο με τον οποίο οι πόλεις και οι περιφέρειες μπορούν να επαναπροσδιοριστούν για να καλύψουν καλύτερα τις ανάγκες των γυναικών και των μη δυαδικών ατόμων και, ως εκ τούτου, να βελτιώσουν την προσβασιμότητα και τη συμμετοχικότητα για όλους.

Το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών των Κάτω Χωρών ανέθεσε σε ένα ερευνητικό ινστιτούτο (Movisie) την έρευνα των πρακτικών ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις Κάτω Χώρες και πέραν αυτής. Το τελικό προϊόν, που δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2024, αποτελείται από μια μελέτη τεκμηρίωσης και μια έκθεση που βασίζεται σε συνεντεύξεις με κυβερνητικούς αξιωματούχους από διάφορα υπουργεία.²³⁷ Η έρευνα έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στους υποστηρικτικούς και παρεμποδιστικούς παράγοντες που αντιμετωπίζουν οι δημόσιοι υπάλληλοι στον τομέα της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου. Με βάση τα ευρήματα, η Movisie συνιστά: 1) τη δημιουργία μεγαλύτερης δέσμευσης από την ηγεσία, 2) τη βελτίωση του τεστ φύλου στην κεντρική μέθοδο χάραξης πολιτικής (Beleidskompas) και 3) τη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των υπευθύνων πολιτικής και άλλων φορέων που συμμετέχουν στη χάραξη πολιτικής.

Η Μάλτα εργάζεται ενεργά για την εξάλειψη των συστημικών προκαταλήψεων και τη διασφάλιση δικαιότερου νομικού πλαισίου. Το 2024, η Διεύθυνση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προσέλαβε ανεξάρτητο νομικό ελεγκτή για να εξετάσει όλη τη νομοθεσία της Μάλτας για να εντοπίσει διατάξεις που δημιουργούν περιττές διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών και να παρουσιάσει επιλογές για την εξάλειψη αυτής της διαφοροποίησης. Η ανάλυση πραγματοποιείται με τη βοήθεια της διυπουργικής επιτροπής που έχει συσταθεί για την υποστήριξη της εφαρμογής της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης για την ισότητα των φύλων και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (GEMSAP).

Ένας σημαντικός αλλά συχνά παραβλέπεται τομέας για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των φύλων είναι ο καθορισμός τεχνικών προτύπων σε ευρωπαϊκό (και διεθνές) επίπεδο. Μέχρι σήμερα, σε πολλά πρότυπα, ο μέσος ανδρικός οργανισμός λαμβάνεται ως αναφορά, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών εναρμονισμένων προτύπων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα προϊόντα να είναι λιγότερο ασφαλή για τις γυναίκες από ό, τι για τους άνδρες. Λόγω της πανδημίας, το πρόβλημα των ακατάλληλων μασκών προσώπου έχει λάβει τη μεγαλύτερη προσοχή. Ωστόσο, το ίδιο πρόβλημα εμφανίζεται σε όλους τους τομείς και τα προϊόντα. Οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να τραυματιστούν σοβαρά ή να πεθάνουν σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα και λιγότερο πιθανό να

234 <https://www.urban-initiative.eu/innovative-actions-harnessing-talent>

235 <https://www.urban-initiative.eu/calls-proposals/second-call-proposals-innovative-actions>

236 <https://regions-and-cities.europa.eu/programme/2023/sessions/31619>

237 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/09/30/gendermainstreaming-bij-de-rijksoverheid-een-gedragswetenschappelijk-onderzoek>

έχουν την απαιτούμενη δύναμη πρόσφυσης για να χειριστούν τα μηχανήματα και τον εξοπλισμό με ασφάλεια. Ωστόσο, το ζήτημα αυτό δεν περιορίζεται στον γυναικείο πληθυσμό. Υπάρχουν επίσης μεγάλες διαφορές μεταξύ του ανδρικού πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι σημαντικό να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο το φύλο (και άλλοι παράγοντες όπως η εθνοτική καταγωγή) επηρεάζει τις τεχνικές απαιτήσεις και την εφαρμογή των προτύπων, προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματικά η ασφαλής χρήση ενός προϊόντος ή εξοπλισμού. Αυτό θα ωφελήσει επίσης τις γυναίκες σε όλη τους την πολυμορφία. Οι σχετικές παράμετροι περιλαμβάνουν φυσικές διαφορές όπως το μέσο μέγεθος και το βάρος ή τη δύναμη λαβής.

Στις αρχές του 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε μελέτη²³⁸ σχετικά με τον συμμετοχικό χαρακτήρα των ανθρωπομετρικών διατάξεων σε εναρμονισμένα ευρωπαϊκά πρότυπα²³⁹. Ένα σημαντικό εύρημα από τη μελέτη είναι ότι οι οργανισμοί καθορισμού προτύπων (όπως η CEN και η CENELEC) δεν διαθέτουν ανθρωπομετρικά δεδομένα σχετικά με τον ευρωπαϊκό πληθυσμό σε όλη του την ποικιλομορφία. Οι σχετικές παράμετροι περιλαμβάνουν φυσικές διαφορές όπως το μέσο μέγεθος και το βάρος ή τη δύναμη λαβής. Τα διαθέσιμα δεδομένα είναι στατιστικά μη αντιπροσωπευτικά και/ή ελλιπή, δηλαδή δεν καλύπτουν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και/ή τις αναγκαίες ανθρωπομετρικές παραμέτρους και είναι συχνά παρωχημένα. Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι αναγκαίο να γίνει κατάλογος, να επικαιροποιηθούν και να συμπληρωθούν τα διαθέσιμα ανθρωπομετρικά δεδομένα, ώστε να καλυφθούν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και οι αναγκαίες ανθρωπομετρικές διαστάσεις με στατιστικά αξιόπιστο τρόπο. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή χορήγησε στην CEN-CENELEC επιχορήγηση δράσης τυποποίησης για τη διενέργεια ανάλυσης κενών και την ανάπτυξη επιλογών για τη συλλογή των ελλειπόντων δεδομένων από μεγάλο αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού της ΕΕ.

Τα αυτοκίνητα δοκιμάζονται επί του παρόντος σε δοκιμή σύγκρουσης με ανδρικό ανδρείκελο ύψους 176 εκατοστών και βάρους 70 κιλών. Ως αποτέλεσμα, η τεχνική πρόοδος στα αντιδραστικά προσκέφαλα οδήγησε σε μείωση κατά 70 % του ποσοστού μόνιμης ιατρικής βλάβης για τους άνδρες οδηγούς και σε αύξηση 13 % για τις γυναίκες οδηγούς²⁴⁰. Στο πλαίσιο των εργασιών της ΟΕΕ/ΗΕ για τους κανονισμούς για τα οχήματα, μια άτυπη ομάδα εργασίας για την ισότιμη προστασία των επιβατών έχει αναλάβει εργασίες στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής προσπάθειας για την αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων.

238 Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ, Study on the inclusiveness of ανθρωπομετρία σε ευρωπαϊκά εναρμονισμένα πρότυπα — Τελική έκθεση, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024, [διαθέσιμη στο διαδίκτυο](#). Η μελέτη αξιολόγησε τα εναρμονισμένα πρότυπα για 22 νομοθετικές πράξεις της ΕΕ στον τομέα πολιτικής των μηχανημάτων και του εξοπλισμού. Στόχος της ήταν να καθοριστεί κατά πόσον τα πρότυπα που έχουν ανθρωπομετρική διάσταση λαμβάνουν επαρκώς υπόψη την ποικιλομορφία του ευρωπαϊκού πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων παραγόντων όπως το φύλο και η ηλικία, και τις διάφορες ανθρωπομετρικές μετρήσεις (π.χ. ύψος, βάρος και αντοχή).

239 Τα πρότυπα είναι τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζουν τις απαιτήσεις για τα προϊόντα, τις διαδικασίες παραγωγής, τις υπηρεσίες ή τις μεθόδους δοκιμής. Αναπτύσσονται από παράγοντες του κλάδου και της αγοράς σύμφωνα με ορισμένες βασικές αρχές, όπως η συναίνεση, ο ανοικτός χαρακτήρας, η διαφάνεια και η απαγόρευση των διακρίσεων. Τα πρότυπα διασφαλίζουν τη διαλειτουργικότητα και την ασφάλεια, μειώνουν το κόστος και διευκολύνουν την ενσωμάτωση των εταιρειών στην αλυσίδα αξίας και στο εμπόριο. Βλ. επίσης: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/european-standards_en Ένα εναρμονισμένο πρότυπο είναι ένα ευρωπαϊκό πρότυπο που αναπτύχθηκε από αναγνωρισμένο ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης: CEN (Comité Européen de Normalization), CENELEC (επιτροπή Ευρωπαϊκών οργανισμών Έlectrotechnique) ή ETSI (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιακών Προτύπων) κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η χρήση αυτών των προτύπων είναι εθελοντική. Οι κατασκευαστές, άλλοι οικονομικοί φορείς και οι οργανισμοί αξιολόγησης της συμμόρφωσης μπορούν να χρησιμοποιούν εναρμονισμένα πρότυπα για να αποδείξουν ότι τα προϊόντα, οι υπηρεσίες ή οι διαδικασίες συμμορφώνονται με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ. Βλ. επίσης: <https://single-market->

240 Kullgren, A., & Krafft, M. (2010, Σεπτέμβριος). Ανάλυση φύλου σχετικά με την αποτελεσματικότητα των καθισμάτων: αποτελέσματα από πραγματικές συντριβές. Στο *Proc. IRCOB Conf., Ανόβερο (Γερμανία)* (σ. 17-28).

Το 2024 τέθηκαν σε ισχύ διάφορες νομοθετικές πρωτοβουλίες που αναφέρονται στην ισότητα των φύλων. Στις 25 Ιουλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ η οδηγία για τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά την εταιρική βιωσιμότητα²⁴¹. Ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες θα εκδοθούν από την Επιτροπή πριν από την έναρξη εφαρμογής της οδηγίας, θα βοηθήσουν τις εταιρείες να επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια, για παράδειγμα όσον αφορά την ανταλλαγή πόρων και πληροφοριών, καθώς και τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών. Μεταξύ άλλων, η οδηγία θέτει απαιτήσεις για τις μεγάλες ευρωπαϊκές εταιρείες και για τις μη ευρωπαϊκές εταιρείες με σημαντικό κύκλο εργασιών στην ΕΕ, ώστε να εντοπίζουν και να προλαμβάνουν, να μετριάσουν ή να θέτουν τέρμα, τις δυσμενείς επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον στις δραστηριότητές τους, σε εκείνες των θυγατρικών τους και, εφόσον σχετίζονται με την αλυσίδα δραστηριοτήτων τους, σε εκείνες των επιχειρηματικών τους εταίρων στην ΕΕ και παγκοσμίως. Σύμφωνα με τους νέους κανόνες, κάθε μορφή διάκρισης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί. Ειδικότερα, η οδηγία παραπέμπει στο παράρτημά της στην απαγόρευση της άνιση μεταχείρισης στην απασχόληση, εκτός εάν δικαιολογείται από τις απαιτήσεις της εν λόγω απασχόλησης σύμφωνα με τις συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει, ειδικότερα, τα εξής: α) άνιση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας· και β) διάκριση λόγω εθνικής εξόρυξης ή κοινωνικής προέλευσης, φυλής, χρώματος, φύλου, θρησκείας ή πολιτικών πεποιθήσεων. Η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 33 ως ένα περαιτέρω διεθνές μέσο που μπορεί να πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις εταιρείες κατά τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για την καλύτερη στήριξη των υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών, τον Φεβρουάριο του 2025, η Επιτροπή ενέκρινε δέσμη μέτρων Omnibus²⁴² για την απλούστευση των απαιτήσεων δέουσας επιμέλειας και τη μείωση του κανονιστικού φόρτου, διατηρώντας παράλληλα τους αρχικούς στόχους πολιτικής. Σύμφωνα με την πρόταση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεταφέρουν την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο και να κοινοποιήσουν τα σχετικά κείμενα στην Επιτροπή έως τις 26 Ιουλίου 2027. Ένα χρόνο αργότερα, οι κανόνες θα αρχίσουν να ισχύουν για τον πρώτο όμιλο εταιρειών, ακολουθώντας μια κλιμακωτή προσέγγιση (με πλήρη εφαρμογή στις 26 Ιουλίου 2029).

Ο νέος κανονισμός για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων²⁴³ εφαρμόζεται από τις 13 Δεκεμβρίου 2024. Ενισχύει τους κανόνες ασφάλειας για τα προϊόντα που πωλούνται τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου και διευκρινίζει ότι οι διαφορές μεταξύ των φύλων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση κινδύνου των προϊόντων και στις δραστηριότητες τυποποίησης. Η Επιτροπή στηρίζει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στην εφαρμογή του παρόντος νέου κανονισμού.

Η οδηγία (ΕΕ) 2024/869 τέθηκε σε ισχύ στις 9 Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας για τους καρκινογόνους παράγοντες, τους μεταλλαξιόγόνους παράγοντες και τις τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες (οδηγία 2004/37/ΕΚ) και της οδηγίας για τους χημικούς παράγοντες (οδηγία 98/24/ΕΚ), όσον αφορά τις οριακές τιμές για τον μόλυβδο και τις ανόργανες ενώσεις του (μείζονες τοξικές για την επαγγελματική αναπαραγωγή) και για τις δισοκυανικές ενώσεις²⁴⁴. Η οδηγία (2024/869) αναθεωρεί τις ισχύουσες οριακές τιμές 40 ετών για τον μόλυβδο και τις ενώσεις του

241 Έως τον Ιούλιο του 2026 τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να το μεταφέρουν στην εθνική τους νομοθεσία και ένα χρόνο αργότερα (26 Ιουλίου 2027) θα αρχίσει να υποβάλλει αίτηση για τον πρώτο όμιλο εταιρειών (τους μεγαλύτερους), ακολουθώντας μια κλιμακωτή προσέγγιση (με πλήρη εφαρμογή μετά από πέντε έτη από την έναρξη ισχύος, δηλαδή τον Ιούλιο του 2029).

242 https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/sustainability-due-diligence-responsible-business/corporate-sustainability-due-diligence_en

243 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/988 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1025/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας (ΕΕ) 2020/1828 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 2001/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 87/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ΕΕ L 135 της 23.5.2023, σ. 1.

βάσει της οδηγίας ²⁴⁵ για τους καρκινογόνους παράγοντες, τους μεταλλαξιογόνους παράγοντες και τις τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες. Η οδηγία βελτιώνει επίσης την προστασία των εργαζόμενων γυναικών σε αναπαραγωγική ηλικία με ειδικές συστάσεις σχετικά με τα επίπεδα μολύβδου στο αίμα.

Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό της ΕΕ

Σύμφωνα με τη στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025, το NextGenerationEU και το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027 παρέχουν ευρύ φάσμα χρηματοδοτικών και δημοσιονομικών μέσων εγγύησης της ΕΕ για τη στήριξη πρωτοβουλιών που προωθούν την ισότητα των φύλων. Η χρηματοδότηση της ΕΕ παρέχεται κυρίως για τη βελτίωση της κατάστασης των γυναικών που αναζητούν ή εργάζονται, συμπεριλαμβανομένης της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Αυτό περιλαμβάνει την επένδυση σε εγκαταστάσεις φροντίδας, τη στήριξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας, την καταπολέμηση του διαχωρισμού λόγω φύλου σε ορισμένα επαγγέλματα και την αντιμετώπιση της άνισης εκπροσώπησης των κοριτσιών και των αγοριών σε ορισμένους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Επιπλέον, παρέχεται ειδική χρηματοδότηση για έργα προς όφελος οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και δημόσιων φορέων που εφαρμόζουν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της καταπολέμησης της έμφυλης βίας.

Η Επιτροπή ανέπτυξε μεθοδολογία για τη μέτρηση των δαπανών σε επίπεδο προγράμματος του προϋπολογισμού της ΕΕ για την προώθηση της ισότητας των φύλων στο ΠΔΠ 2021-2027²⁴⁶. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, η Επιτροπή επωφελήθηκε από γόνιμες ανταλλαγές με το EIGE και εποικοδομητική συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο για τη δημοσίευση της ειδικής έκθεσής του σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό της ΕΕ (Μάιος 2021). Η μεθοδολογία χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά σε όλα τα προγράμματα δαπανών για το οικονομικό έτος 2021, στο πλαίσιο του σχεδίου προϋπολογισμού του 2023. Αυτό προηγήθηκε των δεσμεύσεων στο πλαίσιο της διοργανικής συμφωνίας που συνοδεύει το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027, όσον αφορά τόσο το χρονοδιάγραμμα όσο και το πεδίο εφαρμογής. Για το οικονομικό έτος 2023, στο πλαίσιο του σχεδίου προϋπολογισμού του 2025, η μεθοδολογία και η παρακολούθηση των δαπανών για το φύλο ενισχύθηκαν με τη συμπερίληψη στις «δηλώσεις επιδόσεων του προγράμματος»²⁴⁷ των διαθέσιμων ανά φύλο δεδομένων ανά πρόγραμμα, στα όρια των κανονισμών του προγράμματος και των συμφωνιών εφαρμογής. Αυτό περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δεδομένων ανά φύλο που αποσκοπούν στη βελτίωση της παρακολούθησης των επιδόσεων του προγράμματος σε σχέση με την ισότητα των φύλων.

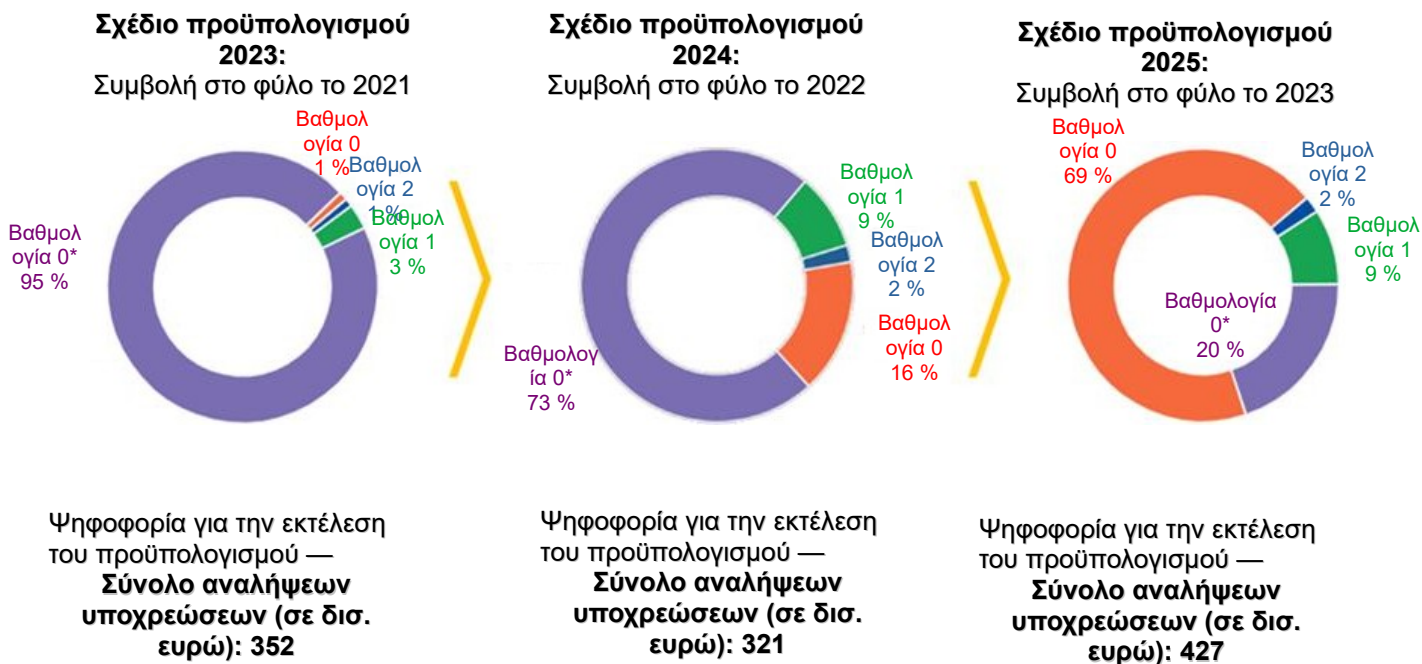
244 Οδηγία (ΕΕ) 2024/869 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/37/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις οριακές τιμές για τον μόλυβδο και τις ανόργανες ενώσεις του και για τις δισοκυανικές ενώσεις, ΕΕ L 2024/869 της 19.3.2024.

245 Οριακή τιμή επαγγελματικής έκθεσης (OEL) και βιολογική οριακή τιμή.

246 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/gender-equality-mainstreaming_en. Βλέπε επίσης σημείο 16 στοιχείο στ) της διοργανικής συμφωνίας για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, καθώς και τους νέους ιδίους πόρους που διατίθενται στο [EUR-Lex — 32020Q1222\(01\) — EN — EUR-Lex](#)

247 [Δηλώσεις επιδόσεων του προγράμματος — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία, κάθε ειδική παρέμβαση στο πλαίσιο ενός προγράμματος πρέπει να λαμβάνει βαθμολογία ως προς το φύλο.²⁴⁸ Το 2023, το 11 % του προϋπολογισμού της ΕΕ συνέβαλε στην πράξη στην προώθηση της ισότητας των φύλων (βαθμολογία 2 και 1), αντιπροσωπεύοντας 48 δισ. EUR, ενώ το 20 % έχει τη δυνατότητα να συμβάλει (βαθμολογία 0*) στον εν λόγω στόχο. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε σταθερά από 95 % από την αρχική εφαρμογή της εν λόγω μεθοδολογίας.

Όπως ανακοινώθηκε στην ετήσια έκθεση του 2024 σχετικά με τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ),²⁴⁹ τα κράτη μέλη εφαρμόζουν μέτρα στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) που συμβάλλουν ειδικά στην ισότητα των φύλων ή στην ισότητα των ευκαιριών εν γένει. Η Επιτροπή, σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη, προσδιόρισε συνολικά 136 μέτρα με έμφαση στην ισότητα των φύλων. Ως θεματική ανάλυση των εκθέσεων για την ισότητα, πολλά περισσότερα μέτρα στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (όπως αυτά που σχετίζονται με τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και της μακροχρόνιας περίθαλψης), αν και δεν προσδιορίζονται ως τέτοια, μπορούν επίσης να επηρεάσουν θετικά την

248 Βαθμολογία 2: οι παρεμβάσεις των οποίων κύριος στόχος είναι η βελτίωση της ισότητας των φύλων αντιστοιχούσαν στο 2 % του προϋπολογισμού της ΕΕ που εκτελέστηκε το 2023 και συμπεριλήφθηκαν σε 13 προγράμματα.
 οι παρεμβάσεις που είχαν ως σημαντικό και εσκεμμένο στόχο την ισότητα των φύλων (αλλά όχι ως τον κύριο λόγο της παρέμβασης) αντιστοιχούσαν στο 9 % του προϋπολογισμού της ΕΕ που εκτελέστηκε το 2023 και συμπεριλήφθηκαν σε 16 προγράμματα.
 Βαθμολογία 0*: οι παρεμβάσεις που είχαν τη δυνατότητα να συμβάλουν στην ισότητα των φύλων αντιστοιχούσαν στο 20 % του προϋπολογισμού της ΕΕ που εκτελέστηκε το 2023 και συμπεριλήφθηκαν σε 30 προγράμματα.
 Βαθμολογία 0: οι παρεμβάσεις που δεν είχαν σημαντική επίπτωση στην ισότητα των φύλων αντιστοιχούσαν στο 69 % του προϋπολογισμού της ΕΕ που εκτελέστηκε το 2023 και συμπεριλήφθηκαν σε 29 προγράμματα.

249 Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, COM(2024)474 final.

ισότητα των φύλων, για παράδειγμα με τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε τομείς που κυριαρχούν οι γυναίκες ή με τη μείωση των άτυπων ευθυνών φροντίδας.

Κατά τη διάρκεια της πλέον πρόσφατης ετήσιας περιόδου αναφοράς του ΜΑΑ (έως τον Σεπτέμβριο του 2024), τα μέτρα με έμφαση στην ισότητα των φύλων παρουσιάζουν αξιοσημείωτη πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή. Από τα 253 ορόσημα και τους στόχους που συνδέονται με τα εν λόγω μέτρα, 102, ή 40 %, αναφέρθηκαν από τα κράτη μέλη ως ολοκληρωμένα ή αξιολογούμενα από την Επιτροπή ως εκπληρωμένα. Το 22 % αξιολογήθηκε επίσης θετικά στις αιτήσεις πληρωμής. Για παράδειγμα, η Εσθονία ανέπτυξε ένα πρωτότυπο ενός ψηφιακού μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων για τους εργοδότες (βλ. επίσης κεφάλαιο 2). Στην Ισπανία, ένα κοινωνικό σχέδιο για τον αθλητισμό προβλέπει την ανακαίνιση των δημόσιων αθλητικών υποδομών, ενώ παράλληλα χρηματοδοτεί δράσεις που προωθούν τη συμμετοχή των γυναικών στον αθλητισμό.

Η Επιτροπή συνεργάζεται με τα κράτη μέλη για να διασφαλίσει ότι τα μέτρα ΣΑΑ ευνοούν την ισότητα των φύλων και τις ίσες ευκαιρίες για όλους. Για παράδειγμα, μέσω της άτυπης ομάδας εμπειρογνομόνων για την εφαρμογή του ΜΑΑ (ένα φόρουμ για την Επιτροπή και τις εθνικές κυβερνήσεις για τη συζήτηση διατομεακών πτυχών της εφαρμογής του ΜΑΑ), οι ανταλλαγές ορθών πρακτικών βοήθησαν τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν και να ενσωματώσουν ζητήματα ισότητας των φύλων στο κεφάλαιο REPowerEU και στα αναθεωρημένα ΣΑΑ και στον τρόπο υλοποίησής τους (για παράδειγμα μέσω της συνεκτίμησης της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό και των δημόσιων συμβάσεων).

Από το 2024, τα κράτη μέλη έχουν διαθέσει πάνω από το 30 % (110 δισ. EUR) όλων των επενδύσεων της πολιτικής συνοχής (συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης) σε μέτρα για τη στήριξη της ισότητας των φύλων κατά την περίοδο 2021-2027. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) εξακολουθεί να είναι το ταμείο της πολιτικής συνοχής με τα μεγαλύτερα κονδύλια για μέτρα προώθησης της ισότητας των φύλων (4,3 δισ. EUR) και της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου (80,8 δισ. EUR). Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και τα μέτρα στόχευσης της διάστασης του φύλου στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και του ΤΔΜ ανέρχονται σε περίπου 20 δισ. EUR και 6 δισ. EUR αντίστοιχα²⁵⁰. Η διάσταση του φύλου του ΕΚΤ+ περιλαμβάνει επίσης την ισότητα των φύλων ως οριζόντια εγκάρσια αρχή. Όλα τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες πρέπει να διαθέτουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, μεταξύ άλλων για την ισότητα των φύλων και τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για την ισότητα των φύλων, για τη στήριξη της σχετικής στήριξης της πολιτικής συνοχής.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσουν ότι η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου λαμβάνονται υπόψη και προωθούνται καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας, της εφαρμογής, της παρακολούθησης, της υποβολής εκθέσεων και της αξιολόγησης των προγραμμάτων.

Το 2024, η ισότητα των φύλων και η ένταξη παρέμειναν εγκάρσιο ζήτημα για τις δράσεις του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη». Όλοι οι δικαιούχοι έπρεπε να εξετάσουν την ισότητα κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου τους και η πτυχή αυτή επικεντρώθηκε κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων έργων²⁵¹. Το 2024, το πρόγραμμα δρομολόγησε νέο γύρο πολυετών δράσεων για τα ευρωπαϊκά δίκτυα πολιτιστικών και δημιουργικών οργανώσεων και για τις ευρωπαϊκές πλατφόρμες αναδυόμενων καλλιτεχνών. Και οι δύο χρησιμεύουν για τη διάδοση ορθών

250 Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου αντικατοπτρίζει ένα από τα συστήματα κατηγοριοποίησης της πολιτικής συνοχής: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Cohesion-policy-supporting-gender-equality/gkxm-7hxd>.

251 <https://culture.ec.europa.eu/news/creative-europe-in-2025-focus-on-green-and-digital-transitions-on-strengthening-social-and-economic-resilience>

πρακτικών μεταξύ των μελών τους και των καλλιτεχνών που εκπαιδεύουν, ιδίως όσον αφορά το θέμα της ισότητας των φύλων.

Τόσο τα προγράμματα Erasmus+ όσο και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης αναδεικνύουν την ένταξη και την πολυμορφία μεταξύ των κύριων προτεραιοτήτων τους, για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της πρόσβασης, της ένταξης, της πολυμορφίας και της δικαιοσύνης σε όλες τις δράσεις τους. Η υλοποίηση της προτεραιότητας έχει ενισχυθεί μετά την ανάπτυξη του πλαισίου για τα μέτρα ένταξης και της στρατηγικής για την ένταξη²⁵² και τη διαφορετικότητα το²⁵³ 2021 με σκοπό τη στήριξη των οργανώσεων για την καλύτερη αντιμετώπιση των εμποδίων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι διάφορες ομάδες-στόχοι, συμπεριλαμβανομένων και των φραγμών που συνδέονται με τις διακρίσεις λόγω φύλου. Για παράδειγμα, η έκθεση του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης για την περίοδο 2021-2023 τονίζει τη στήριξη που παρέχει το πρόγραμμα στην ισότητα των φύλων και την ενθάρρυνση όλων των φύλων να συμμετέχουν στις δραστηριότητές του. Το πρόγραμμα διαθέτει σταθερό μέσο όρο 63 % των παρεχόμενων ευκαιριών που αξιοποιούνται από τις γυναίκες, μεταξύ άλλων και κατά την περίοδο αναφοράς της παρούσας έκθεσης.

Τον Νοέμβριο του 2024 το διοικητικό συμβούλιο InvestEU ενέκρινε έναν νέο βασικό δείκτη επιδόσεων που μετρά τον αντίκτυπο των επενδύσεων που στηρίζουν την ισότητα των φύλων, ο οποίος έχει πλέον προστεθεί στη μεθοδολογία ΒΔΕ/ΚΜΙ. Αυτό επιτρέπει στους εταίρους υλοποίησης του InvestEU να υποβάλλουν εκθέσεις, με τη βέλτιστη δυνατή προσπάθεια, σχετικά με τον αντίκτυπο των πράξεών τους, σε όλα τα σκέλη πολιτικής για την ισότητα των φύλων. Επιπλέον, χάρη στη χρηματοδότηση μέσω του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU, ο όμιλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων δρομολόγησε δύο αναθέσεις: πρόσφατη μελέτη σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και τις πολιτικές των τραπεζών για την ισότητα των φύλων· και ένα πρόγραμμα κατάρτισης για τις τράπεζες που επιθυμούν να στηρίξουν (οικονομικά ή άλλα) γυναίκες επιχειρηματίες. Το πρόγραμμα κατάρτισης θα είναι διαθέσιμο σε όλα τα ενδιαφερόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από τον Μάρτιο του 2025.

Η Επιτροπή βοηθά επίσης τα κράτη μέλη να στηρίζουν τους δημόσιους υπαλλήλους για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές και τις διαδικασίες του προϋπολογισμού σε πολλά διοικητικά επίπεδα. Αυτό θα συμβάλει στη διασφάλιση της χρήσης δημόσιων πόρων για την προώθηση της ισότητας των φύλων²⁵⁴. Το εμβληματικό σχέδιο για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις διαδικασίες δημόσιας πολιτικής και προϋπολογισμού βοηθά τις διοικήσεις των δικαιούχων να αναλύσουν τις πολιτικές και τις διαδικασίες κατάρτισης του προϋπολογισμού από τη σκοπιά της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου. Η στήριξη, η οποία χρηματοδοτείται μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, παρέχεται για την κατάρτιση και την εφαρμογή ορθών πρακτικών, μεθοδολογιών και εργαλείων για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (ισότητα) σε όλη τη διαδικασία χάραξης πολιτικής. Το έργο διευκολύνει επίσης τις ευκαιρίες μάθησης από ομοτίμους μεταξύ των αρχών των συμμετεχόντων κρατών μελών. Τέσσερις ακόμη διοικήσεις εντάχθηκαν το 2024, ανεβάζοντας το σύνολο σε 13 διοικήσεις σε 9 χώρες²⁵⁵.

252 Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής — πλαίσιο μέτρων ένταξης του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης 2021-27: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/commission-decision-framework-inclusion-2021-27>

253 Κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής — Στρατηγική για την ένταξη και τη διαφορετικότητα του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity-strategy>

254 https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/revenue-administration-and-public-financial-management/gender-mainstreaming-public-policy-and-budget-processes_en

255 Η Κύπρος, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία και η Ισπανία λαμβάνουν επί του παρόντος τεχνική βοήθεια για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις δημόσιες

Ενόψει του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο μετά το 2027, ο νέος δημοσιονομικός κανονισμός της ΕΕ (αναδιατύπωση) που δημοσιεύθηκε στις 29 Σεπτεμβρίου 2024 περιλαμβάνει ²⁵⁶ πλέον διάταξη σύμφωνα με την ²⁵⁷ οποία όλα τα προγράμματα και οι δραστηριότητες του προϋπολογισμού της ΕΕ, όπου αυτό είναι εφικτό και σκόπιμο σύμφωνα με τους σχετικούς τομεακούς κανόνες, πρέπει να εφαρμόζονται λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της ισότητας των φύλων και σύμφωνα με την κατάλληλη μεθοδολογία ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου. Επιπλέον, όλα τα στοιχεία που συλλέγονται σε σχέση με τους δείκτες επιδόσεων των προγραμμάτων δαπανών θα πρέπει να αναλύονται ανά φύλο, κατά περίπτωση²⁵⁸.

Διατομεακότητα στην εφαρμογή της πολιτικής για την ισότητα των φύλων

Οι γυναίκες αποτελούν μια ποικιλόμορφη ομάδα, εκτεθειμένη σε διάφορες μορφές διατομεακών διακρίσεων που απορρέουν από πολλαπλές καταστάσεις. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των ανισοτήτων, είναι σημαντικό να εξεταστεί η διατομεακότητα του φύλου με άλλους βασικούς παράγοντες διακρίσεων, όπως η κοινωνικοοικονομική κατάσταση, η εθνοτική καταγωγή, η θρησκεία ή οι πεποιθήσεις, η αναπηρία, η ηλικία ή ο γενετήσιος προσανατολισμός.

Σήμερα υπάρχουν περισσότερα από 100 εκατομμύρια άτομα με αναπηρία στην ΕΕ. Με μεγαλύτερο αριθμό γυναικών με αναπηρίες, παρατηρήθηκε χάσμα μεταξύ των φύλων αναπηρίας για όλες τις ηλικιακές ομάδες που κυμαινόταν από 1,4-2,0 μονάδες για τα άτομα μεταξύ 16 και 44 έως 6,3 μονάδες υψηλότερο για τα άτομα ηλικίας 85 ετών και άνω. Ωστόσο, το χάσμα μεταξύ των φύλων ήταν σχετικά περιορισμένο εάν αναφερόταν μόνο σε σοβαρές αναπηρίες, σε 1,4 μονάδες σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Τα άτομα με αναπηρία βιώνουν υψηλότερο ποσοστό βίας και διακρίσεων και διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να υποστούν επιβλαβείς πρακτικές (όπως η αναγκαστική στέρωση) από ό,τι τα άτομα χωρίς αναπηρία. Όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025, η Επιτροπή εργάζεται για την υποβολή σύστασης σχετικά με την πρόληψη επιβλαβών πρακτικών, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για αποτελεσματικά προληπτικά μέτρα και αναγνωρίζοντας τη σημασία της εκπαίδευσης. Προβλέπεται ότι η μελλοντική σύσταση θα προσδιορίσει συγκεκριμένες δράσεις τις οποίες θα συνιστάται στα κράτη μέλη να αναλάβουν για την πρόληψη και την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση τέτοιων πρακτικών στην πράξη· ως εκ τούτου, η σύσταση θα είναι εν μέρει συμπληρωματική προς την οδηγία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.

Οι γυναίκες με αναπηρία αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού από ό,τι οι άνδρες με αναπηρία (29,8 % έναντι 27,6 %). Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των ατόμων με και χωρίς αναπηρία ανέρχεται σε 23 εκατοστιαίες μονάδες. Μόνο περίπου το 20 % των γυναικών με αναπηρία στην ΕΕ εργάζονται με πλήρη απασχόληση σε σύγκριση με το 29 % των ανδρών με αναπηρία και το 48 % των γυναικών χωρίς αναπηρία. Σύμφωνα με τον Δείκτη Ισότητας των Φύλων του EIGE, οι γυναίκες με αναπηρία κερδίζουν μόλις 16,822 μονάδες αγοραστικής δύναμης (PPS), ενώ οι γυναίκες χωρίς αναπηρία κερδίζουν κατά μέσο όρο 20,100

πολιτικές μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης.

256 Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2024, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (αναδιατύπωση). [Διατίθεται στο διαδίκτυο.](#)

257 Άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509.

258 Άρθρο 33 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509.

ΜΑΔ. Η δέση μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία αποσκοπεί στη βελτίωση του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία.

Η προοπτική των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία είναι επίσης σημαντική στις πολιτικές για την επιτάχυνση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στις υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας και την ανεξάρτητη διαβίωση των ατόμων με αναπηρία. Αυτό τονίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινότητα των ατόμων με αναπηρία στο πλαίσιο της χρηματοδότησης της ΕΕ, η οποία λαμβάνει υπόψη την πολυμορφία των αναπηριών, καθώς και τη διατομεακότητα των διακρίσεων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τα άτομα²⁵⁹.

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2024, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του εθνικού στρατηγικού πλαισίου για τους Ρομά²⁶⁰. Η έκθεση υπογραμμίζει ελπιδοφόρες πρωτοβουλίες που στοχεύουν τις γυναίκες Ρομά, όπως οι «Ανάπτυξη Ευκαιριών» της Ουγγαρίας, η οποία παρέχει κατάρτιση στην κοινωνική φροντίδα και την υγειονομική περίθαλψη κυρίως στις γυναίκες Ρομά και στο πρόγραμμα Calí της Ισπανίας, το οποίο προωθεί τις ίσες ευκαιρίες και την κοινωνική και εργασιακή ένταξη των γυναικών Ρομά και καταπολεμά τις πολλαπλές μορφές διακρίσεων. Το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για τους Ρομά τονίζει τη σημασία της ενδυνάμωσης των γυναικών Ρομά. Θέτει διάφορους στόχους σε επίπεδο ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ και των κρατών μελών έως το 2030, συμπεριλαμβανομένου του στόχου της μείωσης του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση μεταξύ των ανδρών Ρομά και των γυναικών Ρομά κατά τουλάχιστον το ήμισυ.

Στις 7 και 14 Μαΐου 2024 εκδόθηκαν δύο οδηγίες σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας²⁶¹. Καλύπτουν από κοινού τους έξι λόγους διακρίσεων που προστατεύονται από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και περιέχουν αναφορές στη διατομεακότητα²⁶². Τα νέα πρότυπα ισχύουν για την εντολή, την ανεξαρτησία, τους πόρους, τα καθήκοντα και τις εξουσίες των φορέων ισότητας, ώστε να διασφαλιστεί ότι μπορούν να εκπληρώσουν τον ρόλο τους στην προώθηση της ισότητας και στην παροχή βοήθειας στα θύματα διακρίσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη για όλους τους λόγους και τους τομείς που προστατεύονται από τη νομοθεσία της ΕΕ για την ισότητα, σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μεταφέρουν τις οδηγίες στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 19 Ιουνίου 2026. Έως την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή θα εκδώσει εκτελεστική πράξη για την κατάρτιση καταλόγου κοινών δεικτών για τη λειτουργία των φορέων ισότητας.

259 Ανακοίνωση της Επιτροπής, καθοδήγηση σχετικά με την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινότητα των ατόμων με αναπηρία στο πλαίσιο της χρηματοδότησης της ΕΕ, ΕΕ L (C/2024/7188), 29.11.2024.

260 Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εφαρμογή του εθνικού στρατηγικού πλαισίου για τους Ρομά υπό το πρίσμα του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά και της σύστασης του Συμβουλίου για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά, COM(2024)422 τελικό.

261 Οδηγία (ΕΕ) 2024/1499 του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 2024, σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, της ίσης μεταχείρισης σε θέματα απασχόλησης και εργασίας μεταξύ προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης και στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2000/43/ΕΚ και 2004/113/ΕΚ, ΕΕ L 2024/1499 της 29.5.2024 και οδηγία (ΕΕ) 2024/1500 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης και την τροποποίηση των οδηγιών 2006/54/ΕΚ και 2010/41/ΕΕ, ΕΕ L 2024/1500 της 29.5.2024.

262 Βλ. προοίμιο 15 και άρθρο 5 παράγραφος 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1500.

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΕΙΡΑΦΉΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Το 2024, οι συγκρούσεις σε όλο τον κόσμο ξέσπασαν, θέτοντας σε κίνδυνο τις ζωές γυναικών και κοριτσιών σε μέρη που κυμαίνονται από το Σουδάν έως τη Γάζα και εκθέτοντάς τις δυσανάλογα σε έμφυλη βία. Σοβαρές πολιτικές οπισθοδράσεις σημειώθηκαν επίσης, απειλώντας τα δικαιώματα των γυναικών. Τον Ιούνιο, έκλεισε το Εθνικό Ινστιτούτο κατά των Διακρίσεων, της Ξενοφοβίας και του Ρατσισμού της Αργεντινής, καθώς και η Υφυπουργός Προστασίας από τη Βία με βάση το Φύλο, η οποία είχε αντικαταστήσει το διαλυμένο Υπουργείο Γυναικών, Φύλου και Διαφορετικότητας. Το φυλετικό απαρτχάιντ του Αφγανιστάν έφτασε σε τραγικά νέα ύψη, με την ντε φάκτο κυβέρνηση των Ταλιμπάν να λαμβάνει μέτρα που φτάνουν μέχρι την απαγόρευση της φωνής των γυναικών στο κοινό — με τον τρόπο αυτό να εξαλείφονται αποτελεσματικά οι γυναίκες από τη δημόσια ζωή. Οι νομοθέτες στο Ιράκ πρότειναν τροποποιήσεις στον Νόμο περί Προσωπικής Κατάστασης της χώρας, οι οποίες θα μπορούσαν να μειώσουν την ηλικία συναίνεσης και να επιτρέψουν το γάμο για κορίτσια ηλικίας έως εννέα ετών. Άλλες πιθανές οπισθοδρομήσεις αποφεύχθηκαν, παρέχοντας έδαφος για προσεκτική ελπίδα: τον Ιούλιο, το κοινοβούλιο της Γκάμπιας απέρριψε ένα νομοσχέδιο που θα είχε καταργήσει την απαγόρευση του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ) που ισχύει στη χώρα από το 2015. Σε αυτό το προβληματικό πλαίσιο, η συνεχιζόμενη διεθνής ηγετική θέση της ΕΕ όσον αφορά την ισότητα των φύλων και τη στήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών υπό την ηγεσία των γυναικών έχει μεγαλύτερη σημασία από ποτέ.

Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας

Η 19η Νοεμβρίου 2024 σηματοδότησε 1000 ημέρες από την έναρξη του πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.²⁶³ Το 2024, ο ΟΗΕ εκτιμά ότι 14,6 εκατομμύρια Ουκρανοί, σχεδόν το 40 % του πληθυσμού της χώρας, θα χρειαστούν ανθρωπιστική βοήθεια. Με πάνω από 6 εκατομμύρια Ουκρανούς να έχουν εγκαταλείψει τη χώρα που βρίσκεται επί του παρόντος στην²⁶⁴ ΕΕ, η συνεχιζόμενη στήριξη προς την Ουκρανία εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ.

Τον Ιούλιο του 2024, η ΕΕ επέβαλε περιοριστικά μέτρα κατά τεσσάρων ατόμων και δύο οντοτήτων στο πλαίσιο του παγκόσμιου καθεστώτος κυρώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένων των βασανιστηρίων και της συστηματικής και εκτεταμένης σεξουαλικής και έμφυλης βίας.²⁶⁵ Οι χαρακτηρισμοί περιλάμβαναν τον επικεφαλής της λεγόμενης «θυγατρικής υπηρεσίας», όπως εγκαταστάθηκε από τη Μόσχα στην προσωρινά κατεχόμενη περιοχή Χέρσον στην Ουκρανία. Υπό τις διαταγές του, έχει τεκμηριωθεί ένα ευρέως διαδεδομένο και συστηματικό πρότυπο παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εγκαταστάσεις κράτησης σε περιοχές υπό τον έλεγχο των ρωσικών κατοχικών αρχών, από βασανιστήρια έως άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση, καθώς και τιμωρία και σεξουαλική και έμφυλη βία.

263 https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/stories/1000-days-russias-full-scale-war-ukraine-5-facts-you-need-know_en. Για τους Ουκρανούς, η σύγκρουση ξεκίνησε ακόμη νωρίτερα — το 2014 στην περιοχή Ντονμπάς της Ουκρανίας, ενώ το 2022 η ανθρωπιστική κατάσταση στην Ουκρανία θεωρήθηκε ήδη «ξεχασμένη κρίση».

264 <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

265 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/07/22/sexual-and-gender-based-violence-council-lists-four-individuals-and-two-entities-under-the-eu-s-global-human-rights-sanctions-regime/>

Η εντολή της συμβουλευτικής αποστολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ουκρανία (EUAM Ukraine), μη στρατιωτικής αποστολής στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της ΕΕ, ανανεώθηκε τον Μάιο του 2024 και περιλαμβάνει εμπειρογνώμονα σε θέματα φύλου και εμπειρογνώμονα για τη σεξουαλική βία που σχετίζεται με συγκρούσεις²⁶⁶. Η εντολή σχεδιάζει να βελτιώσει την ικανότητα των ουκρανικών υπηρεσιών και θεσμών να διερευνούν και να διώκουν διεθνή εγκλήματα, όπως τα εγκλήματα πολέμου, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας που σχετίζεται με συγκρούσεις. Η EUAM συνεργάζεται τόσο με τις κυβερνητικές αρχές όσο και με την κοινωνία των πολιτών για την αντιμετώπιση των διεθνών εγκλημάτων,²⁶⁷ εφαρμόζοντας μια προσέγγιση με επίκεντρο τα θύματα στις προσπάθειές της να ενισχύσει τη λογοδοσία για τη σεξουαλική και έμφυλη βία που σχετίζεται με συγκρούσεις. Η EUAM εξακολουθεί να συνεργάζεται στενά με την Ουκρανία για να στηρίξει την εφαρμογή του εθνικού σχεδίου δράσης της Ουκρανίας για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, στο πλαίσιο της γενικής στρατηγικής της Ουκρανίας για τη μεταρρύθμιση ολόκληρου του τομέα επιβολής του νόμου²⁶⁸. Η πρόοδος όσον αφορά την ισότητα των φύλων συζητήθηκε επίσης με την Ουκρανία κατά τη διάρκεια του διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις 25 Απριλίου 2024.

Η ισότητα των φύλων έχει ενσωματωθεί πλήρως σε όλη τη στήριξη της ΕΕ προς την Ουκρανία. Η ΕΕ είναι αφιερωμένη στη διασφάλιση πλήρους λογοδοσίας για τη σεξουαλική βία που σχετίζεται με συγκρούσεις που διαπράττεται κατά τη διάρκεια της πλήρους εισβολής της Ρωσίας και προσπαθεί να εφαρμόσει μια προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου, με επίκεντρο τους επιζώντες και να λαμβάνει υπόψη τα τραύματα σε όλες τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και των επιπτώσεών του στις γυναίκες και τα κορίτσια. Μέσω του προγράμματος EU4Recovery, το οποίο υλοποιείται από την UN Women, η ΕΕ στηρίζει δράσεις για την πρόληψη της έμφυλης βίας και την παροχή στήριξης στα θύματα και τους επιζώντες²⁶⁹. Το πρόγραμμα επιδιώκει επίσης να ενισχύσει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη μέσω της νομικής ενδυνάμωσης των θυμάτων και των επιζώντων και της ενίσχυσης των ικανοτήτων των εμπλεκόμενων στον τομέα της δικαιοσύνης.

Δεδομένου του πρωτοφανούς μεγάλου αριθμού ευάλωτων ατόμων, κυρίως γυναικών και παιδιών, που φθάνουν στην ΕΕ λόγω του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η ΕΕ ενέτεινε τις προσπάθειές της για την αντιμετώπιση των κινδύνων εμπορίας ανθρώπων ενισχύοντας το επιχειρησιακό σχέδιο δράσης EMPACT THB. Η EMPACT (Ευρωπαϊκή Πολυκλαδική Πλατφόρμα κατά των Εγκληματικών Απειλών) είναι μια πρωτοβουλία ασφάλειας που καθοδηγείται από τα κράτη μέλη της ΕΕ για τον εντοπισμό, την ιεράρχηση και την αντιμετώπιση των απειλών που προκύπτουν από το οργανωμένο και σοβαρό διεθνές έγκλημα²⁷⁰. Μια ειδική επιχειρησιακή δράση στο πλαίσιο της EMPACT THB αναπτύχθηκε υπό τον συντονισμό της Ευρωπόλ για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων που σχετίζονται με χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης, ιδίως την Ουκρανία και τη Μολδαβία, με ιδιαίτερη έμφαση στον κίνδυνο εκμετάλλευσης προσωρινά εκτοπισθέντων από την Ουκρανία. Στη Μολδαβία, ένα σχέδιο αντιμετώπισης κρίσεων που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου στηρίζει τις ευάλωτες κοινότητες βελτιώνοντας την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες.

266 <https://www.euam-ukraine.eu/>

267 <https://www.euam-ukraine.eu/news/war-crimes-documentation-in-ukraine-building-a-network-for-justice/>

268 <https://www.euam-ukraine.eu/news/ukraine-endorses-strategic-law-enforcement-reform-plan-to-align-with-eu-standards/>

269 <https://www.undp.org/ukraine/projects/eu4recovery-empowering-communities-ukraine-eu4recovery#:~:text=EU4Recovery%20is%20employing%20an%20area,of%20individuals%20at%20community%20level>

270 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

Η ισότητα των φύλων λαμβάνεται επίσης δεόντως υπόψη στη στήριξη της ΕΕ για την ψυχική υγεία των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία, η πλειονότητα των οποίων είναι γυναίκες και παιδιά. Το πρόγραμμα EU4Health έχει διαθέσει πάνω από 3 εκατ. ευρώ για τη χρηματοδότηση έργων μη κυβερνητικών οργανώσεων για τη βελτίωση της ψυχικής υγείας και της ψυχολογικής ευημερίας των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία, τόσο εντός της ίδιας της χώρας όσο και εντός της ΕΕ. Το πρόγραμμα χρηματοδοτεί επίσης την παροχή ψυχολογικής πρώτης βοήθειας και υποστήριξης τραυματιών σε 28 χώρες ²⁷¹ σε συνεργασία με τη Διεθνή Ομοσπονδία Εταιρειών Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου. Το έργο έχει προϋπολογισμό 31,2 εκατ. ευρώ και αποσκοπεί στην παροχή στήριξης στα θύματα, καθώς και στη βελτίωση των ικανοτήτων των πρώτων ανταποκριτών, σε ένα πλαίσιο όπου ο αναγκαστικός εκτοπισμός έχει οδηγήσει σε αύξηση της έμφυλης βίας με σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των θυμάτων. Δεδομένου ότι το 62 % των εκτοπισμένων από την Ουκρανία στις χώρες του έργου είναι γυναίκες, το έργο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο φύλο. Οι γυναίκες διαδραματίζουν επίσης βασικό ρόλο ως ανταποκριτές πρώτης γραμμής, καθώς αποτελούν το 73,5 % των ανταποκριτών πρώτης γραμμής που εκπαιδεύονται σε ψυχολογικές πρώτες βοήθειες και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Έως τον Οκτώβριο του 2024, συνολικά 23,680 επαγγελματίες υγείας, εθελοντές, ανταποκριτές πρώτων βοηθειών και άλλοι επαγγελματίες έχουν εκπαιδευτεί για την παροχή ψυχολογικών πρώτων βοηθειών, ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, ενώ περίπου 500,000 εκτοπισθέντες είχαν λάβει στήριξη.

Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην εξωτερική δράση της ΕΕ

Η ΕΕ προωθεί την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στο πλαίσιο των διεθνών εταιρικών σχέσεων, των πολιτικών διαλόγων και των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τρίτες χώρες, στην εμπορική πολιτική της ΕΕ, καθώς και στις πολιτικές γειτονίας και διεύρυνσης της ΕΕ. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων (σχέδιο δράσης για το φύλο GAP III), το οποίο εγκρίθηκε το 2021 και παρατάθηκε έως το 2027, εξακολουθεί να καθοδηγεί τις προσπάθειες για να τεθεί η ισότητα των φύλων στην πρώτη γραμμή της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. ²⁷² Προβλέπει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις εξωτερικές πολιτικές και τομείς, από την ανθρωπιστική βοήθεια που χρηματοδοτείται από την ΕΕ έως τις μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ, αλλά και σε επενδύσεις που πραγματοποιούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη+ ή στη συνεργασία της ΕΕ με την περιοχή γειτονίας της, συμπεριλαμβανομένων των υποψήφιων και δυνάμει υποψηφίων χωρών. Το χάσμα III θέτει τον φιλόδοξο στόχο ότι έως το 2025, τουλάχιστον το 85 % των νέων εξωτερικών δράσεων της ΕΕ πρέπει να συμβάλει στην ισότητα των φύλων και στη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών. Τα σωρευτικά στοιχεία για την περίοδο 2021-2023 δείχνουν ότι το 78,4 % του συνόλου των εξωτερικών δράσεων λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου ή στοχοποιείται ²⁷³ — σημαντική αύξηση από 64,7 % το 2019.

271 23 κράτη μέλη της ΕΕ, συν τη Νορβηγία, την Ισλανδία, τη Μολδαβία, το Μαυροβούνιο και την Ουκρανία.

272 Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων (GAP) III — Ένα φιλόδοξο θεματολόγιο για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στην εξωτερική δράση της ΕΕ, JOIN(2020) 17 final.

273 Το 85 % των δράσεων στο πλαίσιο του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Η Ευρώπη στον κόσμο, το 75 % στο πλαίσιο του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας 2021-2027 και το 28 % στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής ασφάλειας, το 88 % των επιχειρήσεων ανθρωπιστικής βοήθειας το 2022 και το 87 % το 2023.

Η προσέγγιση «Ομάδα Ευρώπη», η οποία συγκεντρώνει την ΕΕ, τα κράτη μέλη της με το διπλωματικό τους δίκτυο, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τους οργανισμούς υλοποίησης, καθώς και την ΕΤΕπ και την ΕΤΑΑ, για τη βελτίωση του συντονισμού και την ενίσχυση του ευρωπαϊκού αντικτύπου στη διεθνή σκηνή, βρίσκεται στο επίκεντρο της προσέγγισης της ΕΕ στον τομέα της εξωτερικής δράσης. Επέτρεψε την πλήρη ενσωμάτωση των προσπαθειών για την ισότητα των φύλων στη στρατηγική «Παγκόσμια Πύλη» ύψους 300 δισ. ευρώ — στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, της ψηφιακής τεχνολογίας, της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής — συμβάλλοντας σε μια πιο δίκαιη, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση χωρίς αποκλεισμούς. Πρόσφατα δρομολογήθηκαν στοχευμένες δράσεις για την προώθηση, μεταξύ άλλων, της αξιοπρεπούς εργασίας και της καταπολέμησης της έμφυλης βίας στο Μπαγκλαντές, της κοινωνικής προστασίας που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου στο Μαλάουι, της ισότητας των φύλων, της ειρήνης και της κοινωνικής συνοχής σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις στο Καμερούν, της πράσινης μετάβασης υπό την ηγεσία των γυναικών στο Βιετνάμ, καθώς και της ένταξης και της κοινωνικής συνοχής στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική.

Σε στενή συνεργασία με διεθνείς και αναπτυξιακούς χρηματοδοτικούς οργανισμούς, η ΕΕ έχει ως στόχο να αυξήσει τον αντίκτυπο της καινοτόμου χρηματοδότησης και να ενσωματώσει περαιτέρω τη διάσταση του φύλου στις επενδύσεις που πραγματοποιούνται από το ΕΤΒΑ+, να προωθήσει, μεταξύ άλλων, την πρόσβαση των γυναικών στη χρηματοδότηση, την επιχειρηματικότητα και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Το 72 % του συνόλου των αναφερόμενων πράξεων του ΕΤΒΑ+ το 2023 λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου.

Η ΕΕ εξακολουθεί να καταβάλλει προσπάθειες για να καταστήσει την ανθρωπιστική βοήθεια που χρηματοδοτεί πιο ευαίσθητη στις διαφοροποιημένες ανάγκες και ικανότητες των γυναικών, των κοριτσιών, των ανδρών και των αγοριών, μεταξύ άλλων απαιτώντας από τους εταίρους να διενεργούν αναλύσεις κινδύνου που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου,²⁷⁴ και χρησιμοποιώντας δείκτη ηλικίας για την παρακολούθηση και τη μέτρηση του βαθμού στον οποίο οι ανθρωπιστικές δράσεις που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ ενσωματώνουν ζητήματα φύλου και ηλικίας.²⁷⁵ Το εργαλείο αυτό χρησιμοποιείται συνεχώς από το 2014 και αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της ανθρωπιστικής βοήθειας διασφαλίζοντας ότι κάθε δράση λαμβάνει υπόψη το φύλο και την ηλικία. Η ΕΕ έχει επίσης χρηματοδοτήσει συστηματικά την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και τη στήριξη των αναγκών των γυναικών και των κοριτσιών σε ανθρωπιστικές καταστάσεις όσον αφορά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα συναφή δικαιώματα. Δύο σύνοδοι του Φόρουμ Πολιτικής Προστασίας του 2024 επικεντρώθηκαν στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου — σε ομάδες πολιτικής προστασίας και σε καταφύγια έκτακτης ανάγκης χωρίς αποκλεισμούς. Δημιουργήθηκε επίσης μια σελίδα αφιερωμένη στην ένταξη στο πλαίσιο του δικτύου γνώσεων για την πολιτική προστασία της Ένωσης.²⁷⁶

Η ισότητα των φύλων αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο της συνεργασίας της ΕΕ με τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες. Στην ετήσια δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει λεπτομερή αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης σε κάθε υποψήφια και δυνάμει υποψήφια χώρα και καθορίζει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες. Η δέσμη μέτρων περιλαμβάνει πάντα αξιολόγηση της ισότητας των φύλων και των δικαιωμάτων των γυναικών. Στο πλαίσιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, η Ευρωπαϊκή

274 Οι αναλύσεις κινδύνου που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση των ρόλων, της πρόσβασης σε πόρους, των υφιστάμενων ανισοτήτων και των υποστηρικτικών τοπικών δομών, των ειδικών αναγκών, των τρωτών σημείων, των κινδύνων, των στρατηγικών αντιμετώπισης και των ικανοτήτων των γυναικών, των κοριτσιών, των αγοριών και των ανδρών.

275 Εργαλειοθήκη δεικτών για την ηλικία των φύλων,

https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf.

276 <https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/about-knowledge-network>

Επιτροπή παρακολουθεί επίσης συνεχώς τις εξελίξεις στον τομέα της ισότητας των φύλων και τις προσπάθειες των χωρών για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Τον Ιούνιο του 2024, η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκίνησε ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Ουκρανία και τη Μολδαβία, πράγμα που σημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να διενεργήσει αξιολόγηση της κατάστασης της ισότητας των φύλων και των δικαιωμάτων των γυναικών και στις δύο χώρες.

Μετά τη σύσταση της ομάδας εργασίας της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης (ΑΕΣ) για την ισότητα των φύλων τον Οκτώβριο του 2023 —μια πλατφόρμα για την ενίσχυση της εφαρμογής της ισότητας των φύλων και στις πέντε μακροπρόθεσμες προτεραιότητες πολιτικής της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης — πραγματοποιήθηκαν τρεις επιτυχείς εκδηλώσεις τον Φεβρουάριο, τον Μάιο και τον Δεκέμβριο του 2024, οι οποίες επέτρεψαν στους συμμετέχοντες να συζητήσουν τις προκλήσεις, τις ορθές πρακτικές και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την πολιτική και τα προγράμματα για την ισότητα των φύλων.

Οι παγκόσμιες εταιρικές σχέσεις και οι πολυμερείς προσπάθειες της ΕΕ για την ισότητα των φύλων

Η ΕΕ εξακολούθησε να εκμεταλλεύεται κάθε ευκαιρία για να προωθήσει και να υποστηρίξει την πλήρη άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από γυναίκες και κορίτσια μέσω των παγκόσμιων και πολυμερών της δεσμεύσεων. Συνεργάστηκε στενά με το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένου του UN Women, του Ταμείου Πληθυσμού των Ηνωμένων Εθνών, της UNICEF, του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Η ΕΕ εξακολούθησε να στηρίζει την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW) και να προωθεί το έργο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των γυναικείων οργανώσεων (δικαιωμάτων) και των οργανώσεων υπό την ηγεσία της νεολαίας σε διάφορα πολυμερή φόρουμ. Η ΕΕ παρακολουθεί επίσης και στηρίζει την επιχειρησιακή εφαρμογή του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης 5 για την ισότητα των φύλων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, μέσω έρευνας που αποσκοπεί στην ενδυνάμωση των τοπικών κυβερνήσεων ώστε να προσαρμόσουν τους παγκόσμιους στόχους στα ειδικά τους πλαίσια στο πλαίσιο του έργου για τους τοπικούς ΣΒΑ²⁷⁷.

Η ΕΕ συμμετείχε στην 68η σύνοδο της Επιτροπής για τη Θέση των Γυναικών (CSW68), η οποία πραγματοποιήθηκε στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη τον Μάρτιο του 2024. Η ΕΕ κάλεσε εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο της αντιπροσωπείας της οποίας ηγείται η πρώην Επίτροπος της ΕΕ για την Ισότητα Helena Dalli. Η ΕΕ διοργάνωσε επίσης τέσσερις παράλληλες εκδηλώσεις στο πλαίσιο της προβολής της, συμπεριλαμβανομένου ενός διαλόγου μεταξύ των γενεών, τον οποίο φιλοξένησαν και συντονίζουν οι αντιπρόσωποι της ΕΕ για τη νεολαία, με τίτλο «HerPower: Δύναμη της εκπαίδευσης για την ισότητα των φύλων», σε συνεργασία με τη UNICEF. Η ΕΕ εδραιώνει τον ρόλο της ως καλά συντονισμένο προοδευτικό περιφερειακό μπλοκ στην CSW68. Το έγγραφο αποτελεσμάτων είναι μοναδικό στην εφαρμογή της διάστασης του φύλου στην εξάλειψη της φτώχειας, τις κοινωνικές πολιτικές και σημαντικά

²⁷⁷ Το έργο του ΚΚΕρ για τους τοπικούς ΣΒΑ αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της ΕΕ για την ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων σε όλους τους ΣΒΑ και τα επίπεδα διακυβέρνησης. Το βιβλίο «No Another SDG 5» συνθέτει τις προκλήσεις, τις βέλτιστες πρακτικές και τις συστάσεις για την ισότητα των φύλων στην ΕΕ, με έμφαση στην ενδυνάμωση των τοπικών κυβερνήσεων ώστε να προσαρμόσουν τους παγκόσμιους στόχους στα μοναδικά τους πλαίσια. Η περαιτέρω έρευνα που εξετάζεται επί του παρόντος αποσκοπεί στην ενίσχυση των πλαισίων παρακολούθησης για τον ΣΒΑ5 με την προώθηση δεδομένων ανά φύλο, συμμετοχικών προσεγγίσεων και διατομεακών αναλύσεων, προωθώντας έτσι μετασχηματιστικές πολιτικές που γεφυρώνουν το χάσμα μεταξύ των παγκόσμιων φιλοδοξιών και της τοπικής πραγματικότητας.

ζητήματα της διεθνούς χρηματοδότησης, όπως το χρέος, η φορολογία, το διεθνές εμπόριο και η μεταρρύθμιση της διεθνούς χρηματοοικονομικής αρχιτεκτονικής. Το κείμενο αναλαμβάνει ισχυρές δεσμεύσεις για τη δικαιοπρακτική ικανότητα, την οικονομική αυτονομία και την ανεξαρτησία των γυναικών, οι οποίες στηρίζονται στο δικαίωμά τους στην εργασία και βασίζονται στην ίση κατανομή της φροντίδας και των οικιακών ευθυνών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε ένα νοικοκυριό. Δεσμεύεται επίσης να επενδύσει στην οικονομία της φροντίδας.

Ως συνεπικεφαλής του συνασπισμού δράσης για τη βία λόγω φύλου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξακολούθησε να είναι υποστηρικτής και εταίρος του Φόρουμ Γενιά για την Ισότητα, μιας παγκόσμιας πολυσυμμετοχικής πρωτοβουλίας που δρομολογήθηκε το 2021 για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών και της ισότητας των φύλων σε ολόκληρο τον κόσμο.²⁷⁸ Ως εκ τούτου, η Επιτροπή υποστήριξε τον καλύτερο συντονισμό με διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, για την προώθηση της ισότητας των φύλων στο Παγκόσμιο Ψηφιακό Σύμφωνο, στο Σύμφωνο για το Μέλλον και στην 79η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών²⁷⁹. Στην έκθεση λογοδοσίας του 2024 τονίζεται η απτή πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων για την ισότητα των φύλων που έχουν εξασφαλίσει με επιτυχία το φόρουμ για την ισότητα των φύλων και οι ειδικοί υπεύθυνοι για τη δέσμευσή του²⁸⁰.

Στο περιθώριο της 29ης διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, που πραγματοποιήθηκε στο Μπακού τον Νοέμβριο του 2024, η ΕΕ διοργάνωσε συζήτηση με θέμα «Επένδυση στην ισότητα των φύλων για μια δίκαιη και πράσινη μετάβαση» από κοινού με τον σουηδικό οργανισμό διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας και με τη συνεργασία του ΟΗΕ για τις γυναίκες. Στη συζήτηση επισημάνθηκε ο έμφυλος αντίκτυπος της κλιματικής κρίσης: οι γυναίκες και τα κορίτσια βιώνουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής, ενώ οι ανισότητες μεταξύ των φύλων εντείνονται ως συνέπειες της κλιματικής αλλαγής. Ωστόσο, οι οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση για το κλίμα.

Η ΕΕ εξακολούθησε να υποστηρίζει και να προωθεί την ισότητα των φύλων στο πλαίσιο βασικών πολυμερών φόρουμ, όπως η G7 και η G20. Η ΕΕ διαδραμάτισε καίριο ρόλο στην ομάδα εργασίας της G7 για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών. Συνέβαλε στις συζητήσεις για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της οικονομικής χειραφέτησης των γυναικών στις κοινωνίες της G7 και παγκοσμίως, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια υπουργικής συνόδου της G7 για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Matera τον Οκτώβριο του 2024. Η τρίτη έκδοση του πίνακα για τα χάσματα μεταξύ των φύλων,²⁸¹ ένα ετήσιο παραδοτέο για την παρακολούθηση της προόδου προς την κατεύθυνση της ισότητας των φύλων στις χώρες της G7 και στην ΕΕ από το 2022, δημοσιεύθηκε τον Ιούνιο του 2024, πριν από τη σύνοδο κορυφής των ηγετών της G7.

Το 2024 σηματοδότησε επίσης το πρώτο έτος ύπαρξης της ειδικής ομάδας εργασίας για τη χειραφέτηση των γυναικών στο πλαίσιο της G20, όπως ανακοινώθηκε στη δήλωση των ηγετών του Δελχί για το 2023. Υπό την αιγίδα της βραζιλιάνικης Προεδρίας, οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στην ισότητα, συμπεριλαμβανομένης της αυτονομίας και της οικονομίας της φροντίδας, στην αντιμετώπιση του μισογυνισμού και της βίας, καθώς και στην κλιματική αλλαγή. Τον Οκτώβριο του 2024 πραγματοποιήθηκε υπουργική σύνοδος της G20 για τη χειραφέτηση των γυναικών στη

278 <https://commitments.generationequality.org/>

279 <https://www.un.org/techenvoy/global-digital-compact> · <https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future>

280 <https://commitments.generationequality.org/accountability-report-2024>

281 <https://www.pariopportunita.gov.it/it/news-e-media/news/2024/g7-dashboard-on-gender-gaps-2024-eng/#:~:text=The%20Dashboard%20on%20Gender%20Gaps,opportunities%20between%20men%20and%20women>

Μπραζιλία. Αυτό έδωσε την ευκαιρία στις χώρες της G20 και στην ΕΕ να επιβεβαιώσουν εκ νέου τη δέσμευσή τους για την επίτευξη της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών και για την επιτάχυνση της προόδου προς την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, όπως αναφέρεται σε δήλωση της ειδικής προέδρου²⁸².

Η ισότητα των φύλων παραμένει επίσης στο επίκεντρο των εταιρικών σχέσεων της ΕΕ με διάφορους οργανισμούς και περιφέρειες ανά τον κόσμο. Η ΕΕ εξακολουθεί να στηρίζει την Ένωση για τη Μεσόγειο (ΕγΜ) στην εφαρμογή της 5ης υπουργικής δήλωσης της Ένωσης για τη Μεσόγειο σχετικά με την ενίσχυση του ρόλου των γυναικών στις κοινωνίες, η οποία εγκρίθηκε στη Μαδρίτη τον Οκτώβριο του 2022, με έμφαση στην ενίσχυση των νομικών πλαισίων, στη βελτίωση της πρόσβασης των γυναικών στην ηγεσία, στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην οικονομική ζωή και στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Η ΕΕ στηρίζει επίσης δράσεις υπό την ηγεσία της Ένωσης για τη Μεσόγειο, καθώς και του Ιδρύματος Anna Lindh²⁸³.

Τερματισμός της έμφυλης βίας

Η δέσμευση της ΕΕ για τον τερματισμό της έμφυλης βίας έχει μετουσιωθεί σταθερά σε πρακτικά μέτρα και χρηματοδότηση τα τελευταία χρόνια. Το 2023 και το 2024, η ΕΕ διέθεσε περίπου 50 εκατ. EUR από τον προϋπολογισμό ανθρωπιστικής βοήθειας για στοχευμένες δράσεις για την πρόληψη, τον μετριασμό και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης — από 41,3 εκατ. EUR το 2022 και 33,1 εκατ. EUR το 2021.

Η ΕΕ εξακολουθεί να στηρίζει την πρωτοβουλία Spotlight, τη μεγαλύτερη παγκόσμια πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών έως το 2030, η οποία δρομολογήθηκε το 2017 από την ΕΕ με τα Ηνωμένα Έθνη. Έξι χρόνια μετά την έναρξή της, η πρωτοβουλία Spotlight έχει υλοποιηθεί πλήρως σε πέντε περιφέρειες μέσω 26 προγραμμάτων ανά χώρα, 5 περιφερειακών προγραμμάτων και δύο προγραμμάτων με καταπιστευματικά ταμεία των Ηνωμένων Εθνών. Χάρη στην επιτυχία της, επιλέχθηκε ως μία από τις 12 πρωτοβουλίες υψηλού αντικτύπου στο πλαίσιο των ΣΒΑ. Καθώς το Spotlight εισέρχεται στη φάση 2.0, η ΕΕ και ο ΟΗΕ εργάζονται για τη διατήρηση των επιτευγμάτων και των γνώσεων που δημιουργήθηκαν από την πρωτοβουλία μέσω του προγράμματος υψηλού αντικτύπου της πρωτοβουλίας Spotlight ύψους 16,5 εκατομμυρίων ευρώ για την εξάλειψη της βίας έως το 2030, και συνεχίζοντας να επενδύουν σε νέα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα. Σε επίπεδο χώρας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει μέχρι στιγμής διαθέσει 36 εκατ. ευρώ στο Spotlight 2.0 στην Ουγκάντα, τη Σιέρα Λεόνε και τον Ισημερινό, ενώ 20 εκατ. ευρώ βρίσκονται στο στάδιο της δεύτερης φάσης του περιφερειακού προγράμματος για την Αφρική.

Η εμβληματική εκστρατεία ψηφιακής δέσμευσης #WithHer του προβολέα βρίσκεται στο επίκεντρο των προσπαθειών της ΕΕ να καταπολεμήσει τα έμφυλα στερεότυπα και τους επιβλαβείς κοινωνικούς κανόνες, μία από τις βαθύτερες αιτίες της έμφυλης βίας. Το #WithHer επικεντρώνεται στην επιμέλεια διαδικτυακών συνομιλιών μεταξύ πολιτιστικών επηρεαστών και στην παροχή μιας πλατφόρμας για τις ιστορίες ακτιβιστών και επιζώντων. Η καμπάνια έχει φτάσει πάνω από 224 εκατομμύρια χρήστες στο X (πρώην Twitter), στο Facebook και στο Instagram από το 2021, και συμβάλλει σημαντικά στην αμφισβήτηση των επιβλαβών προτύπων και στερεοτύπων για το φύλο

282 <https://www.g20.utoronto.ca/2024/241011-women-chair-statement.html>

283 Για παράδειγμα, το Φόρουμ Νεολαίας της ΕγΜ, το Εργαστήριο Νεολαίας της ΕγΜ Med 2024, τα εργαστήρια και οι συναντήσεις της ΕγΜ για τη χειραφέτηση των γυναικών, το Πρόγραμμα Ηγεσίας Νέων της Κοινωνίας των Πολιτών Anna Lindh Foundation ή το Μεσογειακό πρόγραμμα «Νεολαία σε δράση».

μέσω των προσεκτικά σχεδιασμένων μηνυμάτων της. Η επιτυχία της εκστρατείας #WithHer οδήγησε στην έναρξη του Ταμείου WithHer για την παροχή πόρων απευθείας σε μια ομάδα έξι οργανώσεων γυναικών βάσης που εργάζονται για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Περίπου το 70 % των κονδυλίων (500.000 δολάρια ΗΠΑ) έχουν διατεθεί απευθείας σε οργανισμούς που λαμβάνουν επιχορήγηση ως ευέλικτες και απεριόριστες επιχορηγήσεις, επιτρέποντας στους δικαιούχους να καλύψουν τις βασικές οργανωτικές δαπάνες που σπανίως καλύπτονται από χρηματοδότηση βάσει έργων.

Με το σχέδιο δράσης GAP III της ΕΕ για την ισότητα των φύλων, η ΕΕ δεσμεύτηκε να αυξήσει την οικονομική και πολιτική στήριξη για τα δικαιώματα των γυναικών και τις φεμινιστικές οργανώσεις στις χώρες εταίρους, καθώς και να αντιμετωπίσει τη συρρίκνωση του χώρου για την κοινωνία των πολιτών, η οποία επιδεινώνει την εναντίωση στα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, περιορίζοντας την ικανότητα των πολιτών να καταστήσουν τις κυβερνήσεις τους υπόλογες. Οι οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών και τα φεμινιστικά κινήματα διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προώθηση της μακροπρόθεσμης προόδου, αντιμετωπίζοντας τους δομικούς παράγοντες της ανισότητας των φύλων, όπως τα πατριαρχικά συστήματα, οι επιβλαβείς κοινωνικοί κανόνες και οι πολιτιστικές πρακτικές που διαιωνίζουν την έμφυλη βία και τις διακρίσεις. Το πρόγραμμα «Υπεράσπιση, οικοδόμηση συνασπισμού και μετασχηματιστική φεμινιστική δράση για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών» ύψους 22 εκατ. ευρώ, το οποίο δρομολογήθηκε στο περιθώριο της συνόδου κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για το μέλλον του 2024, αποτελεί ένα ακόμη πρακτικό αποτέλεσμα της δέσμευσης της ΕΕ για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών.

Παράλληλα, η ΕΕ χρησιμοποίησε κάθε εργαλείο που έχει στη διάθεσή της για την καταπολέμηση της κατάστασης της έμφυλης βίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και της σεξουαλικής βίας που σχετίζεται με συγκρούσεις. Η ΕΕ συνεισέφερε 2 εκατ. ευρώ στο Παγκόσμιο Ταμείο Επιζώντων, χρηματοδοτώντας αποζημιώσεις και αποζημιώσεις για τα θύματα σεξουαλικής βίας που σχετίζονται με συγκρούσεις. Σε αρκετές χώρες σε όλο τον κόσμο, το έργο του Παγκόσμιου Ταμείου Επιζώντων έχει οδηγήσει τις κυβερνήσεις να λάβουν τα πρώτα βήματα για την ανάπτυξη σχετικής νομοθεσίας και τη σύλληψη προγραμμάτων αποκατάστασης. Μέχρι στιγμής, περισσότεροι από 3.000 επιζώντες έχουν λάβει ή έχουν αρχίσει να λαμβάνουν συνολικά προσωρινά διορθωτικά μέτρα μέσω προγραμμάτων στη Γουινέα, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, το Ιράκ και την Τουρκία (συμπεριλαμβανομένων των επιζώντων από τη Συρία). Τον Σεπτέμβριο του 2024, η ΕΕ συγκάλεσε επίσης τον πρώτο διάλογο υψηλού επιπέδου μεταξύ της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Επιχείρησης Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ταμείου Πληθυσμού των Ηνωμένων Εθνών. Η ΕΕ συνεργάστηκε στενά με τον Ειδικό Απεσταλμένο του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για τη σεξουαλική βία σε συγκρούσεις και διευκόλυνε την ανταλλαγή απόψεων με την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας. Για τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας για την Εξάλειψη της Σεξουαλικής Βίας σε Συγκρούσεις, στις 19 Ιουνίου, ο Υπάτος Εκπρόσωπος της ΕΕ για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, Josep Borrell, και ο Ειδικός Απεσταλμένος του ΟΗΕ για τη σεξουαλική βία στις συγκρούσεις, Pramila Patten, εξέδωσαν κοινή δήλωση.

Τα περιοριστικά μέτρα (κυρώσεις) αποτελούν ένα άλλο βασικό εργαλείο για την ΕΕ για την ενίσχυση της λογοδοσίας για τη σεξουαλική βία που σχετίζεται με συγκρούσεις λόγω φύλου. Τον Απρίλιο του 2024, η ΕΕ επέβαλε περιοριστικά μέτρα κατά τριών οντοτήτων στο πλαίσιο των παγκόσμιων κυρώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα (EUGHRSR) λόγω εκτεταμένης σεξουαλικής και έμφυλης βίας λόγω των ευθυνών τους στις βάνουσσες και αδιάκριτες τρομοκρατικές επιθέσεις

που σημειώθηκαν σε ολόκληρο το Ισραήλ στις 7 Οκτωβρίου 2023.²⁸⁴ Παράλληλα, η ΕΕ ζητεί συνεχώς την άμεση κατάπαυση του πυρός, τον τερματισμό των επιθέσεων κατά αμάχων και την καταστροφή βασικών μη στρατιωτικών υποδομών, καθώς και την προστασία των εκτοπισθέντων. Η ΕΕ υποστήριξε ενεργά και συνεργάστηκε με διεθνείς εταίρους για απτά μη αναστρέψιμα βήματα προς τη λύση των δύο κρατών, μεταξύ άλλων με τη δρομολόγηση, τον Σεπτέμβριο του 2024, της Παγκόσμιας Συμμαχίας για την εφαρμογή της λύσης των δύο κρατών. Η πρωτοβουλία, της οποίας ηγείται από κοινού η ΕΕ, περιλαμβάνει 100 συμμετέχοντα κράτη και διεθνείς οργανισμούς, παρέχει μια πλατφόρμα συνεργασίας με περιφερειακούς και διεθνείς εταίρους για τη διασφάλιση και την προώθηση πολιτικής διευθέτησης της ισραηλινο-παλαιστινιακής σύγκρουσης. Η ΕΕ αύξησε επίσης σημαντικά την ανθρωπιστική της βοήθεια το 2024, με 237 εκατ. EUR να διατεθούν στην Παλαιστίνη²⁸⁵, και επίδωξε να στηρίξει τις γυναίκες και τα κορίτσια στην Παλαιστίνη μέσω πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και δραστηριοτήτων προστασίας. Στις 18 Ιανουαρίου 2025, η Ύπατη Εκπρόσωπος εξέδωσε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ με την οποία χαιρετίζει θερμά τη συμφωνία κατάπαυσης του πυρός στη Γάζα, η οποία προβλέπει τη σταδιακή απελευθέρωση των ομήρων, τον τερματισμό των εχθροπραξιών και την ανακούφιση των ανθρωπιστικών δεινών στη Γάζα.²⁸⁶ Μετά τη λήξη της πρώτης φάσης της συμφωνίας κατάπαυσης του πυρός τον Μάρτιο του 2025, η ΕΕ ζήτησε την ταχεία επανέναρξη των διαπραγματεύσεων για τη δεύτερη φάση.

Η ΕΕ στηρίζει επίσης ειδικά έργα για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Αυτά κυμαίνονται από την παροχή στήριξης στους επιζώντες έμφυλης βίας και την τεκμηρίωση και την καταγγελία παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά των γυναικών και των κοριτσιών στην Αιθιοπία²⁸⁷ έως την αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων στην Ανατολική Εταιρική Σχέση,²⁸⁸ και την ενίσχυση των συστημάτων παραπομπής για τα θύματα και τους επιζώντες και τη στήριξη του σχεδιασμού νομοθεσίας που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου σχετικά με τη βία στον κυβερνοχώρο στα Δυτικά Βαλκάνια²⁸⁹.

Γυναίκες, ειρήνη και ασφάλεια

Η ΕΕ συνέχισε να εργάζεται για την εφαρμογή της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (WPS) και του σχεδίου δράσης της, με στόχο την περαιτέρω

284 Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2024/1074 του Συμβουλίου. Οι οντότητες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο είναι οι Ταξιαρχίες Al-Quds, η ένοπλη πτέρυγα της Παλαιστινιακής Ισλαμικής Τζιχάντ, την οποία η ΕΕ έχει χαρακτηρίσει τρομοκρατική οργάνωση· η Δύναμη Nukhba, μονάδα ειδικών δυνάμεων της κατονομαζόμενης από την ΕΕ τρομοκρατικής οργάνωσης Χαμάς· και οι Ταξιαρχίες Κασάμ, η στρατιωτική πτέρυγα της Χαμάς.

285 Ο χαρακτηρισμός αυτός δεν ερμηνεύεται ως αναγνώριση κράτους της Παλαιστίνης και δεν θίγει τις επιμέρους θέσεις των κρατών μελών επί του θέματος.

286 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/01/18/israel-palestine-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-welcoming-the-ceasefire-and-hostage-deal-in-gaza/>

287 «Ενίσχυση των απαντήσεων με επίκεντρο τον επιζώντα: Ολιστική, ολοκληρωμένη, με επίκεντρο τους επιζώντες έμφυλη βία (GBV) στον προγραμματισμό έκτακτης ανάγκης στο Τιγκράι (5 εκατ. EUR, 12/2021-08/2024) και «Ενίσχυση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τους επιζώντες της έμφυλης βίας μέσω της τοπικής δέσμευσης στις περιφέρειες Afar και Amhara της Αιθιοπίας» (1 εκατ. EUR, 12/2023-06/2025).

288 «EU 4 Ισότητα των φύλων: «Μαζί κατά των στερεοτύπων των φύλων και του προγράμματος II για τη βία με βάση το φύλο», που υλοποιήθηκαν από το UNFPA και τον ΟΗΕ για τις Γυναίκες.

289 «EU4 Ισότητα των φύλων — Οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών» που εφαρμόζεται στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων (Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κοσσυφοπέδιο*, Μαυροβούνιο, Βόρεια Μακεδονία, Σερβία). *Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με την επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244/1999 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου.

ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των φύλων στη διπλωματία, τον πολιτικό διάλογο και τις αποφάσεις πολιτικής της ΕΕ. Το χρονοδιάγραμμα του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (WPS) παρατάθηκε έως το 2027, προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και το GAP III. Κατά την ανοικτή συζήτηση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, στις 25 Οκτωβρίου 2024, ο πρέσβης της ΕΕ για θέματα φύλου και πολυμορφίας κ. Ronner-Grubacic εξέδωσε δήλωση με θέμα «Η συμμετοχή των γυναικών στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια από τη θεωρία στην πράξη».

Η ΕΕ συνέβαλε στο θεματολόγιο για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια με

- στήριξη σχεδίων για την ισότητα των φύλων και την ασφάλεια και τη διατήρηση της ειρήνης στη Μολδαβία, καθώς και στη Μογγολία, την Ινδονησία και άλλες ασιατικές χώρες μέσω της στήριξης του Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN)·
- στήριξη των προσπαθειών άρσης ναρκοπεδίων, ώστε οι εσωτερικά εκτοπισμένοι στο Αζερμπαϊτζάν να μπορούν να επιστρέψουν με ασφάλεια·
- στήριξη της ηγεσίας των γυναικών στους μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης και πολιτικής προστασίας στη Μιανμάρ·
- έγκριση εθνικού σχεδίου δράσης για τα ΓΕΑ στο Βιετνάμ·
- στήριξη της δημιουργίας επίσημων κοινοτικών συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και έγκαιρης αντίδρασης στη Σομαλία· και
- στήριξη της θεσμοθέτησης και της τοπικοποίησης της ατζέντας ΓΕΑ στις Φιλιππίνες.

Η ΕΕ έχει επίσης χρησιμοποιήσει τη διπλωματική της δύναμη για να

- διοργάνωση διπλωματικών ενημερώσεων σχετικά με τις ΓΕΑ στην Ινδονησία και τον ASEAN·
- να οργανώσει ομάδα δωρητών υποδοχής για την ισότητα των φύλων στο Τουρκμενιστάν·
- να εγγράψουν τα δικαιώματα των γυναικών στην ημερήσια διάταξη των διαλόγων για τα ανθρώπινα δικαιώματα μεταξύ της ΕΕ και της Ινδονησίας, του Τουρκμενιστάν, του Ουζμπεκιστάν, του Λάος, του Καζακιστάν και του Ουζμπεκιστάν· και
- να φιλοξενήσει διάφορες συναντήσεις με γυναίκες υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να τις υποστηρίξει άμεσα, για παράδειγμα στο Πακιστάν.

Οι αποστολές και οι επιχειρήσεις της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ) στο πλαίσιο του θεματικού προγράμματος του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας για την ειρήνη, τη σταθερότητα και την πρόληψη των συγκρούσεων εξακολούθησαν να διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην υλοποίηση του θεματολογίου ΓΕΑ. Σύμφωνα με τις επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές του Διοικητή Μη Στρατιωτικών Επιχειρήσεων για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, οι αποστολές εφαρμόζουν ευρύ φάσμα μέτρων ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις δραστηριότητές τους παρακολούθησης, καθοδήγησης, παροχής συμβουλών και κατάρτισης. Η πρόληψη και η προστασία αποτελούν ουσιώδεις πτυχές των εντολών των αποστολών, οι οποίες καθοδηγούν το έργο τους για την πρόληψη και την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από τη σεξουαλική και έμφυλη βία που σχετίζεται με συγκρούσεις. Αποσκοπούν επίσης στην ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στη μεταρρύθμιση του τομέα της μη στρατιωτικής ασφάλειας, στηρίζοντας τη σχετική ένωση γυναικών, αυξάνοντας

τις δυνατότητες των γυναικών να προχωρήσουν στη σταδιοδρομία τους και μεταρρυθμίζοντας τις πολιτικές για τους ανθρώπινους πόρους με τρόπο που να λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου.

Η ΕΕ εξακολούθησε επίσης να πραγματοποιεί συναντήσεις με εκπροσώπους μη κυβερνητικών φορέων γυναικών από διάφορα μέρη του κόσμου και να στηρίζει την πλήρη, ισότιμη και ουσιαστική συμμετοχή και ηγεσία των γυναικών και των κοριτσιών στην πρόληψη και την επίλυση συγκρούσεων. Ιδιαίτερη έμφαση εξακολούθησε να δίνεται στην ενίσχυση του ρόλου των γυναικών διαμεσολαβητών σε όλες τις διαδικασίες διαμεσολάβησης, με τη βοήθεια συμβούλου σε θέματα φύλου, ο οποίος υποστηρίζει τον μηχανισμό διαμεσολάβησης της ΕΕ για τη διασφάλιση μιας προσέγγισης που θα λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου σε όλες τις εργασίες διαμεσολάβησης. Η ΕΕ παρείχε στήριξη στις γυναίκες ως «εσωτερικοί διαμεσολαβητές»²⁹⁰ σε διαφορετικά πλαίσια συγκρούσεων μέσω εταιρών υλοποίησης και ανέθεσε μελέτη σχετικά με τα περιφερειακά δίκτυα διαμεσολαβητών γυναικών. Η ΕΕ διοργάνωσε επίσης τακτικές ανταλλαγές σχετικά με τον ρόλο των περιφερειακών δικτύων διαμεσολαβητών γυναικών και διευκόλυνε την κοινότητα πρακτικής της ΕΕ για τη διαμεσολάβηση για την ειρήνη και ένα εργαστήριο για τη διαμεσολάβηση και τη μεταβατική δικαιοσύνη (τόσο τον Οκτώβριο του 2024).

Η ΕΕ παρείχε στοχευμένη στήριξη για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή. Το σχέδιο της Συμβουλευτικής Επιτροπής Γυναικών ύψους 1 εκατ. ευρώ, το οποίο βρίσκεται επί του παρόντος στη δεύτερη φάση του, στηρίζει τη συμμετοχή των γυναικών στην ειρηνευτική διαδικασία στη Συρία. Η Συμβουλευτική Επιτροπή Γυναικών είναι ο πρώτος μηχανισμός ένταξης των φύλων που δημιουργήθηκε για μια ειδική πολιτική αποστολή του ΟΗΕ. Το Συμβούλιο είναι μια ομάδα 15 γυναικών από τη Συρία που σχηματίστηκε το 2016, με αποστολή να συμβουλεύει τον Ειδικό Απεσταλμένο του ΟΗΕ για όλες τις πτυχές της πολιτικής διαδικασίας. Αποσκοπεί στη διασφάλιση της ουσιαστικής εκπροσώπησης των γυναικών στις ειρηνευτικές συνομιλίες κατά τη συνεργασία με τοπικούς, εθνικούς, περιφερειακούς και διεθνείς πολιτικούς φορείς. Η ομάδα κατάφερε να συγκεντρώσει φωνές από όλες τις εκλογικές περιφέρειες, μεταξύ άλλων και για πιο αμφιλεγόμενα θέματα, όπως η προετοιμασία ενός σχεδίου Συντάγματος.

Στο Σουδάν, η ΕΕ παρείχε στήριξη για μια πολιτική διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς, με έμφαση στον ρόλο των (νεαρών) γυναικών στο Σουδάν μέσω τριών γύρων διαβουλεύσεων με μη στρατιωτικούς ενδιαφερόμενους φορείς και ενός ειδικού διαλόγου για τη νεολαία, πέραν της στήριξης των θυμάτων σεξουαλικής βίας που σχετίζεται με συγκρούσεις. Στην Αιθιοπία, σχεδιάζεται περαιτέρω η ψυχική υγεία και η ψυχοκοινωνική στήριξη και στήριξη των θυμάτων σεξουαλικής βίας που σχετίζεται με συγκρούσεις, προκειμένου να συμπληρωθούν οι υφιστάμενοι πολιτικοί διάλογοι. Στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία και τη Μοζαμβίκη, η ΕΕ χρηματοδότησε ένα σχέδιο που αποσκοπεί στην αύξηση της αποτελεσματικής συμμετοχής των γυναικών στις ένοπλες δυνάμεις και στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του στρατιωτικού και του άμαχου πληθυσμού. Στο Μπανγκσαράμο, μια αυτόνομη περιοχή των Φιλιππίνων, το Πρόγραμμα Βοήθειας για τον Μετασχηματισμό Κατασκήνωσης μέσω της Ένταξης, της Πρόληψης της Βίας και της Οικονομικής Ενδυνάμωσης ενσωματώνει την διάσταση του φύλου στις προσπάθειές του να μετατρέψει τα έξι μεγάλα δηλωμένα στρατόπεδα του Ισλαμικού Απελευθερωτικού Μετώπου Μόρο σε ειρηνικές και παραγωγικές κοινότητες.

Στις αρχές του 2024 ορίστηκε επίσης μια νέα μεθοδολογία ανάλυσης συγκρούσεων που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου της ΕΕ, όπως προβλέπεται στη στρατηγική πυξίδα της ΕΕ, με βάση μια κοινή διαδικασία ανάλυσης συγκρούσεων που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου μεταξύ ΕΕ και ΟΗΕ, η οποία πραγματοποιήθηκε μεταξύ Μαΐου και Σεπτεμβρίου 2024. Η άσκηση

²⁹⁰ Η Εσωτερική Διαμεσολάβηση είναι μια μετασχηματιστική, βασική προσέγγιση για την οικοδόμηση της ειρήνης στην οποία τα έμπιστα μέλη της κοινότητας, γνωστοί ως Διαμεσολαβητές Insider, επιλύουν τις τοπικές συγκρούσεις μέσω του διαλόγου.

αποτελέσει πιλοτική εφαρμογή τόσο της κοινής μεθοδολογίας (ενσωμάτωση του αναπτυξιακού προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών και των μεθοδολογιών της ΕΕ) όσο και της κοινής προσέγγισης εταιρικής σχέσης ΕΕ-ΟΗΕ.

Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών στο Αφγανιστάν εξακολούθησε να επιδεινώνεται το 2024. Με την κωδικοποίηση ενός «ηθικού νόμου» τον Αύγουστο του 2024, οι Ταλιμπάν θεσμοθέτησαν ένα επίσημο σύστημα διακρίσεων, περιορίζοντας την ικανότητα των γυναικών να συμμετέχουν όχι μόνο στην πολιτική, αλλά και σε κοινωνικές, οικονομικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η απαγόρευση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συνεχίζεται και οι Ταλιμπάν εξακολουθούν να περιορίζουν συστηματικά την πρόσβαση στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, περιορίζοντας την επιλογή των εκπαιδευτικών επιλογών, ακόμη και περιορίζοντας την εκπαίδευση στο εξωτερικό. Οι εξαιρέσεις σε ορισμένους τομείς, όπως η υγεία, έχουν έκτοτε ανατραπεί (οι γυναίκες δεν μπορούν να παρακολουθήσουν ιατρική κατάρτιση τον Δεκέμβριο του 2024). Οι απαγορεύσεις για τις γυναίκες εργαζόμενες σε ΜΚΟ (Δεκέμβριος 2022) και σε οργανισμούς του ΟΗΕ (Απρίλιος 2023) δεν έχουν αρθεί. Το de facto Υπουργείο Πρόληψης της Ανοχής, Προώθησης της Αρετής (PVPV) έχει αποκτήσει πρόσθετες εξουσίες επιβολής και συνεχίζει να επιβάλλει οικονομικούς, κοινωνικούς, ιδιωτικούς και πολιτικούς περιορισμούς κατά των γυναικών. Οι γυναίκες υπόκεινται τακτικά σε σωματική τιμωρία (επίσης δημόσια) από τα δικαστήρια της Σαρία.

Η ΕΕ παραμένει προσηλωμένη στη στήριξη των Αφγανών γυναικών και διατηρεί τακτικό διάλογο με γυναίκες και ακτιβιστές για τα δικαιώματα των γυναικών που εξακολουθούν να βρίσκονται στο Αφγανιστάν, διευκολύνοντας παράλληλα την ασφαλή έξοδο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από το Αφγανιστάν. Από τον Ιούλιο του 2024, η αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Αφγανιστάν ενεργεί επίσης ως συμπρόεδρος της τεχνικής ομάδας εργασίας για το φύλο και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο της ομάδας συντονισμού για το Αφγανιστάν. Μέσω του έργου της πρωτοβουλίας διαλόγου χωρίς αποκλεισμούς στο Αφγανιστάν ύψους 6 εκατ. ευρώ, η ΕΕ στηρίζει την ενσωμάτωση των απόψεων των γυναικών σε μορφές διαλόγου μέσω της κατάρτισης και της ανάπτυξης των γυναικών επαγγελματιών στο Αφγανιστάν (στους τομείς των μέσων ενημέρωσης, της υγείας και των επιχειρήσεων, όπου οι γυναίκες εξακολουθούν να επιτρέπεται να εργάζονται βάσει της νομοθεσίας των Ταλιμπάν). Επιπλέον, μέσω εταιρικής σχέσης ύψους 15 εκατ. ευρώ με το αναπτυξιακό πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών, η ΕΕ στηρίζει ενεργά την οικονομική χειραφέτηση των γυναικών στον ιδιωτικό τομέα.

Η ΕΕ εφαρμόζει και παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την παροχή βοήθειας βάσει αρχών, σύμφωνα με την αρχή «για γυναίκες από γυναίκες» που συμφωνήθηκε με άλλους σημαντικούς διεθνείς δωρητές. Στο πλαίσιο αυτών των προσπαθειών, μέσω εταιρικής σχέσης ύψους 15 εκατ. ευρώ με την UN Women, η ΕΕ χρηματοδότησε για το 2024 προφίλ φύλου για το Αφγανιστάν, προκειμένου να συμβάλει στην ποσοτικοποίηση και τον προσδιορισμό του βαθμού στον οποίο οι νέοι νόμοι που επιβάλλονται από τους Ταλιμπάν περιορίζουν και προκαλούν κοινωνική βλάβη στις γυναίκες, καθώς και συστάσεις για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να αντιμετωπιστούν οι εν λόγω περιορισμοί.

Ισότιμη συμμετοχή και οικονομική ενδυνάμωση

Η ΕΕ είναι προσηλωμένη στην ισότιμη, πλήρη και ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών στην κοινωνία, μεταξύ άλλων στον πολιτικό και οικονομικό τομέα. Η ΕΕ αποσκοπεί στην προώθηση της πολιτικής ηγεσίας των γυναικών, καθώς και της συμμετοχής τους σε βασικούς διεθνείς τομείς στους οποίους υποεκπροσωπούνται, όπως η καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Όσον αφορά την

οικονομική χειραφέτηση, η ΕΕ στηρίζει τη συμμετοχή των γυναικών στη διττή ψηφιακή και πράσινη μετάβαση, μέσω επενδύσεων που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου, και προωθεί την ισότητα των φύλων μέσω της εμπορικής πολιτικής.

Τον Μάρτιο του 2024, η ΕΕ δρομολόγησε μια νέα συνιστώσα της πρωτοβουλίας της για τη δημοκρατική συμμετοχή των γυναικών και των νέων,²⁹¹ μια συλλογική προσπάθεια που αποσκοπεί στην προώθηση της πλήρους και αποτελεσματικής συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική και τη λήψη αποφάσεων παγκοσμίως. Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο χρηματοδοτείται με 11,5 εκατ. ευρώ για περίοδο τριών ετών, αντιμετωπίζει τα επίμονα εμπόδια που εμποδίζουν την εκπροσώπηση των γυναικών στη δημόσια ζωή, συμπεριλαμβανομένων των παγιωμένων στερεοτύπων για το φύλο και των πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις.

Η ΕΕ υποστηρίζει επίσης μια μελέτη σχετικά με την πολιτική συμμετοχή και την ηγεσία των γυναικών στον ASEAN, σε συνεργασία με την Επιτροπή Γυναικών του ASEAN. Η μελέτη αποσκοπεί στην παροχή συστάσεων έως το 2025 για τη θεσμοθέτηση ενός μηχανισμού για την παρακολούθηση της περιφερειακής προόδου όσον αφορά την πολιτική συμμετοχή και την ηγεσία των γυναικών.

Ήδη από το 2022, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνώρισε ότι η παγκόσμια προσπάθεια για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού θα πρέπει να συνεπάγεται ισχυρή διάσταση που να λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου. Οι προσπάθειες της ΕΕ για την υλοποίηση αυτού του οράματος περιλαμβάνουν στήριξη για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις εργασίες του Παγκόσμιου Φόρουμ για την Αντιτρομοκρατία, καθώς και ένα νέο έργο με θέμα «Οι γυναίκες στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας» (3,5 εκατ. EUR) που πρόκειται να δρομολογηθεί το 2025, το οποίο θα επιδιώξει την αύξηση της ενεργού και ουσιαστικής συμμετοχής και εκπροσώπησης των γυναικών στην ασφάλεια και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε ολόκληρο τον κόσμο. Στο πλαίσιο του προγράμματος CT JUST, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ως στόχο να αυξήσει την παρουσία των γυναικών στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, ώστε να βελτιωθούν οι ικανότητες των αρχών σε ολόκληρη την αντιτρομοκρατική εγκληματική αλυσίδα. Στη νότια Μεσόγειο, το περιφερειακό έργο «Momentum» που χρηματοδοτείται από την ΕΕ σε συνεργασία με την Ιντερπόλ ενισχύει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στα όργανα επιβολής του νόμου. Ο μηχανισμός επενδυτικών μεταρρυθμίσεων για το κλίμα που συγχρηματοδοτείται από την ΕΕ ενίσχυσε τις εργασίες της σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που διευκολύνουν τη συμμετοχή των γυναικών στην οικονομία. Η ΕΕ εξακολούθησε να προωθεί τη γυναικεία επιχειρηματικότητα και την πρόσβαση στην εργασία μέσω του μηχανισμού για την ισότητα των φύλων στην Αφρική, την Καραϊβική και τον Ειρηνικό (ΑΚΕ), στο πλαίσιο του οποίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για να χορηγήσει δάνεια σε αφρικανικές τοπικές και περιφερειακές τράπεζες για τη βελτίωση της πρόσβασης των γυναικών στη χρηματοδότηση και την επιχειρηματικότητα, και την πρωτοβουλία «Ομάδα Ευρώπη» με τίτλο «Επενδύοντας στις νέες επιχειρήσεις στην Αφρική» (IYBA). Το 2024 εγκρίθηκε μια νέα πλατφόρμα δημιουργίας αγοράς του προγράμματος IYBA για τη στήριξη των νέων και των αναπτυσσόμενων επιχειρήσεων, ιδίως των επιχειρήσεων που διευθύνονται από γυναίκες.

Η ΕΕ προώθησε επίσης και υποστήριξε την οικονομική χειραφέτηση των γυναικών στην περιοχή γειτονίας της, για παράδειγμα μέσω της περιφερειακής πρωτοβουλίας της «Ομάδας Ευρώπη» για την απασχόληση μέσω του εμπορίου και των επενδύσεων στη Νότια Γειτονία, της πρώτης περιφερειακής δράσης πλήρως αφιερωμένης στη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση και

291 https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/eu-and-partners-launch-wyde-womens-leadership-initiative-2024-03-14_en

της οικονομικής ένταξης των γυναικών επιχειρηματιών στη νότια Μεσόγειο, και μέσω του περιφερειακού προγράμματος «EU 4 Ισότητα των φύλων — Οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών», το οποίο αποσκοπεί στην προώθηση της συμμετοχής των γυναικών και των κοριτσιών στην κοινωνία και στην ενίσχυση του οικονομικού δυναμικού των γυναικών.

Η ΕΕ εξακολούθησε να είναι ενεργό μέλος της άτυπης ομάδας εργασίας για το εμπόριο και το φύλο στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Κατά τη 13η υπουργική διάσκεψη το 2024, η άτυπη ομάδα εργασίας δρομολόγησε, από κοινού με την ομάδα εργασίας για τις πολύ μικρές, τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις, μια συλλογή πρωτοβουλιών οικονομικής ένταξης για γυναίκες επιχειρηματίες. Η ΕΕ συνεργάστηκε επίσης με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) σχετικά με το σχέδιο για το εμπόριο αξιοπρεπούς εργασίας, το οποίο αποσκοπεί στη βελτίωση της εφαρμογής των θεμελιωδών συμβάσεων της ΔΟΕ σε επιλεγμένες χώρες που συναλλάσσονται με την ΕΕ, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας για τις γυναίκες και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις θεμελιώδεις συμβάσεις 100 και 111 για την ίση αμοιβή και την απαγόρευση των διακρίσεων. Η ΕΕ χορήγησε περισσότερα από 9 εκατ. EUR σε χρηματοδότηση για το έργο μεταξύ 2019 και 2024.

Οι στόχοι για το εμπόριο και την ισότητα των φύλων αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των εμπορικών και επενδυτικών συμφωνιών της ΕΕ. Το 2024 και στις αρχές του 2025 τέθηκαν σε ισχύ συμφωνίες με την Αγκόλα, τη Χιλή, την Κένυα και τη Νέα Ζηλανδία, οι οποίες περιείχαν νομικά δεσμευτικές και εκτελεστές δεσμεύσεις για την ισότητα των φύλων. Τον Δεκέμβριο του 2024, η ΕΕ και η Mercosur κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία για εμπορική συμφωνία η οποία περιέχει παρόμοιες διατάξεις. Στο πλαίσιο των εργασιών στο πλαίσιο της συνολικής οικονομικής και εμπορικής συμφωνίας ΕΕ-Καναδά (CETA) για το εμπόριο και τις συστάσεις για το φύλο, η ΕΕ και ο Καναδάς διοργάνωσαν δύο εργαστήρια για το εμπόριο και την ισότητα των φύλων το 2024. Στο πλαίσιο του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων της ΕΕ, η ΕΕ παρακολουθεί τη συμμόρφωση των δικαιούχων χωρών με τις αρχές των βασικών διεθνών συμβάσεων για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών και της ισότητας των φύλων.

Για την καλύτερη κατανόηση του αντικτύπου του εμπορίου στις γυναίκες, όλες οι εκ των προτέρων και εκ των υστέρων αξιολογήσεις των εμπορικών συμφωνιών της Επιτροπής περιέχουν ειδική ανάλυση ως προς το φύλο. Το 2024 ολοκληρώθηκε η εκ των υστέρων αξιολόγηση της συμφωνίας οικονομικής εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Κοινότητας για την Ανάπτυξη της Μεσημβρινής Αφρικής. Επιπλέον, η Επιτροπή δρομολόγησε το 2024 εκ των υστέρων αξιολογήσεις των εμπορικών συμφωνιών ΕΕ-Καναδά και ΕΕ-Ιαπωνίας, οι οποίες περιλαμβάνουν επίσης ειδικές αναλύσεις για το φύλο, με τα αποτελέσματα να αναμένονται το 2025.

Συμπέρασμα

Καθώς πλησιάζουμε στο τέλος της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων 2020-2025, διαπιστώνουμε ότι η πορεία προς την επίτευξη πλήρους ισότητας των φύλων παραμένει χρονοβόρα και επίπονη. Μετά τις εκλογές του 2024 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, είδαμε για πρώτη φορά στην ιστορία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μείωση του ποσοστού των γυναικών βουλευτών. Τα πρωτοσέλιδα του περασμένου έτους από την απαγόρευση του Αφγανιστάν στη συμμετοχή των γυναικών στη δημόσια ζωή μέχρι την οδυνηρή περίπτωση της Gisèle Pelicot στη Γαλλία, χρησιμεύουν ως έντονες υπενθυμίσεις ότι η πρόοδος όσον αφορά την ισότητα των φύλων είναι εύθραυστη και ότι εξακολουθεί να χρειάζεται εξαιρετική ανθεκτικότητα για να αγωνιστεί για τα δικαιώματα των γυναικών.

Επιπλέον, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε θέσεις λήψης αποφάσεων και να φέρουν το κύριο βάρος των καθηκόντων φροντίδας και οικιακής φροντίδας. Ωστόσο, αυτές οι επίμονες προκλήσεις πρέπει να συγκριθούν με τις προόδους των τελευταίων ετών, οι οποίες θα ήταν αδιανόητες μόλις πριν από μερικές δεκαετίες. Η πρώτη θητεία της Προέδρου κ. φον ντερ Λάιεν (2019-2024) ήταν επακόλουθη όσον αφορά τη νομοθεσία της ΕΕ για την ισότητα των φύλων, η οποία επέφερε σημαντικές εξελίξεις όσον αφορά την ισότητα των αμοιβών, την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών, την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Απαιτούνται πλέον συντονισμένες κοινές προσπάθειες για να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή αυτών των νομοθετικών πράξεων, έτσι ώστε τα δικαιώματα και η αξιοπρέπεια των γυναικών και των κοριτσιών να επιβάλλονται, να προστατεύονται και να προωθούνται με συνέπεια.

Είναι σαφές ότι πρέπει να κάνουμε πολύ περισσότερα. Ο δείκτης ισότητας των φύλων του EIGE δείχνει ότι η Ευρώπη κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά η πρόοδος διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών με σημαντικό χάσμα μεταξύ του κράτους μέλους με την υψηλότερη και τη χαμηλότερη βαθμολογία. Επιπλέον, οι συνεχιζόμενοι αγώνες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε ορισμένα κράτη μέλη και εκτός της ΕΕ κατά των περιορισμών και της οπισθοδρόμησης στα δικαιώματα των γυναικών, για παράδειγμα στο Ιράν, όπου οι γυναίκες αντιστέκονται στην υποχρεωτική συγκάλυψη, υπογραμμίζουν την ανάγκη για συνεχή δράση και επαγρύπνηση. Όταν η αλλαγή δεν έρχεται φυσικά, είναι συλλογική μας ευθύνη να αναλάβουμε δράση.

Υπό το πρίσμα αυτών των προκλήσεων, η προσπάθεια για ισότητα για όλους και ισότητα σε όλες τις αισθήσεις της θα εξακολουθήσει να αποτελεί κεντρικό στοιχείο του έργου της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της επόμενης πενταετίας. Ο επερχόμενος χάρτης πορείας για τα δικαιώματα των γυναικών θα επιβεβαιώσει εκ νέου το θεμελιώδες δικαίωμα της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς της ζωής. Θα προσφέρει μια ζωτικής σημασίας ευκαιρία για τον προβληματισμό και τη στρατηγική σχετικά με τους μακροπρόθεσμους στόχους της Ένωσης για ισότητα που θέλουμε τελικά να οικοδομήσουμε από κοινού.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(Pierre Dieumegard)

Οι σύνδεσμοι στο διαδίκτυο έχουν αντιγραφεί αυτολεξεί, χωρίς επαλήθευση. Ορισμένες είναι εσφαλμένες επειδή το κείμενο αντιγράφηκε από έγγραφο εργασίας όπου ο σύνδεσμος μεταφέρθηκε σε εσωτερικό διακομιστή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για παράδειγμα, ορισμένες αναφορές φέρουν την ένδειξη «Διαθέσιμο στο διαδίκτυο», αλλά το έγγραφο βρίσκεται σε μια διεύθυνση <https://europea.eu.sharepoint.com/>, μη προσβάσιμη από έναν κανονικό αναγνώστη.

Προκειμένου οι Ευρωπαίοι να κατανοήσουν ο ένας τον άλλον, υπενθυμίζουμε τη σημασία των γλωσσών. Η σημείωση 57 δείχνει σαφώς ότι οι μεταφράσεις είναι δύσκολες: «Για τη Λιθουανία, το ποσοστό είναι 55 %, αλλά εξαιρείται από τον υπολογισμό του μέσου όρου ως ακραίο όριο. Το αποτέλεσμα μπορεί να οφείλεται σε μεταφραστικό ζήτημα με τη λέξη «slapping» που δεν έχει ακριβή μετάφραση στα λιθουανικά και θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως λιγότερο σοβαρή μορφή σωματικής επιθετικότητας.»